

**SLOVENSKA
IZVOZNA
DRUŽBA**

družba za
zavarovanje in
financiranje
izvoza
Slovenije, d.d.,
Ljubljana

Poslovanje SID v letu 2003

Firma:	Slovenska izvozna družba, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana
Naslov:	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Maticna številka:	5665493
Davčna številka:	82155135
Telefon (h.c.):	01/ 200 75 00
Uprava:	01/ 200 75 53
Telefaks:	01/ 200 75 75
Elektronska pošta:	info@sid.si
Domaca stran:	http://www.sid.si
Zavarovanje terjatev:	01/ 200 75 10
Zavarovanje kreditov:	01/ 200 75 40
Zavarovanje investicij:	01/ 200 75 42
Financiranje:	01/ 200 75 30
Garancije:	01/ 200 75 30
Bonitetna služba:	01/ 200 75 20
Zakladništvo:	01 /200 75 28
Racunovodstvo:	01 /200 75 66
Povezana družba:	Prvi faktor, faktoring družba, d.o.o., Slovenska cesta 17, 1000 Ljubljana; tel.: 01/200 54 10; faks: 01/200 54 20; http://www.prvifaktor.si (hčerinska družba: Prvi faktor d.o.o., Savska cesta 41/1,10144 Zagreb, Hrvaška; tel./faks: +385/1/617 66 29; http://www.prvifaktor.hr)

Glavne dejavnosti Skupine SID:

- zavarovanje terjatev do kupcev v tujini in doma
(zavarovanje pred komercialnimi in/ali nekomercialnimi riziki)
 - bonitetne informacije
 - pomoc pri izterjavi dolgov
 - pravno in poslovno svetovanje
 - *factoring*
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov
- zavarovanje investicij v tujini
- financiranje mednarodnih gospodarskih poslov
(in Program izravnave obresti)
- izdajanje garancij

Vsebina

	Stran
Vizija in poslanstvo SID	4
Nagovor uprave	5
Porocilo nadzornega sveta	6
Poudarki o poslovanju SID v letu 2003	7
Slovenska izvozna družba – osnovna predstavitev	8
<i>Poslovanje SID za državni racun in vloga medresorske komisije</i>	10
<i>Storitve SID</i>	11
Strategija razvoja SID	12
Mednarodno okolje in slovensko gospodarstvo	14
<i>Svetovno gospodarstvo</i>	14
<i>Slovensko gospodarstvo</i>	18
Poslovanje SID v letu 2003	22
Zavarovanje	27
<i>Zavarovanje terjatev (zavarovanje pred kratkorocnimi komercialnimi riziki)</i>	29
<i>Elektronsko on-line poslovanje: SID-NET</i>	32
<i>Bonitetne in druge kreditne informacije</i>	33
<i>Zavarovanje kreditov in investicij - zavarovanje pred nekomercialnimi riziki, srednjeročnimi komercialnimi in drugimi nemarketabilnimi riziki</i>	34
Financiranje	42
Garancije	47
Zakladništvo in upravljanje z (nekreditnimi) riziki	49
Marketinške aktivnosti	51
Druge aktivnosti SID	52
Mednarodno sodelovanje	54
Informacijski sistem SID	58
Kadri	59
Notranja revizija in kontroling	61
Racunovodski izkazi Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana	62
Konsolidirani racunovodski izkazi Skupine SID	69
Organizacijska shema in organi SID	76

V zvezi s knjigovodstvom, racunovodskimi izkazi ter za porocanje o raznih dejavnostih Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana (SID) se v skladu s 6/2, 10/2 in 5, 14. in 15. ter 17. cl. Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov – ZZFMGP (Ur.l. RS, št. 2/04), ki je zacel veljati 14.2.2004, za letna porocila o raznih dejavnostih zavarovanja in financiranja, ki jih družba v skladu s pozitivnopravnimi predpisi, pooblastili Republike Slovenije in pogodbe o izvajanju storitev zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, sklenjene z Ministrstvom za finance Republike Slovenije, opravlja v svojem imenu ali v imenu in za racun Republike Slovenije oziroma z njenimi jamstvi, uporabljajo ali smiselno uporabljajo razlicni predpisi – predpisi o gospodarskih družbah, predpisi, ki veljajo za banke oziroma zavarovalnice ter ustrezni racunovodski in drugi standardi. K revidiranemu letnemu porocilu poda mnenje nadzorni svet, ki to porocilo po Zakonu o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 84/98, 6/99, 54/99 in 45/01) praviloma tudi sprejema in z njim seznanji skupščino družbe. SID o svojem poslovanju, ki ga opravlja na podlagi ZZFMGP poroca Komisiji za pospeševanje mednarodne menjave in Ministrstvu za finance, Vlada Republike Slovenije pa letno poroca o izvajanju tega zakona Državnemu zboru Republike Slovenije.

Letno porocilo Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana za leto 2003, enajsto po ustanovitvi družbe 22.10.1992, vsebuje poslovno porocilo in racunovodske izkaze družbe (s prilogami in pojasnili) za poslovno leto, ki se je zakljucilo 31.12.2003. Letno porocilo je bilo sprejeto 15.4.2004 na 49/III-16. seji nadzornega sveta in vsebuje tudi pomembnejše dogodke po zakljucku poslovnega leta, delnicarji pa bodo z njim seznanjeni na 14. redni skupščini družbe. Delnicarjem in drugim javnostim je letno porocilo SID dostopno od dneva objave sklica skupščine dalje na sedežu družbe. Letno porocilo SID je skladno z Zakonom o gospodarskih družbah pregledala revizijska družba KPMG d.o.o. Ljubljana.

Uspešna in ugledna finančna institucija – slovenska izvozno-kreditna agencija, ki s kvalitetno ponudbo storitev in sodobnimi finančnimi produkti podjetjem pri njihovih poslih in financiranju:

- zagotavlja gospodarsko varnost,
- pospešuje menjavo in
- krepi konkurenčnost podjetij na trgih v tujini in doma.

Zagotavljanje gospodarske varnosti, pospeševanje menjave in krepitev konkurenčnosti pri poslih slovenskega gospodarstva

- S poslovno učinkovitim zagotavljanjem kvalitetnih, mednarodno konkurenčnih in potrebam strank prilagojenih produktov storitvenega kreditnega zavarovanja podjetjem pri njihovem nastopanju na tujih trgih in doma;
 - in to s pravočasno in potrebam podjetij prilagojeno ponudbo kvalitetnih zavarovalnih kritij,
 - ki le-tem in njihovim zunanjim financerjem nudijo ustrezno zaščito pred komercialnimi in političnimi riziki,
 - pod pogoji, ki podjetjem omogočajo konkurenčno ponudbo, rast prodaje in razvoj ter varno poslovanje na obstoječih in novih trgih;
- s financiranjem poslov, ki podjetjem omogočajo pridobitev in uspešno izvedbo poslov izvoza in investicij
 - s pogoji financiranja, ki slovenskim podjetjem, dodatno k ponudbi poslovnih bank, omogočajo konkurenčno nastopanje na tujih trgih;
- z izdajanjem kvalitetnih garancij in drugih jamstev,
 - ki dopolnjujejo ponudbo komercialnih bank in zavarovalnic ter koristnikom zagotavljajo varnost poslovanja s slovenskimi podjetji ter tem podjetjem omogočajo izkoristiti poslovne priložnosti, ki se jim odpirajo na tujih trgih in doma;
- s kvalitetnimi in ažurnimi bonitetnimi in drugimi kreditnimi informacijami, svetovanjem in pomočjo pri izterjavah ter z drugimi poslovnimi storitvami, ki dopolnjujejo storitve zavarovanja in financiranja SID.

Ponudba storitev SID je strankam prijazna, njeno poslovanje pa se zgleduje po najboljših primernih finančnih institucijah.

Poslovanje SID temelji na načelih in strogih profesionalnih standardih varnosti, likvidnosti in rentabilnosti, pri čemer SID pri zavarovanju in financiranju izvoza z uradno podporo upošteva tudi uveljavljena mednarodna pravila o izvoznih kreditih.

Pogoji ponudbe zavarovalniških storitev, ki jih SID izvaja v imenu in za račun države, med drugim upoštevajo tudi interese davkoplacevalcev, da se v skladu z zmogljivostmi za to zavarovanje, podjetjem in finančnim institucijam pri nastopanju na tujih trgih zagotavlja ustrezno gospodarsko varnost in hkrati skrbi za dolgoročno vsaj izravnani rezultat tega poslovanja, ki s plačanimi premijami in opravninami pokriva izplačane in neregistrirane škode ter stroške tega zavarovanja, s tem pa s strani države zagotavlja dolgoročno in ustrezno podporo poslom mednarodne menjave slovenskega gospodarstva.

Slovenska izvozna družba je v letu 2003, tako kot v minulih letih, vnovic povečala obseg poslovanja na vseh področjih delovanja: področju zavarovanja, financiranja in izdajanja storitvenih garancij. Tako je skladno s strateškimi cilji družbe uspešno izvajala svoje poslanstvo podpore slovenskim izvoznikom.

Lani je Slovenska izvozna družba zavarovala že za 2,4 milijarde evrov poslov, to je 39 odstotkov več kot v letu 2002, kar predstavlja že več kot 17 odstotkov celotnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva. Deleži pokritosti slovenskega izvoza z zavarovanji SID so po posameznih državah še bistveno večji, tako da so zavarovanja SID pomemben dejavnik pri vstopanju slovenskih podjetij in bank na tuje, še zlasti bolj rizične trge.

Rast obsega zavarovanja terjatev do domaćih in tujih kupcev kaže, da se slovenska podjetja vedno bolj zavedajo pomena in prednosti kreditnega zavarovanja, pomembne zaščite pred izgubami zaradi neplacil, saj se v pogojih močne konkurence doma in v tujini pogosto srečujejo s problemi pri izterjavah. Hkrati je to tudi odraz vse večje pozornosti, ki jo slovenska podjetja namenjajo upravljanju z riziki. Slovenska izvozna družba je doslej, kljub zaostrenim razmeram v zavarovalni in pozavarovalni industriji, v veliki meri uspela zadovoljevati potrebe slovenskih podjetij.

Tudi pri zavarovanju terjatev do kupcev v bolj rizičnih državah ter pri zavarovanju srednjeročnih kreditov in investicij, ki jih Slovenska izvozna družba izvaja za račun države, je bila v letu 2003 dosežena pomembna rast. Mocno se je povečal obseg srednjeročnih zavarovanj, kar je predvsem rezultat povečane aktivnosti slovenskih izvajalcev pri investicijskih delih v tujini, kot tudi obseg zavarovanja investicij.

Pomembne so bile tudi dejavnosti Slovenske izvozne družbe na področju financiranja izvoznih poslov in izdajanja garancij. Z zadolževanjem v tujini si je Slovenska izvozna družba zagotovila ustrezne vire za povečevanje financiranja in refinanciranja slovenskih podjetij in bank, tako da so dani krediti konec leta 2003 znašali že skoraj 100 milijard tolarjev oziroma 412 milijonov EUR.

Konec leta 2003 je bil sprejet (februarja 2004 pa začel veljati) Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov, ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov oziroma poslovanje Slovenske izvozne družbe v delu, ki ga izvaja v imenu in za račun države.

Slovenska izvozna družba bo tako z vsemi svojimi produkti in storitvami s področja zavarovanja in financiranja tudi v prihodnje ohranjala in krepila vlogo pomembnega partnerja slovenskih podjetij in bank pri njihovem vključevanju v mednarodne gospodarske tokove.

Ladislav Artnik
član uprave

Marko Plahuta
predsednik uprave

Porocilo nadzornega sveta

Nadzorni svet je imel v letu 2003 pet rednih in štiri korespondencne seje, s Komisijo za pospeševanje izvoza Republike Slovenije pa se je sestel tudi na skupni seji.

Svoje delo je nadzorni svet opravljal v skladu s poslovnikom o delu nadzornega sveta, statutom Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana in določili Zakona o gospodarskih družbah, ki podrobno opredeljujejo njegove pristojnosti pri nadzoru vodenja poslov družbe.

Nadzorni svet je v minulem letu tekoče spremljal in nadziral poslovanje družbe z vidika doseganja za leto 2003 zastavljenih ciljev ter strateških usmeritev družbe in na sejah redno obravnaval medletna poročila o poslovanju družbe, kvartalna poročila notranje revizije in kontrolinga družbe, informacije o upravljanju s tveganji v družbi ter druge splošne in posebne zadeve, ki so se nanašale na poslovanje družbe. V okviru rednih poročil uprave je bil nadzorni svet seznanjen tudi z aktivnostmi hčerinske družbe Prvi faktor d.o.o. pri širjenju dejavnosti faktoringa, pri čemer je bila najpomembnejša ustanovitev hčerinske družbe na Hrvaškem.

Na seji 22.10.2003 se je nadzorni svet seznanil s poročilom o realizaciji glavnih ciljev leta 1997 sprejete strategije Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana v obdobju 1997 – 2003 in sprejel glavne cilje in usmeritve družbe za obdobje do leta 2008. Na seji 11.12.2003 je nadzorni svet je obravnaval in dal pozitivno mnenje k Razvojnim usmeritvam s temelji poslovne politike Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana za leto 2004, obravnaval plan računovodskih izkazov za leto 2004 ter analitične osnove izkaza poslovnega izida in bilance stanja za obdobje 2003 – 2005 ter sprejel plan dela notranje revizije in kontrolinga v družbi za leto 2004.

Nadzorni svet je v letu 2003 obravnaval tudi naslednje pomembne zadeve:

- letno poročilo za poslovno leto 2002 s poročilom pooblaščenega revizorja in mnenjem pooblaščenega aktuarja,
- spremembe in dopolnitve statuta družbe,
- izvajanje deviznega zadolževanja družbe,
- aktivnosti v zvezi s sprejemom in izvajanjem Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov,
- osnovne elemente ustanovitve in poslovanja kreditne zavarovalnice,
- sporazumno prekinitev mandata predsednika uprave družbe Marjana Kramarja.

Nadzorni svet je pri nadzoru vodenja poslov družbe pridobil vse zahtevane informacije, na podlagi katerih je lahko sprti ocenjeval dosežene rezultate in delo uprave ter sprejemal odločitve v okviru svojih pristojnosti.

Na 48/III-15. redni seji z dne 11.3.2004 je nadzorni svet sprejel tudi predlog uprave, da se 50 odstotkov čistega dobička leta 2003 razporedi v druge rezerve iz dobička.

Nadzorni svet je na svoji 49/III-16. redni seji z dne 15.4.2004 podrobno obravnaval letno poročilo družbe za leto 2003 ter poročilo pooblaščenega revizorja in mnenje pooblaščenega aktuarja za leto 2003, ki sta ju izdelala revizorska družba KPMG Slovenija, d.o.o. in pooblaščen aktuar g. Matjaž Musil.

Po preverjanju omenjenih poročil je nadzorni svet ugotovil, da je družba v letu 2003 uspešno izvajala načrtovano politiko in dosegla zelo visoko rast poslovanja. Revizijsko poročilo z revizorjevim pozitivnim mnenjem potrjuje korektno vodenje poslovnih aktivnosti in uspešno upravljanje s premoženjem družbe, ki je tudi v letu 2003 nadaljevala s krepitvijo svoje finančne bonitete kot osnove za predviden nadaljnji razvoj družbe.

mag. Sibil Svilan

predsednik nadzornega sveta
Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana

Poudarki o poslovanju SID v letu 2003

Povečan obseg poslovanja – zavarovanje, financiranje in izdajanje garancij

- Skupna vrednost vseh **zavarovanih poslov** SID – 2.394 milijonov EUR (+39 %) (kar predstavlja že več kot 17 odstotkov ocenjenega celotnega slovenskega izvoza), od tega predstavljajo:
 - marketabilna **zavarovanja** izvoznih in domačih terjatev za **lasten racun SID, d.d.** – 2.031 milijonov EUR (+42 %)
 - nemarketabilna **zavarovanja** izvoznih kreditov in investicij **za racun države** – 807 milijonov EUR (+8 %) (nekateri izvozni krediti so zavarovani hkrati pred marketabilnimi in nemarketabilnimi riziki)
- **Financiranje** mednarodnih gospodarskih poslov (31.12.2003) – 97,6 milijarde SIT (412,3 milijona EUR)(+33 %)
- Vrednost izdanih **garancij** – 41 milijonov EUR (+51 %)

+ Pozitivni rezultat

- **Zavarovanja za lasten racun SID, d.d.** – 1,9 milijona EUR (brez plačanih regresov - 1 milijon EUR); premije 5,8 milijona EUR / škode 3,9 milijona EUR / škodni rezultat – 0,68;
- **Zavarovanja za racun Republike Slovenije** – premije 6,5 milijona EUR / škode 416.000 EUR / regressi 44.000 EUR → povečanje varnostnih rezerv za to zavarovanje (31.12.2003 – 88,8 milijona EUR)
- **Financiranje** – prihodki: obrestni 5.044 milijonov SIT (21,6 milijona EUR) / neobrestni 145,2 milijona SIT (0,6 milijona EUR)
- **Bilancna vsota** (31.12.2003) SID, d.d. – 115,4 milijarde SIT (487,8 milijona EUR) (↑ 31 %)
- **Rezervacije** (31.12.2003) – 10,7 milijarde SIT (45,4 milijona EUR), v tem zavarovalnotehnicne rezervacije 5,4 milijarde SIT (22,7 milijona EUR)
- **Dobicek** (pred davki) – 368,7 milijona SIT (1,6 milijona EUR)

Tabela 1: Osnovni podatki o SID (1999 - 2003) - v EUR

	1999	2000	2001	2002	2003
Število delnicarjev	84	83	81	89	89
Osnovni kapital	47.251.000	44.082.000	42.110.000	40.490.000	39.391.000
Kapital	76.442.000	78.807.000	81.296.000	79.199.000	78.227.000
Dobicek pred obdavčitvijo	633.000	919.000	954.000	1.299.000	1.558.000
Dobicek / osnovni kapital	1,3	2,1	2,3	3,2	3,8
Število zaposlenih (31.12.)	47	50	56	69	74

Opomba: Ker ni posebej drugače navedeno, se za prikazovanje podatkov o poslovanju SID v EUR uporablja protivrednost SIT, izračunana za poslovne podatke o stanju konec vsakega koledarskega leta po srednjih (končnih mesečnih) tečajih Banke Slovenije na zadnji dan v posameznem koledarskem letu, tako da so za prikazovanje podatkov v evrih uporabljeni naslednji tečaji 31.12.1999: 197,3215 SIT; 31.12.2000: 211,5062 SIT; 31.12.2001: 221,4095 SIT; 31.12.2002: 230,2673 SIT; 31.12.2003: 236,6903; za ostale podatke o poslovanju pa so vrednosti izražene v EUR izračunane iz povprečnih mesečnih tečajev EUR v posameznem koledarskem letu, ki jih izračunava Banka Slovenije (1999: 193,6253 SIT; 2000: 205,0316 SIT; 2001: 217,1851 SIT; 2002: 226,2237 SIT; 2003: 233,7045 SIT). Za podatke o rasti poslovanja in primerjave obsega poslovanja po posameznih letih ter za izračune raznih indeksov so, ce ni v tekstu posebej drugače navedeno, uporabljeni podatki o poslovanju v SIT. Indeksi so izračunani iz podatkov, v katerih je vključenih več decimalnih mest, kot je izkazanih v pojasnilih oziroma tabelah.

Status SID

- **Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana je bila ustanovljena 22.10.1992 kot posebna zasebnopravna finančna institucija za zavarovanje in financiranje izvoza. Po lani sprejetem **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov - ZZFMGP** (Ur.l. RS, št. 2/04) SID še naprej deluje kot pooblaščen slovenska izvozno-kreditna agencija (IKA); vendar po njegovi uveljavitvi (14.2.2004) SID v skladu z novim zakonom nemarketabilna zavarovanja in Program izravnave obresti (PIO) izvaja **v imenu Republike Slovenije** (prej jih je v svojem imenu in za račun države), posle marketabilnega zavarovanja, financiranja in zdajanja garancij pa SID še naprej izvaja za **lasten račun**, pri čemer pa država za njeno zadolževanje za potrebe financiranja mednarodnih gospodarskih poslov posojilodajalcem in investitorjem v njene dolžniške vrednostne papirje izdaja suverene **garancije**.
- Družba je vpisana v sodni register pri Okrožnem sodišču v Ljubljani s sklepom št. SRG 8069/92 z dne 27.10.1992 pod št. registrskega vložka 1/19966/00.

Kapital

- Osnovni kapital SID je konec leta 2003 znašal 9.323.540.000 SIT (39,4 milijona EUR); razdeljen je na 932.354 delnic po nominalni vrednosti 10.000 SIT, ki so bile izdane v večih izdajah;
- kapital družbe pa je konec leta znašal 18.515.484.628 SIT (78,2 milijona EUR);
- revidirana knjigovodska vrednost delnice Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana je na dan 31.12.2003 znašala 19.859 SIT.

Delničarji

- Vecinski delničar družbe je Republika Slovenija; poleg nje pa so delničarji SID še banke, zavarovalnice, Gospodarska zbornica Slovenije ter številna druga slovenska podjetja idr. (31.12.2003 SID je imela 89 delničarjev).

Tabela 2: Delničarji SID (31.12.2003)

<i>Delničarji</i>	<i>število delnic</i>	<i>delež v osnovnem kapitalu (v %)</i>
<i>Republika Slovenija</i>	<i>849.812</i>	<i>91,15</i>
<i>Factor banka d.d.</i>	<i>18.445</i>	<i>1,98</i>
<i>Nova Ljubljanska banka d.d.</i>	<i>15.827</i>	<i>1,70</i>
<i>druge banke</i>	<i>13.709</i>	<i>1,47</i>
<i>Lesnina inženiring d.d.</i>	<i>4.420</i>	<i>0,47</i>
<i>Petrol d.d.</i>	<i>3.940</i>	<i>0,42</i>
<i>Zavarovalnice</i>	<i>8.640</i>	<i>0,93</i>
<i>Gospodarska zbornica Slovenije</i>	<i>85</i>	<i>0,01</i>
<i>druga podjetja</i>	<i>17.105</i>	<i>1,83</i>
<i>fizicne osebe</i>	<i>371</i>	<i>0,04</i>
Skupaj	932.354	100,00

Dejavnosti SID

SID je registrirana za širok spekter dejavnosti (šifra dejavnosti: 65.230 – drugo finančno posredništvo), izdaja finančne instrumente in opravlja nekatere druge storitve, s katerimi spremlja in pospešuje posle prodaje blaga in storitev ter investicije slovenskih podjetij v tujini.

Za svoj **lasten račun** družba:

- zavaruje kratkoročne izvozne in domače kredite pred komercialnimi in drugimi marketabilnimi riziki;
- financira posle mednarodne trgovine in investicij;
- izdaja garancije za posle podjetij na tujih trgih in doma;
- nudi bonitetne in druge kreditne informacije, pomoč pri izterjavah, poslovno in pravno svetovanje ter opravlja druge spremljajoče storitve.

V imenu Republike Slovenije SID kot pooblaščenca IKA izvaja:

- zavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in drugimi nemarketabilnimi riziki;
- zavarovanje investicij pred političnimi riziki;
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi in/ali nekomercialnimi riziki;
- Program izravnave obresti (PIO) pri financiranju mednarodnih gospodarskih poslov in
- opravlja druge posle po posebnih pooblastilih.

Ob tem SID prek hčerinske družbe Prvi faktor d.o.o. na domačem trgu in v tujini nudi tudi storitve faktoringa.

Upravljanje s tveganji

Cilji upravljanja s tveganji v SID so naslednji:

- identificirati posamezne vrste tveganj,
- pripraviti politiko upravljanja s posamezno vrsto tveganj,
- definirati vlogo organizacijskih enot pri upravljanju s tveganji,
- določiti metodologijo merjenja tveganj,
- zagotoviti informacije za upravljanje s tveganji (merjenje rizikov),
- sprejeti ustrezne ukrepe, da se manjšajo tveganja ob enaki dobickonosnosti, oziroma da se poveča dobickonosnost ob enakem tveganju.

SID se na področju upravljanja s tveganji drži zlasti bancnih predpisov in prakse. Glavna dejavnost SID je zavarovanje (kreditnih) rizikov neplacil, kjer se riziki v večji meri presojujejo po bancnih nacelih (in manj po »klasičnih« zavarovalniških), medtem ko je drugi pomemben del poslovanja SID v svojem bistvu pravo bancno poslovanje (financiranje, izdajanje garancij, posli zakladništva).

SID je skladno s svojo poslovno politiko in politiko upravljanja s *kreditnimi* riziki razvila metodologijo za ocenjevanje bonitete podjetij in metodologijo za ocenjevanje deželnih rizikov. Na podlagi teh pravil SID na področju zavarovanja terjatev, izvoznih kreditov in investicij, kakor tudi na področju financiranja in refinanciranja gospodarskih poslov, izdajanja garancij in poslovanja zakladništva presoja bonitete in kreditno sposobnost ter med drugim sprejema oziroma odobrava tudi limite izpostavljenosti do posameznega komitenta oziroma skupine komitentov in drugih dolžnikov, garantov in podobno. Omenjeni dokumenti opredeljujejo tudi politiko spremljanja rizikov (*monitoring*) ter načine zmanjševanja rizicnosti oziroma izpostavljenosti (pozavarovanje, garancije, zastave in druga zavarovanja placil).

Upravljanje *tržnih* (nekreditnih) tveganj je opredeljeno s politikami upravljanja s posamezno vrsto tržnih tveganj (likvidnostno, valutno, obrestno) ter z metodologijami njihovega merjenja. Sestavni del politik upravljanja s tržnimi tveganji so tudi limiti, do katerih se SID lahko izpostavi posamezni vrsti tržnega tveganja.

Najbolj pomembna vrsta *operativnih* tveganj je zlasti tveganje (pravilnega) delovanja informacijskih sistemov. Na tem področju SID sodeluje s priznanimi strokovnjaki s področja razvoja informacijskih sistemov ter revidiranja informacijskih sistemov. Na ravni poslovnih področij je uprava SID določene odločitve delegirala na strokovne sodelavce; njihovo odločanje pa omejila z limiti po posamezni vrsti posla. Na področju informacijske podpore upravljanja s tveganji je SID v zadnjih letih naredila velik napredek, saj je podprla tako merjenje kreditnih, kakor tudi merjenje tržnih tveganj.

Organizacijsko je upravljanje s tveganji razdeljeno na tri sklope. Upravljanje s kreditnimi tveganji je locirano zlasti v bonitetni službi (pri tem pa seveda sodelujejo vsa poslovna področja), medtem ko je upravljanje s tržnimi tveganji v domeni zakladništva. Področje operativnih tveganj pokriva notranja revizija. Strokovni kolegij in A komisija sta posvetovalni telesi SID, katerih naloga je uravnavanje tistih kreditnih in tržnih tveganj, ki presegajo pooblastila oziroma limite posamezne organizacijske enote. Odločitve sprejema bodisi uprava, bodisi nadzorni svet, o posameznih večjih poslih, ki jih SID izvaja za racun Republike Slovenije, pa imajo tudi velik narodnogospodarski pomen, odloča tudi pristojna medresorska komisija, ki jo imenuje Vlada Republike Slovenije. Izpostavljenost posamezni vrsti tveganj in upravljanje s temi tveganji pa nadzorujeta notranja in zunanja revizija, v skladu s svojimi pristojnostmi pa tudi Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in Ministrstvo za finance.

Nacela poslovanja in nadzor

Nacela na katerih temelji poslovanje SID so zlasti nacela varnosti, likvidnosti in rentabilnosti. Glede standardov varnega poslovanja, knjigovodstva, poročanja, revizije računovodskih izkazov in nadzora nad poslovanjem se za SID uporabljajo tako rekoc enaki predpisi kot za gospodarske družbe in banke oziroma glede marketabilnega zavarovanja za lasten racun SID d.d. predpisi za zavarovalnice. Nadzor nad bancnim delom poslovanja SID opravlja Banka Slovenije (BS), nadzor nad opravljanjem zavarovalnih poslov družbe za njen lasten racun pa izvaja Agencija za zavarovalni nadzor (AZN), SID in izvajanje Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov pa nadzira tudi Ministrstvo za finance.

Poslovanje SID za državni racun in vloga medresorske komisije

Loceno poslovanje SID za državni racun

Poslovanje, ki ga SID kot slovenska izvozno-kreditna agencija (IKA) opravlja za racun Republike Slovenije, je bilo že po prejšnjih predpisih poslovno, upravljsko in racunovodsko transparentno loceno od poslovanja SID, d.d., Ljubljana za njen lasten racun. Po novem zakonu, ki je začel veljati 14.2.2004, pa SID nemarketabilno zavarovanje izvaja v imenu Republike Slovenije, kot njen agent, enako tudi Program izravnave obresti, pri tem njenem poslovanju, kakor tudi v zvezi s financiranjem mednarodnih gospodarskih poslov iz virov sredstev, za katere so bila izdana jamstva Republike Slovenije, pa ima poleg drugih pristojnih organov posebno vlogo Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, ki jo imenuje Vlada Republike Slovenije, podobno kot je imela pri teh poslih do njenega imenovanja Komisija za pospeševanje izvoza po prejšnjih predpisih.

Varnostne rezerve in rezerve PIO

Varnostne rezerve, ki poleg sredstev državnega proračuna za SID oziroma Republiko Slovenijo predstavljajo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden izplacane zavarovalnine iz naslova zavarovanja za racun Republike Slovenije, ce je to potrebno, bremenijo državni proračun, se oblikujejo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih placanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi riziki. Na podlagi novega zakona in dolgorocne pogodbe med SID in Ministrstvom za finance se varnostne rezerve, ki jih je tudi do uveljavitve novega zakona upravljala SID, uporabljajo predvsem za poravnavo obveznosti do zavarovancev, preprečevanje in zmanjševanje škod, kritje morebitnih izgub iz zavarovalnih poslov, ki jih SID opravlja v imenu države ter za placilo stroškov pooblašcene institucije v zvezi z opravljanjem teh poslov; ce nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za izplacilo zavarovalnin Republika Slovenija.

Podoben status in namen kot varnostne rezerve imajo tudi rezerve PIO, ki so namenjena za kritje obrestnih rizikov in drugih rizikov sprememb vrednosti valut pri financiranju mednarodnih gospodarskih poslov; zacetna sredstva teh rezerv pa bo po novem zakonu zagotovila država v svojem proračunu.

Storitve SID

Zavarovanje in financiranje poslov v tujini in doma

V primerjavi z izvozno-kreditnimi agencijami (IKA) iz drugih držav se SID uvršča med tiste *one-stop-shop agency*), ki svojim strankam za njihovo nastopanje na trgih v tujini in doma ponuja širok in kompleten nabor različnih finančnih storitev in produktov

- zavarovanja,
- financiranja in
- izdajanja garancij,

kar dopolnjuje še z nekaterimi spremljajocimi storitvami, kot so na primer

- informacije o bonitetah podjetij in bank,
- rizicnosti tujih trgov,
- pomoc pri izterjavah dolgov,
- pravno in poslovno svetovanje in podobno.

Celovita ponudba storitev

SID je edina finančna institucija v Sloveniji, ki zavaruje kredite tako pred komercialnimi kot tudi pred nekomercialnimi riziki, marketabilnimi in nemarketabilnimi, hkrati pa zavaruje tudi investicije slovenskih podjetij v tujini pred političnimi riziki. S tem z zavarovalne strani v polni meri spremlja posle prodaje svojih strank, hkrati pa konkretnemu poslu poleg zavarovanja izvoznih kreditov dodaja še možnost posrednega ali neposrednega financiranja teh poslov v domaci ali tuji valuti, vključno z odkupi terjatev (faktoring) ter izdajanjem garancij. Pri tem SID podjetjem ne pomaga samo pri nastopanju na tujih trgih, pač pa jim pred komercialnimi riziki zavaruje tudi terjatve do kupcev na domacem trgu; z vseobsegajocim zavarovalnim kritjem (*comprehensive cover*) jim torej lahko pokrije njihovo celotno prodajo (*whole turnover*), kar velja tudi za garancije, ki jih SID izdaja tujim koristnikom in tudi za poslovanje podjetij na domacem trgu.

Pospeševanje prodaje podjetij in upravljanje z riziki

S svojo svetovalno vlogo in preventivno funkcijo zavarovanja SID pomaga slovenskim podjetjem pri nastopanju na njihovih prodajnih trgih, jim ob nastopu zavarovalnega primera povrne nastalo škodo ter jih tako učinkovito zavaruje pred riziki neplacila ali nepravocasnega placila domacih in tujih kupcev, dolžnikov ali garantov, ne glede na to, ali je do neplacila oziroma zamude placila prišlo zaradi komercialnih ali nekomercialnih rizikov; podjetjem pa pomaga SID tudi pri izterjavah, z bonitetnimi in drugimi kreditnimi informacijami ter s pravnim in poslovnim svetovanjem.

Zavarovanje izvoznih, uvoznih in domacih kreditov ter investicij s prenosom zavarovalnih pravic (assignacija) na poslovne banke in druge finančne institucije, na primer faktorinške družbe, podjetjem hkrati olajšuje tudi zunanje financiranje njihovega poslovanja.

S svojimi storitvami torej SID podjetjem:

- omogoča in olajšuje dostop do sredstev zunanjega financiranja njihovega poslovanja, kar jim
- ustvarja možnosti za uspešno nastopanje na trgu s konkurenčno ponudbo prodaje na kredit oziroma odloženo placilo, in to na odprt račun – brez dodatnih in dragih varšcin, ter s tem
- povečuje njihovo prodajo,

pri čemer jim SID s kvalitetnimi zavarovalniškimi produkti

- prevzema rizike neplacil njihovih kupcev zaradi nesolventnosti ali političnih rizikov v njihovem okolju, jim s tem
- izboljšuje njihovo upravljanje z riziki in jim
- omogoča ter zagotavlja potrebno gospodarsko varnost pri njihovem poslovanju na zahtevnih trgih v tujini in doma.

Vlada Republike Slovenije je že leta 1999 sprejela strategijo razvoja sistema zavarovanja in financiranja izvoza v Republiki Sloveniji in strateške dokumente ter nacрте razvoja SID, ki jih je nadzorni svet družbe obravnaval v letih 1997, 1998, 1999, 2001 in 2003.

Skladnost z mednarodnimi pravili o izvoznih kreditih

Za razvoj sistema zavarovanja in financiranja izvoza v Republiki Sloveniji so nedvomno pomembni mednarodni sporazumi v okviru Svetovne trgovinske organizacije (WTO), dogovori članic Mednarodne zveze zavarovateljev kreditov in investicij (Bernska unija) ter tudi pravila o izvoznih kreditih Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (zlasti t.i. Konsenz OECD, katerega pravila upošteva tudi SID, ceprav zaenkrat Slovenija še ni članica te mednarodne organizacije, vključno s t.i. Knaepen paketom in procesom harmonizacije premijskih stopenj OECD). Ta pravila OECD, skupaj z njenimi lastnimi pravili o izvoznih kreditih, v svoje predpise (*acquis communautaire*) prevzema tudi Evropska unija (EU) in bodo po včlanitvi Slovenije v EU (1.5.2004) v celoti postala tudi del slovenskega notranjega pravnega reda. Strategija razvoja SID med drugim upošteva tudi potrebe in možnosti slovenskega gospodarstva, razvitost domačega finančnega sektorja, sedanjo in bodočo notranjepravno ureditev, omenjena mednarodna pravila na področju izvoznih kreditov ter sodobno prakso in trende v svetu na področju zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov.

Rast in nadaljnji razvoj storitev

Kot pogoj za dinamiko in modalitete nadaljnega razvoja SID sta v ospredje strategije postavljena zlasti razvoj in odličnost na področju izvajanja storitev zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, ki jih SID kot instrumente trgovinske politike izvaja po pooblastilu države.

Pri tem poslovanju, kakor tudi pri poslovanju SID za lasten račun, pa je osnovni cilj še naprej ustrezna rast obsega poslovanja na trgih doma in v tujini ter kvaliteta in razvoj storitev SID, tako na področju njenih osnovnih, kot tudi drugih dejavnosti, vključno z uvedbo nekaterih novih.

Ob nadaljnjem razvoju elektronskega poslovanja (SID-NET) bo tako SID, ob nacrтовani skorajšnji ustanovitvi hčerinske družbe - specializirane kreditne zavarovalnice (**SID - Prva kreditna zavarovalnica, d.d.**), na katero bo prenesla svoj portfelj marketabilnih zavarovanj, še naprej:

- razvijala svojo ponudbo v smer storitvenega kreditnega zavarovanja, ki bo ob bok prevzemanju rizikov oziroma zavarovanju pred riziki neplacil dodajalo tudi kvalitetne in ažurne kreditne informacije, izterjavo dolgov, svetovanje na področju upravljanja z riziki in druge spremljajoče poslovne storitve,
- pri čemer bo SID v sodelovanju s hčerinsko družbo Prvi faktor d.o.o. razvijala tudi sintetičen produkt zavarovanja in odstopa - prevzemanja trgovinskih terjatev, ki bo strankam na voljo kot hibriden produkt in tudi po modulih,
- ponudba modernih in tudi sofisticiranih finančnih instrumentov SID pa bo tudi posebej krojena po potrebah strank in zahtevah poslovnih transakcij.

Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov

Državni zbor Republike Slovenije je 19.12.2003 sprejel Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP Ur.l. RS, št. 2/04), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov. Zakon, ki je začel veljati 14.2.2004, je nadomestil dosedanja Zakon o družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije (Ur.l. RS, št. 32/92, 37/95, 34/96, 31/97 in 99/99) ter Zakon o poroštvih Republike Slovenije za zadolževanje za potrebe financiranja izvoza (Ur.l. RS, št. 20/98).

[ZZFMGP ureja zgolj tisto poslovanje SID, kjer gre za zavarovanje in financiranje mednarodnih gospodarskih poslov kot instrumentov trgovinske politike države, ne pa več tudi drugega zavarovalniškega in finančnega poslovanja, ki ga bo SID za lasten račun še naprej izvajala na podlagi drugih veljavnih predpisov.](#)

[Vse storitve in produkti iz ponudbe SID tudi po sprejemu novega zakona tako še naprej ostajajo na voljo slovenskemu gospodarstvu. Nov zakon v skladu z regulativo Evropske unije \(EU\) na področju izvoznih kreditov omogoča nadaljevanje državnega spodbujanja slovenskega izvoza in investicij z instrumenti zavarovanja in financiranja SID, ki so primerljivi instrumentom drugih izvožno-kreditnih agencij \(IKA\) in slovenskim podjetjem ter bankam omogočajo konkurenčne pogoje zavarovanja in financiranja pri njihovem nastopanju na zahtevnih tujih trgih.](#)

Potreba po novem zakonodajnem okviru za učinkovito delovanje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Sloveniji je nastala iz naslednjih razlogov:

- velike spremembe in sodobni trendi na področju izvoznih kreditov v svetu,
- uspešen razvoj SID ter hiter razvoj zavarovanja in financiranja izvoza v Sloveniji,
- dograjevanje slovenskega pravnega reda,
- *acquis communautaire* EU.

Glavne značilnosti ZZFMGP

- Zakon v skladu z mednarodnimi pravili ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov, kot **pomembne instrumente trgovinske politike** Republike Slovenije, ki podjetjem in finančnim inštitucijam zagotavlja varno in konkurenčno nastopanje na tujih trgih.
- **Zavarovanje izvoznih kreditov in investicij pred nemarketabilnimi riziki v imenu države:** Po novem zakonu bo pooblaščenca finančna institucija (izvozno-kreditna agencija – IKA) z različnimi instrumenti v imenu Republike Slovenije zavarovala mednarodne gospodarske posle pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi nemarketabilnimi riziki (pravila o državnih pomočeh zahtevajo, da se z javno podporo lahko zavarujejo zgolj t.i. nemarketabilni riziki) in bo imela to poslovanje transparentno loceno od svojega drugega poslovanja.
Za učinkovitost in varnost shem zavarovanja država po zakonu zagotavlja ustrezne zmogljivosti, zlasti v obliki **varnostnih rezerv** za to zavarovanje, ki jih na podlagi posebne agentske pogodbe upravlja IKA.
- **Garancije države za zadolževanje za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov:** Za konkurenčno nastopanje slovenskih podjetij in finančnih inštitucij na tujih trgih s svojimi **poroštvi** država zagotavlja IKA dostop do ugodnih virov za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov, hkrati pa udeležencem mednarodne menjave s Programom izravnave obresti – **PIO** (ta program v imenu države izvaja pooblaščenca IKA, ki upravlja tudi rezerve PIO) zagotavlja tudi kritje pred obrestnimi (in tecajnimi) riziki.
- **Pooblaščenca IKA:** Zakon določa zahtevne kriterije za izbor pooblaščenca finančne institucije, ki mora biti usposobljena in imeti ustrezno znanje, izkušnje, kadre, informacije, tehnologijo in drugo, kar je potrebno za učinkovito izvajanje ter razvoj shem zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov. S pooblaščenca IKA, ki bo izbrana na javnem natečaju (vsaj v začetnem obdobju pa bo po zakonu ta pooblaščenca inštitucija še naprej **SID**), se sklenejo ustrezne agentske in druge **pogodbe o izvajanju zavarovanja in financiranja** mednarodnih gospodarskih poslov po tem zakonu, pri teh dejavnostih IKA pa bo imela posebno vlogo in pristojnosti tudi **Komisija za pospeševanje mednarodne menjave**, ki jo imenuje Vlada Republike Slovenije.
- **Drugo:** Zakon med drugim ureja tudi **pravila o varnem poslovanju** IKA ter **nadzor** nad opravljanjem dejavnosti pooblaščenca IKA in izvajanjem tega zakona (Ministrstvo za finance, Agencija za zavarovalni nadzor, Banka Slovenije).

Novi zakon ni grobo zarezal v sedanje uspešno delovanje sistema zavarovanja in financiranja izvoza v Sloveniji, temveč gre za **»mehak prehod«** sedanjega sistema v izvajanje zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov po novem zakonu, ki SID kontinuirano izvaja po novih pravilih že od same uveljavitve ZZFMGP (14.2.2004).

SID po zakonu nadaljuje tudi z izvajanjem drugih dejavnosti, ki jih je po starih predpisih izvajala za lasten račun, vendar bo svoj status in poslovanje na teh področjih postopno uskladila z drugimi pozitivnopravnimi predpisi. Tako bo SID predvidoma že v letu 2004 posle marketabilnega zavarovanja, ki jih opravlja za lasten račun, prenesla na hčerinsko družbo – novoustanovljeno specializirano kreditno zavarovalnico (**SID – Prva kreditna zavarovalnica, d.d.**; ta bo v prvi fazi v 100-odstotnem lastništvu SID d.d., kasneje pa se bo lahko tudi produktno in kapitalsko povezala z izbranimi domačimi in tujimi ključnimi oziroma strateškimi partnerji.) in tako to svoje poslovanje v celoti uskladila z zavarovalniškimi predpisi. Tudi poslovanje SID na področju financiranja mednarodne trgovine in investicij bo SID postopno (najkasneje do konca leta 2006) uskladila s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, pri čemer ji bo Banka Slovenije za to usklajevanje po novem zakonu prepisala podrobnejši način in roke.

Ceprav ZZFMGP razveljavlja dosedanja Zakon o družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije ter Zakon o poroštvih Republike Slovenije za zadolževanje za potrebe financiranja izvoza, z njuno razveljavitvijo tudi izrecno po ZZFMGP seveda ne prenehajo veljati zakonske in druge garancije Republike Slovenije za obveznosti SID iz naslova zavarovalnih pogodb, izdanih garancij ter posojilnih pogodb, ki jih je družba sklenila do uveljavitve novega zakona.

Svetovno gospodarstvo

Kljub napovedim o okrevanju svetovnega gospodarstva v letu 2003 so se te izkazale za prevec optimisticne. IMF ocenjuje, da se je svetovni BDP lani povecal za 3,2 odstotka, kar je ena najnižjih stopenj v zadnjih treh desetletjih. Rast po posameznih regijah je bila precej razlicna, pri cemer se je za Slovenijo najpomembnejša Evropska Unija (EU) odrezala najslabše (0,5-odstotna rast), oddaljena Azija (brez Japonske) pa najbolje (6,4-odstotna rast). Razlogov za skromno rast v razvitih državah, ki poganjajo svetovno gospodarstvo je veliko, med najpomembnejšimi pa so pretekle izgube na trgu kapitala in tudi financne prevare in kolapsi nekaterih uglednih korporacij. Ko se je slovenskim podjetjem primer Enrona morda zdel prevec oddaljen, pa so jih bankroti podjetij iz razvitih evropskih držav (na primer zadnji finančni zlom Parmalata) prepričali o razsežnosti in pomembnosti rizikov, ki spremljajo poslovanje v svetu. Samo v Zahodni Evropi je lani 157.138 podjetij postalo trajno nesolventnih, kar je najvec v sodobni zgodovini.

Potrošnja, zlasti investicijska, Poraba je bila nizka kljub zgodovinsko nizkim obrestnim meram in sproščeni fiskalni politiki, ki se v primeru ZDA kaže v okoli 400 milijardnem proračunskem primanjkljaju, v primeru nekaterih držav članic EU, pa v kršenju Pakta stabilnosti. Kljub omejevanju porabe se je zadolženost gospodinjstev lani povečevala, podjetniški dobitki zmanjšali, svetovne dolarske cene surovin (predvsem nafte) pa opazno povečale. Skromno zaupanje in rast so dodatno ogrožale negotovosti, povezane z vojno v Iraku, z morebitnim ameriškim posegom v Severni Koreji in v Iranu, s terorističnimi grožnjami in spopadi (Irak, Izrael in Palestina, Cecenija, Kongo, Nigerija, Liberija, Haiti...), politično nestabilnostjo (Venezuela, Pakistan, Zimbabve, Srbija in Crna gora...) in nalezljivimi boleznimi (SARS, pticja gripa). Stanje se je proti koncu leta izboljševalo (predvsem v ZDA, komaj opazno pa tudi v EU), vendar so pozitivni impulzi še vedno prešibki za večjo rast in stabilizacijo trgov.

Države EU na robu recesije

Gospodarski razvoj v Evropi je za slovensko gospodarstvo vec kot odlocilnega pomena, saj kot malo in odprto gospodarstvo z evropskimi državami realizira kar 93 odstotkov celotne menjave, dogajanje v drugih delih sveta pa je dostikrat pomembno le posredno. Dosežki v EU na področju gospodarstva so bili lani že drugo leto zapored klavni. Rast BDP je znašala po ocenah le 0,5 odstotka (negativna je bila v Nemčiji, na Nizozemskem in Portugalskem, skoraj nicelna pa v Franciji), brezposelnost se je povečala (na 8,8 odstotka), povprečni proračunski primanjkljaj se je povecal na 2,8 odstotka BDP, presežki na tekocem racunu pa so se v povprecju EU zmanjšali na 0,4 odstotka BDP. Zaradi skromne rasti plac se je povečala produktivnost dela (za 2,1 odstotka), vendar tudi stroški dela na enoto proizvoda (za 1,1 odstotka). V obeh pokazateljih sta ZDA in Japonska beležili boljše rezultate. Realen obseg izvoza se je po ocenah malenkostno znižal, uvoza pa povecal za 1,7 odstotka, kar je najmanj od vseh skupin držav. Zaradi mocnega evra, ki je v letu 2003 napram dolarju apreciral za 17 odstotkov, so se pogoji menjave s tujino izboljšali za 0,9 odstotka.

Svetovni pozavarovalni trg

Zavarovalništvo je pomembna gospodarska dejavnost, ki nam z izravnanjem nevarnosti ustvarja potrebno gospodarsko varnost, s pozavarovanjem in retrocesijo pa je izredno mocno vpeto v globalni trg. Zato je stanje na globalnem pozavarovalnem trgu pomembno za vsa nacionalna gospodarstva, hkrati pa so razmere na pozavarovalnem trgu zelo pomembne tudi za kreditno zavarovanje. Kreditne zavarovalnice imajo namrec zaradi narave rizikov, ki jih od podjetij prevzemajo v zavarovanje, velik del svojega portfelja pozavarovanega; pogoji, ki jih pri vsakoletnih obnovah pozavarovalnih pogodb narekujejo pozavarovatelji, pa v veliki meri vplivajo na njihovo možnost nudenja kvalitetnih zavarovalnih kritij in med drugim tudi na obseg zavarovalnega kritja, krite rizike ter ceno zavarovanj.

Gospodarstvo se je pred leti že kar dobro navadilo na daljše obdobje t.i. mehkega trga, saj smo zadnjic delovali v obdobju trdega trga za vse zavarovalne vrste med letoma 1984 in 1987. Zavarovalne zmogljivosti so bile torej precejšnje, premije, kar je bilo tudi posledica mocne konkurence na trgu kreditnih zavarovanj, so bile nizke, obseg zavarovalnega kritja pa se je zaradi diferenciacije ponudbe širil tudi na področja, kjer so bili zavarovatelji manj izkušeni. Glede na apetit ter sposobnost zasebnih zavarovateljev (ceprav je ta odvisna tudi od ciklusov na pozavarovalnem trgu), da krijejo vse vec rizikov mednarodne menjave in v vse vecjih obsegih, smo bili marsikje tudi prica umikanju držav s področja zavarovanja pred t.i. marketabilnimi riziki. Ciklicnost zasebnega pozavarovalnega trga je dejstvo, trg kreditnih zavarovanj pa je precej odvisen od pozavarovalnega trga, pri cemer pa spremembe na pozavarovalnem trgu niso toliko odvisne od samih dogodkov in razmer na trgu kreditnih zavarovanj, pac pa bolj od drugih faktorjev, saj za celotni pozavarovalni trg predstavlja trg kreditnih zavarovanj zgolj majhno nišo.

Konec mehkega trga

Že pred 11.9.2001 so bili močni signali, da svetovni pozavarovalni trg postaja trd, kar je bila posledica večih, med seboj povezanih trendov. Po dolgih 13 letih mehkega trga (premije so se v tem obdobju pogosto znižale za kar 70 in več odstotkov), ko se je zaradi visokih obrestnih mer in rasti tečajev na kapitalskih trgih (to je zavarovateljem zagotavljalo ustrezne dobitke od investicij, ki so pokrivali zavarovalnotehnicne izgube) ponekod zanemarjalo ekspertize in izkušnje ter odstopalo od strogih zavarovalnotehnicnih standardov, je trpela dobickonosnost pozavarovateljev, že leti 1999 in 2000 pa sta bili izjemno slabi glede katastrofnih škod. Nato je znova prišel dan (11. kimavec), ko naj ne bi bilo nič več kot je bilo. Neposredne škode, ki so jih zaradi uniceanja Svetovnega trgovskega centra v NY utrpeli zavarovalnice in pozavarovalnice, so bile namreč precej večje kot so bile katerekoli prej plačane škode zaradi enega dogodka.

Ti dogodki ter eskalacija nasilja na Bližnjem Vzhodu so vsekakor močno vplivali na mednarodne odnose in svetovno gospodarstvo, hkrati pa tudi na pozavarovalni trg in kreditno zavarovanje ter na percepcijo rizikov in močneje izraženo potrebo po gospodarski varnosti. Omenjene velike škode, hkrati pa tudi poplave v Srednji Evropi, racunovodski škandali in kolapsi Enrona, Parmalata in drugih podjetij, finančna kriza v drugih državah, počasno oživljanje konjunktura na zahodnih trgih, nizka raven obrestnih mer in padci tečajev delnic, so tako močno vplivali na pozavarovalni trg v letih 2002 in 2003. Placila velikih škod, povečevanje rezervacij, nizke premije iz obdobja mehkega trga, zmanjšanje vrednosti premoženja pozavarovalnic zaradi padanja tečajev delnic in nizkih obrestnih mer povzročajo negativne pritiske na njihovo dobickonosnost, finančni položaj in kreditne ratinge, ki so jih vodilne agencije nekaterim največjim pozavarovateljem znižale, zaradi tega in tudi zaradi racunovodskih škandalov, ki smo jim bili prica, pa je razumljivo tudi zmanjšanje zaupanja investitorjev. Nove razmere na trgu so poskrbele za nekatere odmevne umike iz pozavarovalne industrije, stecaje, nekatere pozavarovalnice pa so zaradi velikih povečanij premij na trdem trgu povečale rezerve in kapital, pri čemer so institucionalni investitorji financirali tudi zacetke pozavarovalnih operacij.

Trd trg

Vsi ti dogodki in težave pozavarovalne industrije, pri čemer tokrat za spremembo dramatično otrjevanje pozavarovalnega trga sovpada z obratom navzdol v svetovnem gospodarstvu, so privedli do opaznega zmanjšanja pozavarovalnih zmogljivosti in do omejitve ponudbe kritij oziroma oteževanja pogojev zavarovanja. Preprosto povedano: za višjo ceno se dobiva manj zavarovalnega kritja. To je v sodobnih razmerah povečane averzije do rizikov in ob močneje izraženi potrebi po gospodarski varnosti ustvarilo precejšen razkorak med povpraševanjem kupcev in ponudbo zavarovalnih kritij. Precej zavarovateljev je na primer spremenilo (zožilo) definicije rizikov, ki jih (še) sprejemajo v kritje, se umaknilo iz bolj rizicnih poslov, poslov daljših ročnosti, nekateri tudi iz kreditnih zavarovanj ali pa so zmanjšali svoje zmogljivosti za ta zavarovanja, zneske zavarovanj, odstotke kritja, glede rezultatov zavarovanja in strožjih kriterijev za prevzemanje rizikov v zavarovanje pa pozavarovatelji pritiskajo na primarne zavarovatelje. Zato so imeli številni primarni zavarovatelji težave z obnovami pozavarovalnih pogodb, (po)zavarovalne premije pa so se med drugim tudi marsikje precej povečale.

Glede na cikličnost pozavarovalnega trga, ki ni nujno identična s splošnimi gospodarskimi cikli, so sedanje razmere na pozavarovalnem trgu nekakšna korektura posledic prejšnjega podaljšane obdobja mehkega trga. Vstop novih igralcev in kapitala na pozavarovalni trg, čeprav sicer kreditno zavarovanje glede na gospodarstvo (in tudi druga premoženjska zavarovanja) deluje proticiklično, podjetjem pomaga prebroditi recesijo in prispeva k zaposlenosti v gospodarstvu, še ni bilo dovolj za večje znižanje rastocnih premijskih stopenj; končno je bilo izgubljenih zmogljivosti in kapitala več kot pa ga je vstopilo v industrijo. Dinamika zavarovalnih ciklusov kaže, da se trg obrne v zelo kratkem času, še posebej, če gre za otrditev trga in velike katastrofne škode, mehki trg pa traja podaljšano obdobje preko normalnega zavarovalnotehničnega ciklusa. Zaradi konkurence in prevelikih kapacitet zavarovalne premije ostajajo (pre)dolgo nizke in (po)zavarovatelji skušajo preživeti od dohodkov iz investicij ter se še naprej borijo za tržni delež, ne pa da zavarujejo zaradi dobitka. Ob škodnih dogodkih velikih vrednosti, ko se "popravlja pomanjkljivosti prej mehkega trga", pozavarovatelji pridobijo zaradi rasti premijskih stopenj, in to zaradi manjše ponudbe zavarovanja (oziroma presežnega povpraševanja) ter tudi zaradi bolj togega povpraševanja primarnih zavarovateljev po pozavarovalnih kritjih. Pri tem velja dodati, da je na trdem pozavarovalnem trgu rast premijskih stopenj bolj ali manj splošna, ne glede na to, da posamezen sektor (na primer zavarovanje kreditov) z dogodki, ki vplivajo na otrditev pozavarovalnega trga, ni bil prizadet.

Ce že povečanje premij predstavlja za pozavarovatelje dobro novico, pa to ni v tolikšni meri tudi dobra novica za primarne zavarovatelje, saj le-ti povišanje cen zavarovanj težje prevažajo na podjetja, ki pri njih kupujejo zavarovalna kritja, še posebej v casih slabe konjunktura, ko morajo podjetja zniževati svoje stroške poslovanja. Premije so se povečevale tudi za imetnike zavarovalnih polic, tudi tiste, ki so v preteklosti imeli dokaj dobre škodne rezultate, odvisno od portfelja, danega v zavarovanje. Večji riziki v mednarodni in domaci trgovini (slaba placilna disciplina, verige stecajev in propadi tudi zelo znanih podjetij) do neke mere »izobraževalno vplivajo« na managerje in lastnike podjetij, tako smo na eni strani lahko prica spremenjeni zaznavi kreditnih rizikov, povečani potrebi po gospodarski varnosti (koristnost dobrine, ki jo prodajajo zavarovalnice - z zavarovanjem zagotovljena gospodarska varnost - za povpraševalce po zavarovalnih

kritjih s takimi dogodki raste) in večjemu povpraševanju po zavarovalnih kritjih, ceprav se je po drugi strani povpraševanje po kritju političnih rizikov ponekod tudi zmanjšalo (na primer zaradi zmanjšanih neposrednih investicij).

Po drugi strani pa je povpraševanje odvisno tudi od razpoložljivega dohodka povpraševalcev (pri čemer je zavarovanje superiorna dobrina - z rastjo dohodka raste tudi povpraševanje po zavarovanju), tako da pritiski na stroške podjetij ob recesiji še bolj omejujejo njihove sposobnosti, da placujejo ustrezne cene - premije za ta zavarovanja.

Ti vplivi in njihov neto učinek imajo in bodo seveda imeli pomemben vpliv na nadaljnji razvoj kreditnega zavarovanja v Sloveniji; še bolj od tega pa »posttranzicijska faza« in konsolidacija lastništva v slovenskih podjetjih, ko bo z odgovorno upravljalno in ustrezno lastniško strukturo slovenskih podjetij upravljanje z riziki dobilo pomen, ki ga ima tudi v drugih razvitih gospodarstvih.

Pozavarovalni trg je za kreditno zavarovanje zelo pomemben, tudi v primerjavi z nekaterimi drugimi zavarovalnimi vrstami. Kreditne zavarovalnice vendarle nimajo toliko kapitala, da bi same prevzemale rizike vseh svojih poslov, ki so v marsicem tudi specifični. Zato kreditne zavarovalnice, v še večji meri kot je to pri nekaterih drugih zavarovalnih vrstah, zavarovalncem zagotavljajo gospodarsko varnost tudi preko pozavarovanja in pri velikih svetovnih pozavarovalnicah ščitijo svoje neto premoženje ter vzdržujejo stabilno dobickonosnost. Vendar trg kreditnih zavarovanj zaradi še vedno trdega pozavarovalnega trga in krize pozavarovalne industrije vseeno ne bi smel biti prevec prizadet, saj gre pri kreditnih zavarovanjih zgolj za nišo na izjemno velikem in pomembnem svetovnem pozavarovalnem trgu.

Cene nafte in lepša slika v Vzhodni Evropi

Za razliko od držav EU, je bil razvoj v večini ostalih evropskih držav uspešnejši. Makroekonomsko okolje se je izboljšalo predvsem v državah SND, kjer je povprečna gospodarska rast, spodbujena z višjimi cenami surovin, večjo domaco potrošnjo in izboljšano notranjo in zunanjo likvidnostjo po ocenah IMF znašala 5,8 odstotka. Vecja od povpreca je bila rast v vecini držav (vključno z Rusijo, Ukrajino in Kazahstanom), opazneje nižja pa v Uzbekistanu, Gruziji in Belorusiji. Inflacija se je zmanjšala v prakticno vseh državah, v veliki vecini pa je prišlo tudi do apreciacije njihovih nacionalnih valu, vendar pa so se vseeno povecali presežki na njihovih tekocih racunih. Upocasil pa se je proces reform in to predvsem v tistih segmentih, ki so najpomembnejši za razvoj zasebnega sektorja (prestrukturiranje podjetij, infrastrukture in financnega sektorja). V celoti vzeto se je rizicnost v poslovanju z državami SND nekoliko zmanjšala, vendar so razlike med njimi velike, odvisnost od zunanjih dejavnikov pa prav tako, zato se razmere lahko tudi dokaj hitro spremeni.

Na zahodnem Balkanu nic posebej spodbudnega

Države nekdanje Jugoslavije, ki so takoj za državami EU slovenske najpomembnejše trgovinske partnerice in zdalec najprivlačnejša destinacija za slovenske izhodne investicije, so lani beležile nekoliko slabše rezultate, slovenski izvoz pa je stagniral. Vstop Slovenije v EU bo ukinil prostotrgovinske sporazume z nekaterimi od teh držav in povzročil težave vsaj izvoznikom kmetijskih in predelanih kmetijskih izdelkov. Svoje tržne deleže bodo lažje obdržala tista podjetja, ki bodo imela na teh trgih lastna ali mešana podjetja.

Najboljše rezultate je beležila Hrvaška, ki je ohranila visoko stopnjo rasti, stabilen tecaj in nizko inflacijo ter uspela vsaj v neki meri zmanjšati primanjkljaj na tekocem racunu. Resnejši problem pa je mocno naraščanje zunanje zadolženosti, zaradi cesar bo po ocenah letošnja stopnja servisiranja zunanjega dolga presegla 20 odstotkov, vecji pa bo za novo vlado tudi pritisk na kuno.

Ureditev razmer v BiH še vedno zavira razdeljenost države in pocasne reforme. Kljub temu je bila uvedena enotna carinska uprava in dosežen dogovor o uvedbi enotnega davka na dodano vrednost. Rast BDP se je glede na leto 2002 zmanjšala na skromnih 3,5 odstotka, strog mednarodni nadzor nad denarno in proračunsko politiko pa je prikoval inflacijo na nizko raven, pocasno prestrukturiranje zavira izvoz, ki predstavlja le 20 odstotkov BDP, zato je lani kljub manjšemu uvozu primanjkljaj na tekocem racunu izredno visok.

Nova ustavna ureditev državni skupnosti SCG ni prinesla potrebne politične stabilnosti, razdeljenost na tri entitete pa ostaja realnost. Srbija preživlja eno najhujših političnih kriz, oblikovanje stabilne in uspešne vlade pa je zaradi volilnih rezultatov in sporov izredno težko, Crno goro pa pretresajo različne afere. Med Kosovom in Srbijo ni najosnovnejšega dialoga, sami Albanci pa cedalje očitneje poizkušajo prevzeti cim vec vzvodov oblasti od Zacasne uprave OZN, zato ni presenetljivo, da so bili lanski gospodarski rezultati zelo skromni, velik problem povsod pa je nelikvidnost in zadolženost podjetij ter visoka stopnja brezposelnosti. Skrb vzbuja tudi visok primanjkljaj na tekocem racunu (10,4 odstotka BDP) in visoka zunanja zadolženost, zlasti v primerjavi izvozom.

Položaj v Makedoniji se je sicer izboljšal, vendar z mirovnim sporazumom, ki dodeljuje vecje pravice Albancem, ni zadovoljna nobena stran. Zaradi možnosti ponovnega izbruha medetničnih spopadov in socialne stiske, v kateri živi vecina prebivalstva, politična stabilnost ostaja ogrožena. Tako kot v BiH in SCG je prisotnost in pomoc mednarodne skupnosti tudi v Makedoniji še vedno potrebna za normalno funkcioniranje države, obcutno pa jim je uspelo zmanjšati proračunski primanjkljaj (na okoli 2 odstotka BDP) ter ohraniti zelo nizko stopnjo inflacije in trdnost nacionalne valute, nekoliko pa se je zmanjšal tudi velik primanjkljaj na tekocem racunu.

Fiskalno neravnovesje v Srednji Evropi

Zaradi večje navezanosti srednjeevropskih držav na EU, se je gospodarska rast na tem območju z začetkom tretjega tisočletja začela upočasnjevati, lani pa se je okrepla in v povprečju znašala 3,2 odstotka. Ker so vse te države (razen Slovenije) želele pospešiti gospodarsko rast z manj restriktivno fiskalno politiko, so se njihovi proračunski primanjkljaji občutno povečali in v povprečju (zopet brez Slovenije) znašali okoli 5 odstotkov BDP. V zmanjševanju inflacije, kot drugem maastrichtskem kriteriju, so bile vse države razen Slovaške uspešne, skoraj ničelno inflacijo pa sta beležili Češka in Poljska. Madžarska je zaradi prilivov in odlivov kratkoročnega špekulativnega kapitala preživljala tudi močne pritiske na tečaj forinta, skoraj vse države so beležile precejšnjo rast zunanjetrgovinske menjave, pri čemer je bila rast izvoza na Češkem, Poljskem in Slovaškem hitrejša od rasti uvoza. Skladno s tem so se gibali tudi rezultati v plačilnih bilancah, kjer je sredi leta največji primanjkljaj (6,6 odstotka BDP) beležila Madžarska, najnižjega Slovaška (1,3 odstotka BDP), medtem ko je Slovenija beležila malenkosten presežek.

ZDA ostajajo gonilna svetovna gospodarska sila

Ena od redkih držav OECD, ki je v preteklih dveh letih beležila zadovoljivo gospodarsko rast, so ZDA. Po zastoji je bila rast v drugi polovici leta zelo živahna in po ocenah v celem letu znašala 3,1 odstotka. Spodbujali so jo monetarna in tečajna ter fiskalna politika. Nizke obrestne mere in naraščajoči tečaji delnic so spodbudili tudi zasebno potrošnjo, seveda pa taka ekonomska politika prinaša tudi težave. Proračunski primanjkljaj se je lani po ocenah približal štirim odstotkom BDP, plačilnobilančni pa petim odstotkom BDP. Pricakuje se, da bodo spodbujevalno nalogo prevzeli naraščajoča produktivnost, temeljca na čedalje bolj razširjenih visokih tehnologijah, izvoz, temeljec na še nižji vrednosti dolarja in tuje investicije.

Države tretjega sveta po pričakovanjih

Države Bližnjega vzhoda, Afrike, Azije in Latinske Amerike, ki bodo sredi tega stoletja predstavljale največji gospodarski potencial, so tudi lani v povprečju beležile višjo rast kot razvita gospodarstva. S skoraj šestodstotno rastjo je prednjacija Azija (predvsem Kitajska, Vietnam, Indija in Pakistan), kjer je bila rast spodbujena z rastjo izvoza in manj z večanjem domače potrošnje, k temu pa je v veliki meri pripomogla tudi vezava valut na ameriški dolar, kar utegne v bodoce povzročiti vdore špekulativnega kapitala in s tem povezane finančne krize.

Tudi države črne Afrike so kljub svoji zaostalosti po ocenah IMP uspele povečati gospodarsko rast na 3,6 odstotka BDP. K temu so največ pripomogle dokaj stabilne in visoke cene primarnih proizvodov, delni odpis zunanjega dolga, restriktivnejša fiskalna politika in nižja inflacija, kljub temu pa ta del sveta ostaja zelo rizicen.

Države Bližnjega vzhoda in severne Afrike so zahvaljujoč visokim cenam nafte v povprečju beležile okoli 5,4 - odstotno rast in presežke na tekocem računu (višji od 6 odstotkov BDP). V letošnjem letu pa je rast teh gospodarstev vprašljiva zaradi politične nestabilnosti in pričakovane nižje cene nafte ter potrebnega omejevanja javnega dolga in proračunskih primanjkljajev.

Po enoletni recesiji v letu 2002 (povzročile so jih krize v Argentini, Urugvaju in Venezueli) je lani rast BDP v Latinski Ameriki znašala 1,1 odstotka. Od večjih držav so nazadovale Venezuela, Dominikanska republika in Urugvaj, po drugi strani pa je Argentina beležila kar 5,5-odstotno rast. Rast je spodbujal predvsem večji izvoz (z realno depreciacijo večine nacionalnih valut), uspešna ponudba državnih vrednostnih papirjev in fiskalno omejevanje. Kljub temu analitiki opozarjajo, da so fiskalna neravnovesja še vedno velika, bančni sektor šibak, avtonomnost centralnih bank vprašljiva, sodstvo neucinkovito in socialne razlike prevelike, da se podobne krize ne bi pojavljale tudi v bodoce.

Postopno ožvljanje v letu 2004

Znaki postopnega ožvljanja najrazvitejših svetovnih gospodarstev so se najprej pokazali v ZDA in na Japonskem, ob koncu preteklega leta pa tudi v EU. Poročilo Evropske centralne banke potrjuje nadaljnje ožvljanje, temelječe na rasti poslovnega zaupanja, tujega povpraševanja in nizkih obrestnih merah, ki se kratkoročno naj ne bi povečale, saj inflacija najmanj do konca leta naj ne bi preseгла 2 odstotkov. Poglavitni zaviralni dejavnik bo mocan evro, ki se bo po ocenah do konca leta približal vrednosti 1,35 dolarja za evro. Spodbudne vesti prihajajo tudi iz Nemčije, kjer se je v zadnjem lanskem četrtletju (po dveh letih stagnacije) BDP povečal za 0,2 odstotka; nemška gospodarska rast naj bi v letu 2004 znašala 2 odstotka.

Skorajšnja širitev EU na 25 držav kratkoročno ne bo pospešila gospodarske rasti ne v sedanjih ne v bodočih članicah, zaradi davčne in carinske uskladitve z EU se utegne v novih članicah povečati tako inflacija kot proračunski primanjkljaji. Po napovedih IMF naj bi letošnja gospodarska rast v novih članicah EU znašala 4,1 odstotka (v baltskih državah 5,9 odstotka, v državah Srednje Evrope 3,6 odstotka), povprečna inflacija naj bi bila višja za 0,7 odstotne točke, primanjkljaji na tekocih računih pa naj bi ostali nespremenjeni (4,4 odstotka BDP).

Tudi IMF opozarja na morebitne proračunske težave, hitro manjšanje razlik med obrestnimi merami, placilnobilancne težave v nekaterih državah in možen odliv špekulativnega kratkoročnega kapitala.

Razvoj v ostalih evropskih tranzicijskih državah bo po ocenah hitrejši, vendar naj bi zaostajal za lanskim. Prednjacile naj bi predvsem Bolgarija, Romunija in Rusija ter nekatere azijske države SND. Za večino njih (posebno pa za države zahodnega Balkana) bodo eno večjih težav predstavljali visoki primanjkljaji na tekočem racunu ter nizka raven izvoza. Vecje število teh držav (predvsem iz SND in delno Balkana) bo odvisno od nadaljevanja mednarodne pomoči, pa tudi politična nestabilnost zna ostati problem.

Slovensko gospodarstvo v letu 2003

Šibka rast v EU vpliva na slovensko gospodarstvo

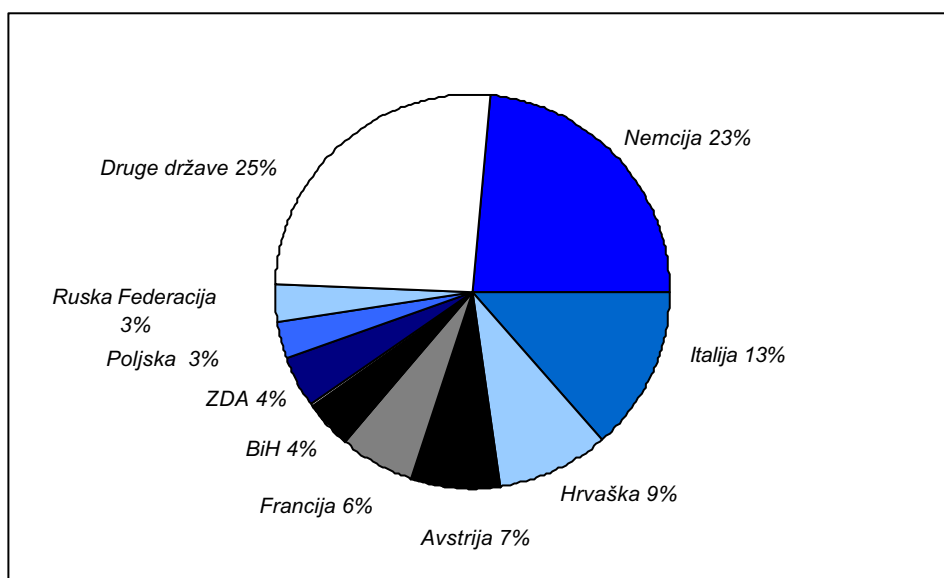
Gospodarska gibanja v Sloveniji so lani močno zaznamovale razmere v mednarodnem gospodarstvu, saj v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah še ni prišlo do vidnejšega okrevanja gospodarske rasti. To se je odražalo na znatni upocasnitvi realne rasti izvoza, ki je bila za približno polovico nižja kot leta 2002. Na drugi strani pa se je precej okrepila domaća poraba in to predvsem zasebna (povečanje kreditiranja prebivalstva zaradi upada obrestnih mer) in investicijska (zlasti gradnja avtocest, investicije v opremo), kar je pripomoglo k ohranjanju za približno dve odstotni točki višje gospodarske rasti slovenskega gospodarstva glede na povprečje v EU.

V letu 2003 se je tako nadaljevala razmeroma umirjena realna rast BDP, ki je ostala pod ravni preteklega srednjeročnega obdobja (okoli 4,4 odstotka). Razpoložljivi podatki Statisticnega urada RS kažejo, da je bila gospodarska rast lani 2,3-odstotna, realna rast izvoza blaga in storitev je dosegla 2,7 odstotka, domače porabe pa 4 odstotke. Na izvozna gibanja sta vplivali predvsem skromna gospodarska rast v EU in upocasnitev rasti izvoza v države nekdanje Jugoslavije, vendar je te vplive delno omilila rast tržnih deležev v večini pomembnih zunanjetrgovinskih partneric ter izvoz v države CEFTA in ZDA.

Spremembe v mednarodni menjavi

Rast izvoza, izražena v evrih, je bila lani 2,7-odstotna (7,1 odstotka v letu 2002), rast izvoza blaga je bila 3,1-odstotna, rast izvoza pa 0,6-odstotna. Tudi v letu 2003 je Slovenija okoli 60 odstotkov svojega izvoza blaga realizirala na trgih EU, kjer so štiri najpomembnejše partnerice ostale Nemčija, Italija, Avstrija in Francija. Pri tem je izvoz v Italijo in Avstrijo opazno naraščal, tako da je Slovenija v teh dveh državah uspela celo povečati svoj tržni delež, izvoz na nemški in francoski trg pa je v primerjavi z letom 2002 upadel, in sicer za 3,8 oziroma 13,1 odstotka. Visoke stopnje rasti pa so bile dosežene tudi pri izvozu v države CEFTA (9,4 odstotka) in ZDA (52 odstotka, v veliki meri zaradi povečane prodaje farmacevtskih izdelkov). V primerjavi z letom 2002 je bila rast izvoza v države Vzhodne Evrope 9,0-odstotna, v preteklosti izjemno dinamičen izvoz v države JV Evrope pa se je lani, z izjemo Hrvaške, zmanjšal. Rast uvoza blaga je bila lani večja (5,5-odstotna). Med posameznimi skupinami proizvodov pa je najhitreje naraščal uvoz proizvodov za investicije, sledil mu je uvoz proizvodov za široko porabo (5,6 odstotka) in na koncu še uvoz proizvodov za vmesno porabo.

Slika 1: Geografska usmerjenost slovenskega blagovnega izvoza (2003)

Ob hitrejši rasti uvoza kot izvoza se je v preteklem letu zmanjšal tudi presežek na tekočem racunu placilne bilance. Po razpoložljivih podatkih za leto 2003 se je trgovinski primanjkljaj glede na 2002 povečal z 265 na 544 milijonov EUR, storitveni presežek pa zmanjšal s 630 na 541 milijon EUR, predvsem zaradi manjšega izvoza finančnih in povečanega uvoza transportnih storitev. Saldo tekočega racuna placilne bilance je bil v letu 2003 tako sicer še vedno pozitiven (17 milijonov EUR), vendar bistveno manjši kot v letu 2002, ko je znašal 330 milijonov EUR. V primerjavi z letom 2002 pa se je močno spremenila struktura na kapitalnem in finančnem racunu placilne bilance. Tuje neposredne investicije, ki so leta 2002 dosegle 1,9 milijarde EUR, predvsem zaradi privatizacije Nove Ljubljanske banke in prevzema Leka, so v letu 2003 znašale komaj 160 milijonov EUR. Nasprotno so se lani precej okrepile slovenske neposredne investicije v tujini (večinoma v obliki lastniškega kapitala usmerjenega na Hrvaško, v SCG in BiH), ki so znašale 269 milijonov EUR.

Povečano zadolževanje v tujini

Glede na to, da so bili stroški najemanja kreditov v tujini ugodnejši kot doma, se je v letu 2003 precej povečalo zadolževanje v tujini; najbolj so se zadolževale banke (550 milijonov EUR posojil, kar je skoraj dvakrat toliko kot v letu 2002), precej pa se je povečalo tudi neto zadolževanje v tujini med povezanimi osebami (200 milijonov EUR). Bruto zunanji dolg, ki se po novi metodologiji sedaj izkazuje v evrih in poleg zunanjega dolga po stari metodologiji zajema še vse druge dolžniške finančne instrumente zasebnega negarantiranega zunanjega dolga ter instrumente, nastale s popolno liberalizacijo kapitalnega in finančnega racuna placilne bilance, se je v letu 2003 povečal za 1,5 milijarde EUR in je konec leta znašal 13 milijard EUR. Devizne rezerve so se zmanjšale za 142 milijonov EUR in so konec 2003 znašale 7,7 milijarde EUR.

Zadolževanje podjetij pri domačih bankah je v letu 2003 stalno naraščalo; podjetja so pri domačih bankah crpala za 237,3 milijard SIT posojil, kar je skoraj dvakrat več kot v letu 2002. Čeprav so se podjetja pri domačih bankah zadolževala predvsem v tuji valuti, pa se je delež tolarkega zadolževanja v primerjavi z letom prej povečal z 12 odstotkov na 28 odstotkov. Zadolževanje z najemanjem tolarških posojil se je povečevalo predvsem proti koncu leta. Podjetja so v tujini najela za cetrtno več posojil kot v letu 2002, delež zadolževanja v tujini pa se je kljub temu zmanjšal s 53 odstotkov na 43 odstotkov celotnega zadolževanja podjetij. V letu 2003 so se v primerjavi z letom prej nominalne obrestne mere spet znižale, za kratkoročne kredite za 1,9, za dolgoročne kredite pa za kar 4,4 odstotne točke; tako je bila v decembru povprečna nominalna obrestna mera za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje 9,95, za dolgoročne kredite pa 10,27 odstotka. Obrestna marža bank, merjena z neto obrestnimi prihodki na celotno povprečno aktivo, je bila na ravni 3,0 odstotka (v letu 2002 še 3,4 odstotka).

Nižje cene in stabilnejši tecaj

Inflacija se je lani precej znižala, tako da je konec leta 2003 znašala 4,6 odstotka, kar je bilo v veliki meri posledica bolj usklajene cenovne, fiskalne, monetarne in placne politike, počasnejša pa je bila tudi deprecijacija tolarja (do evra je v celem letu depreciral za 2,8 odstotka, do ameriškega dolarja pa appreciral za 15 odstotkov). Na zniževanje inflacijskih pričakovanj pa je vplivala tudi postopna deindeksacija na finančnem področju (zlasti pri kratkoročnih kreditih) in placih v javnem sektorju.

Vlada in Banka Slovenije sta v novembru pripravili tudi skupni Program vstopa v ERM2 in za prevzema evra, v katerem se zavezujeta za izpeljavo ukrepov za hiter vstop v ERM2 in ugotavljata, da je v ta mehanizem glede na sedanje in pričakovane makroekonomske razmere primerno vstopiti ob koncu leta 2004, kar bi omogočilo prevzem evra v začetku leta 2007. Program predvideva ukrepe za nadaljnje zmanjševanje inflacije na področju davčne politike, reguliranih cen ter obrestnih mer, nadaljnjo deindeksacijo plac ter postopno zmanjševanje strukturnega javnofinančnega primanjkljaja, z uresničevanjem strukturnih reform pa naj bi se vplivalo tudi na večjo konkurenco.

Tabela 3: Slovensko gospodarstvo - izbrani gospodarski indikatorji ter ocene in napovedi (2002 - 2004)

	2002	2003*	2004*
BDP			
- (v M EUR)	23.324	23.750	24.340
- per capita (v EUR, tekoci tecaj)	11.710	11.935	12.220
- (realne) stopnje rasti (v %)	2,9	2,3	3,6
Izvoz			
- realne stopnje rasti (v %)	7,1	2,7	4,8
- blaga (v M EUR)	11.081	11.427	11.850
- storitev (v M EUR)	2.449	2.465	2.712
Tekoci racun			
- saldo (v M EUR)	330	17	-180
- saldo (v % od BDP)	1,4	0,1	-0,7
Stopnja brezposelnosti (ILO; v %)	6,4	6,8	6,7
Inflacija (CPI; konec leta; v %)	7,2	4,6	3,6
Javnofinančni primanjkljaj (v % od BDP)	2,9	1,6	1,7

Vir: Statistični urad RS, Banka Slovenije, UMAR, GZS, CMSR

* Ocene/preliminarni podatki/napovedi

Obetavne spremembe v porabi proračunskih sredstev

Po predhodnih podatkih Ministrstva za finance je javnofinanci primanjkljaj v letu 2003 dosegel 1,6 odstotka BDP (leta 2002: 2,9 odstotke). V strukturi javnofinancijskih odhodkov se je relativno najbolj povečal delež sredstev za investicije, manj deleži sredstev za transferje posameznikom in gospodinjstvom, za plače in prispevke, za izdatke za blago in storitve ter za subvencije, po odhodkih pa se je zmanjšal delež sredstev za pokojnine. Vlada je sprejela Program ukrepov za učinkovit vstop v EU, ki naj bi z racionalizacijo javnofinancijskih odhodkov povečal možnosti za fleksibilno prilagajanje ekonomske politike gospodarskih razmeram, hkrati pa s prestrukturiranjem odhodkov in pospešitvijo strukturnih reform prispeval k povečanju konkurenčnosti zasebnega gospodarstva, predvideva pa tudi vrsto drugih ukrepov, s katerimi naj bi prišlo do pospešene reforme na najbolj kritičnih področjih: preusmeritve izdatkov (tehnološki razvoj, raziskave, spodbujanje konkurenčnosti gospodarstva, terciarno izobraževanje, odpiranje novih delovnih mest in zmanjševanje strukturne brezposelnosti), prišlo naj bi do davčne reforme in pospešenega izvajanja strukturnih reform na področju telekomunikacij, energetike, železnic, povečevanja konkurence med izvajalci lokalnih javnih gospodarskih služb in racionalizacije javne uprave.

Bančni in zavarovalniški sektor

V slovenskem finančnem sektorju se reforme uspešno izvajajo na področju regulacij, nadzora in usklajevanja pravnega reda s predpisi EU, šibkejša točka pa še naprej ostajajo nekatere reforme, povezane s konkurenčnostjo in učinkovitostjo finančnega sistema. Razmere na tem področju se izboljšujejo, vendar počasni, na kar kaže postopno zmanjševanje razlik v indikatorjih razvitosti finančnega sektorja med Slovenijo in drugimi državami EU.

Banke (konec leta 2003 jih je bilo v Sloveniji že 20, leta 1997 pa na primer 28) so še vedno dalec najpomembnejši finančni posrednik, saj so v preteklih letih, ob visokih obrestnih merah, ustvarjale v povprečju več kot 70 odstotkov dodane vrednosti finančnega sektorja; delež sredstev bank v skupnih sredstvih vseh finančnih institucij je kar 81-odstoten. Skupna bilancna vsota bank se približuje vrednosti slovenskega BDP (v letu 2003 je znašala 21,3 milijarde EUR). Delež največje banke v bilancni vsoti bančnega sektorja se je lani zmanjšal na 33,6 odstotka, povečal pa se je nekaterih srednjih in manjših bank, zlasti tistih v tuji lasti (tretjina celotnega kapitala bank je po privatizaciji NLB v lasti tujih oseb).

Tudi v zavarovalniškem sektorju poteka prestrukturiranje, katerega temelj predstavljajo končno sprejeti predpisi o privatizaciji tega sektorja; ta je v primeru Pozavarovalnice Save že zaključena, v primeru največje slovenske zavarovalnice, ki še vedno obvladuje dobršen del trga in je v letu 2002 imela skoraj 43-odstotni delež, pa še ne.

Trg kreditnih zavarovanj

Ob hitri rasti življenjskih zavarovanj je bila na domačem trgu v preteklih letih opazna tudi hitra in kontinuirana rast kreditnih zavarovanj. Ta je bila lani sicer le 2-odstotna, vse kosmate premije, obracunane za to zavarovalno vrsto, pa so leta 2003 znašale 6,1 milijarde SIT, pri čemer so premije za to zavarovanje presegle placane škode (te so pri kreditnih zavarovanjih znašale 5 milijard SIT) samo za 2,3 odstotka.

Danes lahko recemo, da se je v dobrih desetih letih obstoja SID ta trg zavarovanja trgovinskih terjatev v Sloveniji že uspel lepo razviti (ceprav celotno kreditno zavarovanje kot nišni produkt predstavlja v vseh obracunanih bruto premijah slovenskih zavarovalnic le 2,1 odstotka) in da je kreditno zavarovanje danes med številnimi slovenskimi podjetji in bankami že spoznano, cenjeno in sprejeto kot izredno učinkovit instrument zaščite pred riziki neplacil, ki podjetjem omogoča konkurenčno ponudbo in rast prodaje na odloženo placilo, pri čemer jim pod konkurenčnimi pogoji zagotavlja vso potrebno gospodarsko varnost in učinkovito upravljanje z riziki njihovega poslovanja. To storitev kreditnega zavarovanja na majhnem slovenskem trgu ponujajo tri domače zavarovalnice, pri čemer je SID vodilna in edina specializirana za to vrsto zavarovanj; drugi dve sta splošni zavarovalnici, katerima je kreditno zavarovanje (izvzeti pa so tu potrošniški in nekateri drugi krediti) bolj dopolnitev njune druge ponudbe in kot tako marginalen del njenega celotnega portfelja.

Vseeno pa je na slovenskem trgu zavarovanja trgovinskih terjatev tudi pred vstopom Slovenije v EU že precej mocna konkurenca, ki se še krepi. Obstajajo namreč tudi nekateri bolj ali manj inferiorni substituti, ponudba kreditnega zavarovanja neposredno iz tujine (kjer ob veliki koncentraciji tudi v svetu danes poteka izredno hiter razvoj) pa je tudi precej prisotna, ceprav je in bo tudi po vsej verjetnosti ostala omejena predvsem na velika podjetja, ki so močnejše prisotna tudi na tujih trgih, manjša podjetja pa na tem relativno majhnem in zahtevnem trgu za tuje zavarovalnice verjetno ne bodo posebej zanimiva.

Rast v letu 2004 bo živahnejša

Napovedana živahnejša gospodarska rast v svetu in tudi v Evropi bo po ocenah pospešila rast v Sloveniji na okoli 3,6 odstotka. K temu bo v veliki meri še vedno prispevala rast domače potrošnje, ki bo spodbujena z ugodnejšimi kreditnimi pogoji zaradi pričakovanega nadaljnjega upadanja obrestnih mer in nenazadnje tudi s sprostitvijo sredstev prve nacionalne stanovanjske varčevalne sheme.

Ekonomska politika bo usmerjena predvsem v izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev oziroma v vključitev v ERM2, za kar naj bi bili izpolnjeni pogoji v drugi polovici leta 2004, vstop v »Euroland« pa izpeljan v začetku leta 2007. Zaradi teh ciljev se pričakuje nadaljne zmanjšanje inflacije, počasno drsenje tecaja tolarja in zadržanje proračunskega primanjkljaja na višini okoli 1,7 odstotka BDP. Za to pa se bo morala nadaljevati deindeksacija plac in cen nekaterih storitev ter povečati konkurenčnost v bolj monopolnih sektorjih. Nevarno bi bilo tudi nadaljnje hitro zmanjševanje obrestnih mer, saj to lahko povzroči hitro naraščanje kreditov prebivalstvu in skupaj z obdavčitvijo obresti zmanjša zaenkrat še solidno stopnjo varčevanja.

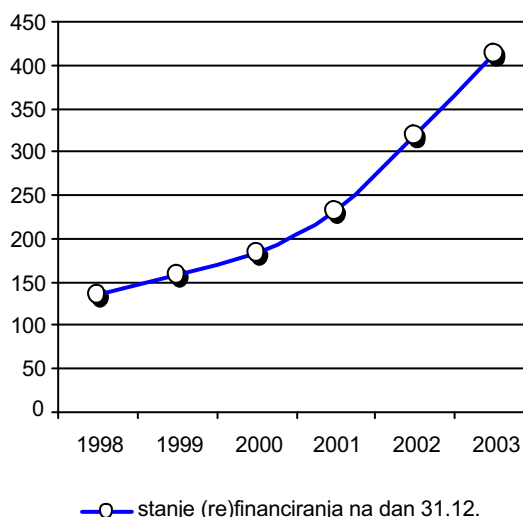
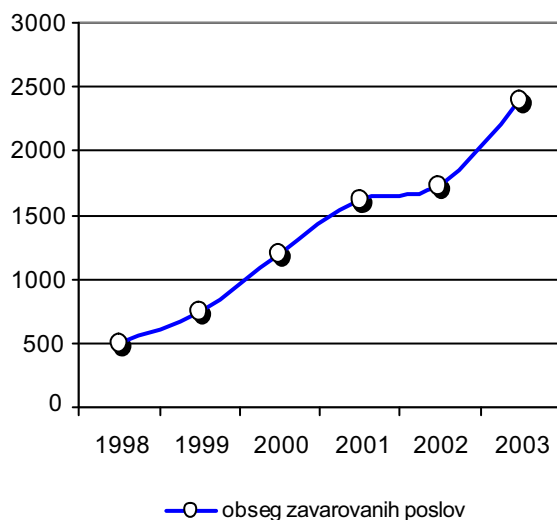
Z vstopom Slovenije v EU lahko pričakujemo še boljše ocene deželnega rizika in kreditno uvrstitev države, bank in podjetij. Tuje naložbe bodo spet zrasle, zaradi naraščajočih stroškov in selitve proizvodnje pa bodo lastniki verjetno tudi ukinjali ali prodali nekatera podjetja. Zaradi ukinitve sporazumov o prosti trgovini se bo verjetno zmanjšal delež v trgovanju z ostalimi državami nekdanje Jugoslavije, z EU pa povečal na okoli 76 odstotkov, predvsem zaradi širitve EU. Ostrejša mednarodna konkurenca bo prevesila presežek na tekocem racunu v primanjkljaj, ki pa po ocenah pred letom 2006 ne bo presežal 1 odstotka BDP.

Poslovanje SID v letu 2003

SID je tudi leta 2003 uresnicila zastavljene cilje poslovanja in **precej povecala obseg poslovanja** na vseh glavnih področjih svojih dejavnosti – zavarovanja in financiranja ter izdajanja garancij pri mednarodnih gospodarskih poslih.

- Skupna vrednost vseh zavarovanih poslov SID (kar zajema obseg vseh zavarovanih poslov SID, ne glede na to, ali so bili zavarovani za državni ali za lastni račun SID, d.d.) je lani znašala 2.394 milijonov EUR (9,2-odstotna rast), kar predstavlja 17,3 odstotka ocenjenega celotnega slovenskega izvoza;
 - obseg marketabilnih zavarovanj izvoznih in domačih trgovinskih terjatev za lasten račun SID se je povecal kar za 42 odstotkov in znašal 2.031 milijonov EUR,
 - obseg nemarketabilnih zavarovanj SID za račun Republike Slovenije pa se je lani povecal za 8 odstotkov in znašal 807 milijonov EUR.
- Povecalo se je tudi poslovanje SID na področju financiranja (rast tega poslovanja v letu 2003 je bila 33-odstotna; posebej velika je bila rast dolgoročnega financiranja izvoza in investicij) – financiranje izvoza in drugih mednarodnih gospodarskih poslov SID je po stanju konec leta 2003 znašalo 97,6 milijarde SIT (412,3 milijona EUR).
- Vrednost izdanih garancij se je lani povecala kar za 51 odstotkov – znašala je 41 milijonov EUR.
- Zavarovanje za račun SID, d.d. – Kosmati škodni rezultat tega zavarovanja je bil (brez upoštevanja plačanih regresov 1 milijon EUR) pozitiven (68 odstotkov) - 1,9 milijona EUR. Fakturirane premije so lani rasle počasneje od obsega teh zavarovanih poslov in so znašale 5,8 milijona EUR, obracunane škode iz tega zavarovanja, ki so se lani zaradi recesije na nekaterih pomembnih trgih povecale kar za 39 odstotkov, pa so znašale 3,9 milijona EUR.
- Zavarovanje za račun Republike Slovenije – Tudi pri nemarketabilnem zavarovanju izvoznih kreditov in izhodnih investicij za račun države je bil rezultat zavarovanja lani pozitiven. Fakturirane premije so znašale 6,5 milijona EUR, plačane škode pa 416.000 EUR. Varnostne rezerve za to zavarovanje so se lani skupno povecale za 10 milijonov EUR in konec leta 2003 (skupaj s posebnimi varnostnimi rezervami za zavarovanje pred tecajnimi riziki, ki so znašale 4,7 milijona EUR) znašale 88,8 milijona EUR.
- Financiranje – Obrestni prihodki so se lani povecali in znašali 5.044 milijonov SIT (21,6 milijona EUR), neobrestni pa 145,2 milijona SIT (621.340 EUR).

Slika 2: Obseg zavarovanih poslov/stanje financiranja SID (1998 – 2003) - v mio EUR

SID je lani nadaljevala z že leta 1999 zacetim izvajanjem programa zadolževanja na mednarodnem finančnem trgu. Leta 2003 je SID na mednarodnem finančnem trgu tako znova najela dolgoročno sindicirano posojilo, in sicer v vrednosti 100 milijonov EUR. Z najetimi posojili si SID ob garancijah Republike Slovenije zagotavlja ugodne dolgorodne vire sredstev ter slovenskim podjetjem s tem omogoča financiranje mednarodnih gospodarskih poslov pod ugodnimi pogoji tudi v tujih valutah.

SID - Prvi faktor d.o.o.

S ciljem, da dopolni svojo ponudbo zavarovanja in financiranja ter razvija tudi sintetično storitev - faktoring, in hibridne produkte (*joint financial services*), je SID 15.10.2002 pridobila polovični delež v osnovnem kapitalu kot tudi polovico glasovalnih pravic v družbi LB Factors, ki se je lani preimenovala v Prvi faktor (ostala družbenika sta Nova Ljubljanska banka in njena hčerinska družba LB InterFinanz, Zürich).

Leta 1994 ustanovljena faktoring družba je prva in vodilna slovenska faktorinška družba, ki od podjetij prevzema odstopljene kratkoročne trgovinske terjatve in na slovenskem trgu strankam edina nudi popolni regresni in brezregresni faktoring (domaci, izvozni in uvozni), je pa tudi članica globalne mreže faktorinških družb - *Factors Chain International (FCI)*. Lani je zacela širiti svoje poslovanje tudi na hrvaški trg (v Zagrebu je konec leta 2003 ustanovila hčerinsko družbo) in na nekatere druge trge v JV Evropi, skupščina družbenikov pa je v začetku leta 2004 imenovala novega direktorja in poslovodstvu postavila zelo ambiciozne cilje.

Ceprav so storitve faktoringa na slovenskem trgu še relativno šabo poznane, ta hitra, prilagodljiva in celovita storitev tudi v Sloveniji postaja vse pomembnejši način zunanjega financiranja poslovanja podjetij (zlasti malih, srednjevelikih in hitro rastočih), ki jim omogoča predvidljivost denarnih tokov in varno poslovanje z njihovimi kupci, ki jim prodajajo na odloženo placilo. O tem prica tudi rast poslovanja Prvega faktorja v preteklih letih. Lani je Prvi faktor odkupil 82,7 milijona EUR terjatev, kar je bilo za 27 odstotkov več kot leto prej. Največji obseg poslovanja so dosegli na področju domačega faktoringa (63,2 milijona EUR), povecal se je tudi izvozni (14,6 milijona EUR), zmanjšal pa uvozni faktoring (4,9 milijona EUR).

Financno poslovanje SID

Tabela 4: Povzetek izkaza poslovnega izida (2003) – v mlrd SIT

	2001	2002	2003
Ciste obresti	3,02	3,02	3,38
Cisti neobrestni prihodki	0,81	1,30	0,88
Stroški dela, materiala in storitev	0,70	1,02	1,09
Amortizacija	0,07	0,07	0,08
Neto rezervacije	1,39	2,89	2,73
Poslovni izid pred obdavčitvijo	0,21	0,30	0,37
Davek na dobiček	0,05	0,06	0,09

Družba je v letu 2003 ustvarila dobiček pred obdavčitvijo v višini 368.743 tisoč SIT, ki je bil za 23 odstotkov višji kot v letu 2002.

Prihodki od obresti so znašali 6,1 milijarde SIT in so se glede na leto prej povečali za 5,0 odstotka, odhodki za obresti so se na drugi strani zmanjšali za 2,6 odstotka; tako so znašale ciste obresti 3,4 milijarde SIT in so bile za 11,9 odstotka višje kot v letu 2002.

Zavarovalnotehnični izid kratkoročnega komercialnega zavarovanja ob upoštevanju ocene obratovalnih stroškov in donosa naložb znaša -1.095.003 tisoč SIT. Cisti prihodki od zavarovalnih premij znašajo 387.089 tisoč SIT, cisti odhodki za škode pa 1.357.558 tisoč SIT. Podrobnejša razclenitev zavarovalnotehničnega izida je v točki 5.9. Pojasnil k racunovodskim izkazom.

V okviru čistih neobrestnih prihodkov so najpomembnejša postavka ciste opravnine. V strukturi čistih opravnin, ki so znašale 1,08 milijarde SIT in so bile za 7,9 odstotka nižje kot v letu 2002, so predstavljali največji 47,3-odstotni delež cisti prihodki od zavarovalnih premij in opravnin iz dejavnosti zavarovanja pred kratkoročnimi komercialnimi riziki (za racun SID, d.d.). Ti prihodki, ki so bili v letu 2003 nižji za 30,1 odstotka, so v tem prikazu zmanjšani tudi za odhodke za škode in odhodke iz oblikovanja popravkov vrednosti regresnih terjatev, ki so v izkazu poslovnega izida izkazani med drugimi poslovnimi odhodki. Ciste zavarovalne premije od zavarovanj za racun države so lani predstavljale 39,0 odstotka čistih opravnin, ciste opravnine od dejavnosti financiranja 3,4 odstotka, ciste opravnine od izdanih garancij pa 6,2 odstotka.

Operativni stroški so v letu 2003 znašali 1,17 milijarde SIT in so bili od lani višji le za 6,5 odstotka. V strukturi stroškov so predstavljali stroški dela 56,4 odstotka, stroški storitev 33,5 odstotka, amortizacija 6,8 odstotka in stroški materiala 3,3 odstotka. Delež operativnih stroškov v aktivih se je znižal z 1,51 odstotka v letu 2002 na 1,14 odstotka v letu 2003.

Cisti odhodki iz oblikovanja rezervacij so znašali 2,7 milijarde SIT in so bili za 5,5 odstotka nižji kot v letu 2002; od tega je bilo za 1,4 milijarde SIT odhodkov za oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij.

Tabela 5: Povzetek bilance stanja (2003) – v mlrd SIT

	2001	2002	2003
Bilancna vsota	55,76	88,37	115,44
Celotni kapital	18,00	18,24	18,52
Rezervacije	2,00	2,62	2,39
Zavarovalnotehnicne rezervacije	2,57	3,97	5,38
Obseg zunajbilancnega poslovanja	5,70	21,29	26,31

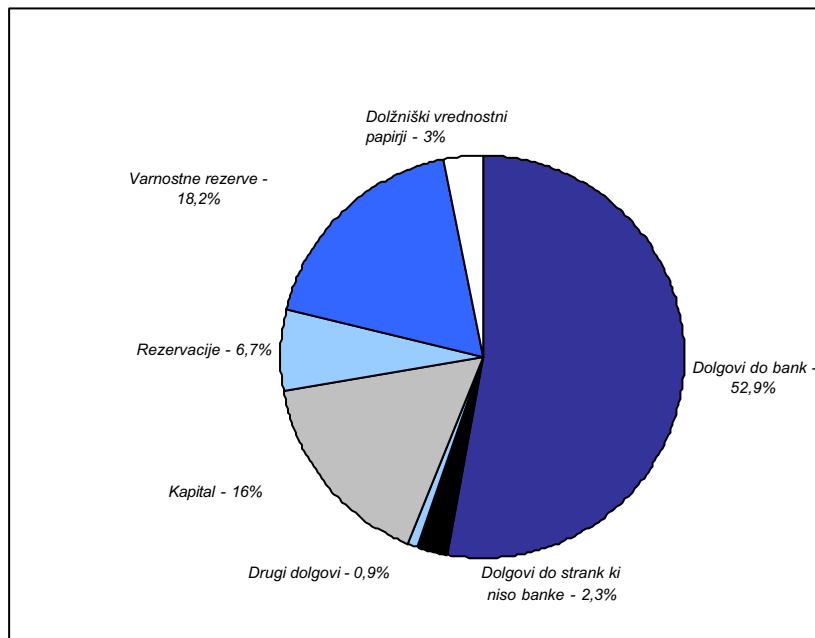
Po stanju na dan 31.12.2003 je znašala bilancna vsota SID 115,4 milijarde SIT in je bila za 30,6 odstotka višja kot 31.12.2002. V strukturi pasive so predstavljali največji delež 52,8 odstotka dolgovi do bank v višini 61 milijard SIT, ki so se v letu 2003 povečali za 57,8 odstotka. Največji delež (skupaj 49,7 odstotka) pasive predstavljajo dolgovi v tuji valuti.

Varnostne rezerve za zavarovanja za racun države (vključno s posebnimi varnostnimi rezervami za zavarovanje pred tečajnimi riziki) so se v letu 2003 povečale za 15,9 odstotka in so znašale 21 milijard SIT oziroma 18,2

odstotka pasive SID. Dolgorocne rezervacije, ki so znašale skupaj 7,8 milijarde SIT, so se lani povečale za 18,0 odstotka in predstavljajo 6,7 odstotka pasive; zavarovalnotehnicne rezervacije so od tega znašale 5,4 milijarde SIT, bančne rezervacije pa 2,4 milijarde SIT.

Kapital družbe, ki je konec leta 2003 znašal 18,5 milijarde SIT, predstavlja v strukturi pasive 16 odstotkov in se je z ustvarjenim čistim dobičkom povečal za 1,5 odstotka.

Slika 3: Struktura pasive (31.12.2003) – v %

Rast bilancne vsote je bila tudi v letu 2003 predvsem odraz intenzivne dejavnosti na področju financiranja. Tako so se krediti bankam, ki so znašali 89,9 milijarde SIT, povečali za 26,3 odstotka in predstavljajo 77,9 odstotka celotne aktive. Krediti strankam, ki niso banke, so znašali 14,8 milijarde SIT oziroma 12,9 odstotka aktive in so se povečali za 41,6 odstotkov. Družba je imela konec leta v lasti dolžniške vrednostne papirje v skupni vrednosti 7,5 milijarde SIT, ki so predstavljali 6,5 odstotka aktive. Kapitalska naložba – naložba v Prvi faktor d.o.o., Ljubljana je znašala 0,4 milijarde SIT in je predstavlja 0,3 odstotka aktive.

Slika 4: Struktura aktive (31.12.2003) – v %

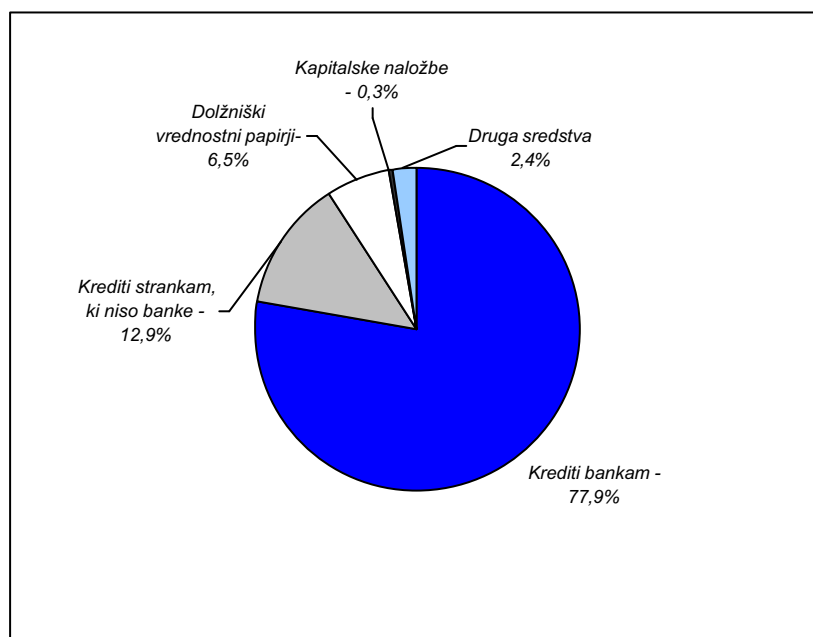

Tabela 6: Izbrani kazalniki poslovanja SID

	2001	2002	2003
Število zaposlenih (31.12.)	56	69	74
Število delnicarjev (31.12.)	81	89	89
Število delnic	932.354	932.354	932.354
Nominalna vrednost delnic (v tisoč SIT)	10	10	10
Knjigovodska vrednost delnice (v tisoč SIT)	19	20	20
<i>Kapitalska ustreznost (v %)</i>	33,40	19,10	19,33
<i>Dvomljive in nedonosne bilancne terjatve/aktiva (v %)*</i>	1,05	0,64	14,98
<i>Posebne rezervacije za bilancne terjatve/aktiva (v %)</i>	1,63	3,42	4,38
<i>Obrestna marža (v %)</i>	6,43	4,28	3,37
<i>Donos na aktivo – ROA (v %)</i>	0,44	0,42	0,36
<i>Donos na kapital pred obdavčitvijo – ROE (v %)</i>	1,22	1,65	2,01
<i>Donos na kapital po obdavčitvi – ROE (v %)</i>	0,94	1,31	1,52
<i>Operativni stroški/aktiva (v %)</i>	1,58	1,51	1,25

* Visoka vrednost kazalnika v letu 2003 je posledica upoštevanja internih smernic pri razvrščanju naložb (vse naložbe odobrene strankam, ki niso banke, se v prvi polovici trajanja pogodbe praviloma razvrstijo v razred B, te pa se skladno s sklepom Banke Slovenije razvrščajo med dvomljive in nedonosne terjatve), ne pa dejanskega poslabšanja kvalitete naložbenega portfelja.

Tabela 7: Zavarovanja za racun SID, d.d. - kazalniki poslovanja (2003/2002)

	v SIT	2003	2002 *	2002	
Rast kosmate obracunane premije (indeks)	<i>Kosmata obracunana premija v tekočem letu x 100</i> <i>Kosmata obracunana premija v preteklem letu</i>	<u>1.350.470.918</u> x 100 1.022.492.304	132	122	122
Cista obracunana zavarovalna premija v % od kosmate obracunane zavarovalne premije	<i>Cista obracunana zavarovalna premija x 100</i> <i>Kos mata obracunana zavarovalna premija</i>	<u>388.486.717</u> x 100 1.350.470.918	29	30	30
Gibanje kosmatih obracunanih odškodnin (indeks)	<i>Kosmata obracunana odškodnina v tekočem letu x 100</i> <i>Kosmata obracunana odškodnina v preteklem letu</i>	<u>920.770.540</u> x 100 650.964.600	141	129	129
Povprečna odškodnina (v SIT)	<i>Kosmate obracunane odškodnine</i> <i>Število škod</i>	<u>920.770.540</u> 150	6.138.470	7.938.593	7.938.593
Škodni rezultat	<i>Kosmate obracunane odškodnine</i> <i>Kosmate obracunane premije</i>	<u>920.770.540</u> 1.350.470.918	0,68	0,64	0,64
Stroški poslovanja v % od kosmate obracunane zavarovalne premije	<i>Stroški poslovanja** x 100</i> <i>Kosmate obracunane zavarovalne premije</i>	<u>517.766.104</u> x 100 1.350.470.918	38,34	44,55	21,20
Ciste škodne rezervacije v % od čistih prihodkov od zavarovalnih premij	<i>Ciste škodne rezervacije x 100</i> <i>Cisti prihodki od zavarovalnih premij</i>	<u>5.117.019.630</u> x 100 387.087.877	1322	1308	1308
Povprečno stanje čistih zavarovalno-tehnicnih rezervacij glede na ciste prihodke od zavarovalnih premij	<i>Povprečno stanje čistih zavarovalno-tehnicnih rezervacij x 100</i> <i>Cisti prihodki od zavarovalnih premij</i>	<u>4.671.980.545</u> x 100 387.087.877	1207	1065	
Kosmata obracunana zavarovalna premija glede na število redno zaposlenih (v SIT)	<i>Kosmata obracunana zavarovalna premija</i> <i>Povprečno število zaposlenih</i>	<u>1.350.470.918</u> 17	79.439.466	68.166.154	

Preracun kazalnikov za leto 2002 po Sklepu o spremembah in dopolnitvah sklepa o letnem poročilu zavarovalnic (URL RS št. 36/03 in 129/03)

** Stroški poslovanja zajemajo obratovalne stroške, ki se nanašajo na zavarovalni del poslovanja za racun SID, d.d. in so bili ocenjeni z uporabo ključa.

Kazalniki so izračunani v skladu s Sklepom o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega poročila_SKL 2002, ki ga je izdala Agencija za zavarovalni nadzor na podlagi 171. člena zakona o zavarovalništvu ter Sklepa o spremembah in dopolnitvah sklepa o letnem poročilu zavarovalnic – SKL 2002 ob upoštevanju določil 355. člena zakona o zavarovalništvu.

Zavarovanje

SID je s svojimi storitvami zavarovanja in proaktivnim marketinškim pristopom v dobrih desetih letih svojega obstoja uspela razviti domaci trg in mocno povecati povpraševanje podjetij po kreditnih zavarovanjih.

Slovenska podjetja se storitev SID poslužujejo vedno pogosteje in v vedno večjem obsegu. Večina slovenskih izvoznikov, ki se zaveda pomembnosti učinkovitega upravljanja z riziki, med ukrepi za upravljanje z riziki (*risk management*) daje poseben poudarek prav kreditnemu zavarovanju. To je rezultat intenzivnih strukturnih sprememb v slovenskem gospodarstvu, ki uspešno prehaja iz tranzicije in kjer bo upravljanje z riziki v prihodnosti nedvomno še bolj pridobivalo na pomenu. Podjetja in njihovi upravljalci bodo skrbeli ne toliko samo za proizvodnjo in prodajo, pač pa tudi za ustrezno zaščito pred riziki neplacil, ki jih doma in v tujini predstavlja vse bolj pogosta zahteva trga, da se blago in storitve prodajajo na kredit oziroma na odloženo placilo in to pod konkurenčnimi pogoji ter tudi na odprt račun, brez dodatnih in dragih varščin za pravilno izpolnitev obveznosti kupcev – dolžnikov.

Rast obsega zavarovanj – zavarovani posli SID predstavljajo 17 odstotkov izvoza

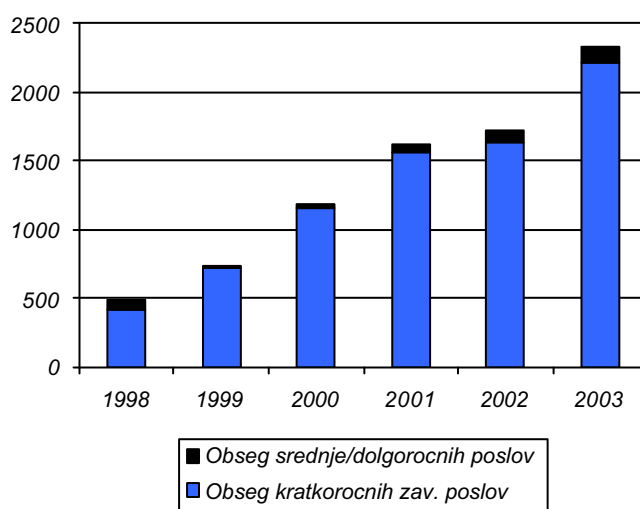
SID je v letu 2003 ponovno mocno povecala letni obseg zavarovanj,

- saj se je skupna vrednost zavarovanih poslov povecala za 39,2 odstotka in
- v letu 2003 znašala 2.394 milijonov EUR.

Vsakoletna rekordna vrednost vseh s strani SID zavarovanih poslov je torej lani prvič preseгла 2 milijardi EUR, kar predstavlja že več kot 17 odstotkov celotnega izvoza blaga in storitev slovenskega gospodarstva v tem letu.

Pri tem je bil delež s strani SID zavarovanega izvoza v skupnem slovenskem izvozu na posamezne tuje trge tudi bistveno pomembnejši (pokritost slovenskega izvoza z zavarovanjem SID na Hrvaško je lani na primer znašala 24,4 odstotka, v Rusijo 21,5 odstotka, na Madžarsko 26,7 odstotka, v Alžirijo 36 odstotka...). Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti na bolj rizicne trge, brez zavarovanja SID gotovo ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja SID ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. SID ima torej zelo pomembno vlogo pri odpiranju nekaterih trgov za slovensko gospodarstvo in s tem med drugim prispeva k ugodnejšim placilnobilancnim učinkom in tudi k večji zaposlenosti v narodnem gospodarstvu.

Slika 5: Zavarovanje za račun Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana in za račun Republike Slovenije: obseg kratkoročnih in srednjeročnih zavarovanih poslov (1998/2003) - v mio EUR

V letu 2003 je rast obsega zavarovanih poslov dosegla nepričakovanih 39,2 odstotka, in sicer beležimo rast tako pri zavarovanju kratkoročnih izvoznih kreditov kot pri zavarovanju srednjeročnih poslov. Ocenjujemo, da je rast obsega zavarovanja kratkoročnih poslov posledica končne tranzicije in boljšega upravljanja z riziki, predvsem pa vse večjega zavedanja rizikov neplacil in posledic recesij, stecajev in izgub na trgih, ki so posebej pomembni za slovensko gospodarstvo, predvsem na trgih Nemčije, Avstrije in Italije.

Rast obsega srednjeročnih zavarovanj je predvsem posledica povečanega povpraševanja po zavarovanju izvoza v Rusko Federacijo ter ostale države SND, pa tudi večih realiziranih poslov na Hrvaškem ter v Srbiji in Crni Gori in realizaciji večjega posla v Indiji. Pri zavarovanju klasičnih srednjeročnih izvoznih kreditov (kredit dobavitelja in kredit tujemu kupcu) je bilo tako v letu 2003 zavarovanih za skoraj 80 milijonov EUR kreditov (upoštevajoc samo glavnice, brez prav tako zavarovanih pogodbenih obresti oziroma predplacil tujih kupcev), kar je bistveno povečanje glede na leto 2002. Izjemne stopnje rasti so bile ponovno zabeležene tudi pri zavarovanju investicij slovenskih podjetij in bank v tujini – tukaj je bilo realiziranih zavarovanj za skoraj 100 milijonov EUR, kar pomeni povečanje za 43 odstotkov glede na prejšnje leto. Prav tako je bila lani še vedno zabeležena precejšnja rast zavarovanja domačih kratkoročnih kreditov (predvsem kot delež v vseh zavarovanih kratkoročnih poslih, ki jih SID zavaruje za lasten račun, tj. s 16 odstotkov v letu 2002 na 19 odstotkov v letu 2003). Podobni trendi rasti pa so bili tudi pri zavarovanju kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi (nemarketabilnimi) riziki v nekaterih rizicnejših državah, ki niso članice OECD, kjer se to zavarovanje izvaja za račun države.

Tabela 8: Zavarovanje SID (skupaj): obseg zavarovanih poslov, premije, škode - vrednosti (1998/2003) - v mio EUR

	1999	2000	2001	2002	2003
Zavarovani posli SID – obseg	738,5	1.191,6	1.624,0	1.719,6	2.393,5
kratkoročni	719,4	1.154,3	1.561,3	1.629,8	2.215,6
srednjeročni	19,1	37,3	62,7	89,8	177,9
Premije	3,7	5,6	6,7	7,7	12,3
kratkoročni	2,8	4,8	5,3	6,1	7,9
srednjeročni	0,8	0,8	1,3	1,6	4,4
Škode	2,5	1,8	2,5	3,4	4,3
kratkoročni	0,5	1,4	2,5	3,3	4,3
srednjeročni	2,0	0,4	0,0	0,1	0,0
Regresi	-	0,4	0,2	1,1	1,1
kratkoročni	-	0,1	0,2	0,6	1,1
srednjeročni	-	0,3	-	0,5	0

Velika večina zavarovanih poslov SID je bila glede na strukturo slovenskega gospodarstva tudi lani kratkoročnih, vendar se je lani tudi vrednost zavarovanih srednjeročnih in dolgoročnih poslov povečevala (predvsem zaradi večjega obsega zavarovanih investicij) in je brez izdanih obljub za zavarovanje znašal skoraj 180 milijonov EUR. Glede na to, da so najpomembnejše zunanjetrgovinske partnerice države članice EU in druge razvite države, članice OECD, je bila tudi večina zavarovanega izvoza SID v te države. V skladu s povečanjem slovenskega izvoza v države JV Evrope, CEFTA in Rusijo, pa se je lani precej povečeval tudi obseg zavarovanih poslov s temi državami.

- Zaradi večjega skupnega obsega zavarovanih poslov in pa postopne spremembe strukture zavarovanj, ki jih SID izvaja za državni račun, v smeri bolj rizicnih poslov, se je povečala tudi skupna fakturirana premija, ki je v letu 2003 dosegla 12,3 milijona EUR (59,7-odstotno povečanje). Večina te premije je bila obračunana iz naslova zavarovanj kratkoročnih kreditov (7,9 milijona EUR), preostalih 4,4 milijona EUR pa na področju srednjeročnih kreditov in investicij.

Ceprav se je skupna fakturirana premija povečala za skoraj 60 odstotkov, se je povprečna premijska stopnja iz naslova zavarovanj kratkoročnih kreditov lani rahlo znižala, predvsem zaradi pridobitve nekaterih velikih slovenskih in multinacionalnih podjetij, pri katerih metode in uspešnost upravljanja z riziki pripomorejo k zmanjšanju rizicnosti poslov, to pa hkrati z večjim obsegom zavarovanih poslov in razpršenostjo v zavarovanje ponujenega portfelja rizikov prispeva k zniževanju povprečne premijske stopnje.

Pri zavarovanju srednjeročnih izvoznih kreditov in investicij v letu 2003 ni bila zabeležena nobena škoda, pri kratkoročnih poslih pa so se plačane škode, predvsem zaradi recesije na nekaterih pomembnejših zahodnoevropskih trgih, glede na leto prej povečale za 30,3 odstotka (od tega škode iz naslova neplačil slovenskih podjetij - domaca prodaja - kar za 2,5-krat) in so skupaj znašale 4,3 milijona EUR; povečal pa se je tudi znesek regresiranih (v preteklosti izplačanih) škod iz kratkoročnih poslov (1,1 milijona EUR).

Zavarovanje terjatev (zavarovanje pred kratkorocnimi komercialnimi riziki)

To zavarovanje, ki ga danes izvaja še Oddelek zavarovanja terjatev, bo v kratkem predstavljalo glavno dejavnost novoustanovljene hčerinske družbe (SID - Prva kreditna zavarovalnica, d.d.), na katero bo SID prenesla t.i. marketabilno zavarovanje. Konec leta 2003 je v tem oddelku zavarovanja terjatev v SID delalo 18 zaposlenih.

Zavarovanje kratkorocnih terjatev do zasebnopravnih kupcev v razvitejših državah (praviloma gre tu za kredite dobaviteljev z ročnostjo do 180 dni, izjemoma do enega leta) pred komercialnimi in drugimi marketabilnimi riziki je osnovni del ponudbe storitev SID podjetjem, ki prodajajo v tujini ali doma na odloženo placilo in obicajno na odprt racun ter imajo tako pri SID z obnovljivimi (*revolving*) zavarovalnimi pogodbami praviloma zavarovane vse svoje terjatve (*whole turnover*) do kupcev na tujih trgih in/ali doma, pri cemer je SID na tem podroccju vodilna slovenska zavarovalnica, s tem svojim poslovanjem pa tudi že posega na nekatere druge bližnje trge.

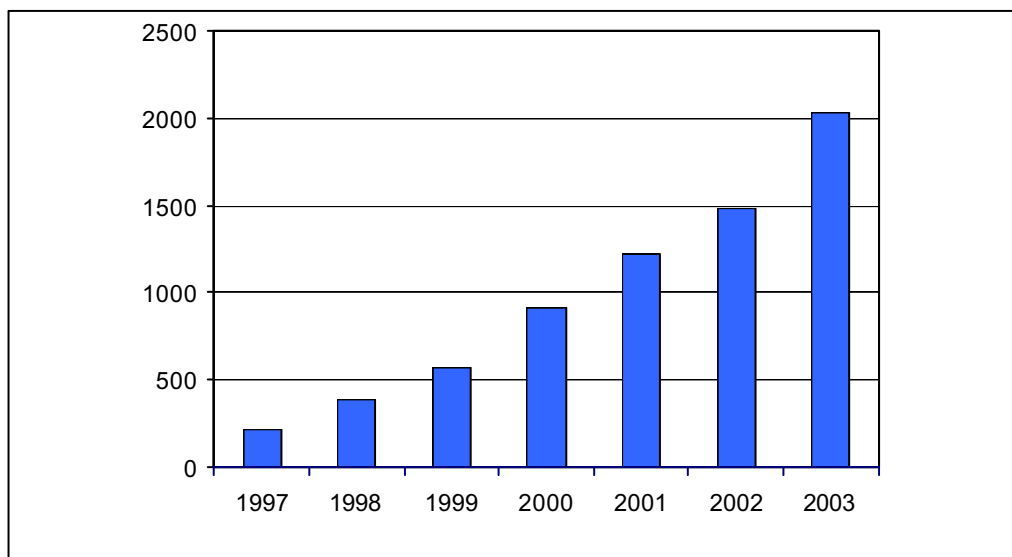
Rast obsega zavarovanih terjatev

Tudi na podroccju zavarovanja kratkorocnih trgovinskih terjatev pred komercialnimi riziki je SID v letu 2003 mocno povecala obseg poslovanja, tako pri zavarovanju **izvoznih**, kot tudi pri zavarovanju **domacih terjatev**; pri izvoznih terjatvah je obseg zavarovanih poslov lani narasel za 36, pri zavarovanju domacih terjatev pa kar za 73 odstotkov (torej precej vec kot so sicer lani rasla vsa kreditna zavarovanja v Sloveniji).

Vrednost poslov zavarovanja pred kratkorocnimi komercialnimi (marketabilnimi) riziki, ki jih SID zavaruje za lasten racun in jih tudi pozavaruje na zasebnem trgu pri prvovrstnih tujih in domacih pozavarovateljih, se je tudi leta 2003 precej povecala (glede na leto prej za 42 odstotkov) in je lani

- znašala 474,6 milijarde SIT (2.031 milijonov EUR).

Slika 6: Kratkoročni komercialni (marketabilni) riziki – obseg zavarovanih poslov (1997 – 2003) - v mio EUR

Slovenska zunanja trgovina je zelo diverzificirana, tako po proizvodih in sektorjih gospodarstva, kot tudi po njihovih partnerskih povezavah, ceprav gre vecina izvoza v (zlasti nekatere bližnje) razvite države EU in v druge sosednje države, še vedno manjši del izvoza pa gre med drugim zlasti v države JV, S in V Evrope. Geografski destinaciji slovenskega izvoza v precejšnji meri odgovarja tudi geografska destinacija zavarovanega izvoza.

Tudi v letu 2003 je bilo največ terjatev zavarovanih pred komercialnimi (marketabilnimi) riziki kupcev v Sloveniji in Nemciji, sledijo pa Italija, Hrvaška, Avstrija, Francija, Velika Britanija, Madžarska, Poljska, Nizozemska, idr. Največ zavarovancev, ki imajo pri SID praviloma s tem instrumentom zavarovanja pred kratkorocnimi komercialnimi riziki zavarovano svojo celotno prodajo, je iz kovinske in kovinsko predelovalne industrije, sledijo podjetja, ki proizvajajo elektricne in opticne naprave, industrija bele tehnike ter strojna industrija, proizvodnja vozil in plovil, kemijska industrija, papirna ter lesna industrija idr.

Med zavarovanci SID je že zelo veliko pomembnih velikih slovenskih izvoznikov, poleg njih pa so to tudi številna mala in srednja podjetja, ki so glede dostopa do produktov SID deležna povsem enakopravnega obravnavanja.

Program SIMP in sodelovanje s PCMG

Poleg posebnega Programa SIMP, preko katerega SID v sodelovanju s komercialnimi bankami malim in srednje velikim podjetjem omogoča lažji dostop do zavarovanja in financiranja, bo SID temu segmentu podjetij v sodelovanju s Pospesovalnim centrom za malo gospodarstvo (PCMG) tudi v bodoče posvečala še več pozornosti, saj le-ta potrebuje tako financiranje, kot tudi učinkovito upravljanje z denarnim tokom in premoženjem, kjer so med riziki njihovega poslovanja še posebej pomembni riziki neplacil in zamud placil njihovih kupcev. Terjatve do kupcev namrec navadno predstavljajo precejšen del premoženja podjetij. Tako bodo lahko mala in srednje velika podjetja lahko pristopala k zavarovanju terjatev tudi preko regionalnih razvojnih centrov PCMG, kjer bodo dosegljive vse informacije o storitvah SID in postopkih zavarovanja.

Izpostavljenost SID iz zavarovanja pred kratkorocnimi komercialnimi (marketabilnimi) riziki se je lani tudi precej povečala (za 22 odstotkov) in je na dan 31.12.2003 znašala 219 milijard SIT oziroma 926 milijonov EUR; največja je bila do kupcev iz Slovenije in Nemcije, sledijo pa kupci iz Italije, Hrvaške, Avstrije, Francije, Velike Britanije, Poljske in Madžarske; sicer pa je SID lani pred kratkorocnimi komercialnimi (marketabilnimi) riziki zavarovala izvoz oziroma prodajo v 66 držav.

Tabela 9: Zavarovanje: poslovanje za racun SID, d.d. (1997 - 2003) – v mio EUR

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obseg zavarovanih poslov	217	390	572	914	1.219	1.480	2.030
izpostavljenost (31.12.)	92	142	255	384	520	760	926
premije	0,8	1,4	2,2	3,3	3,9	4,5	5,8
škode	0,3	0,4	0,5	1,3	2,3	2,9	3,9
število škodnih primerov	4	13	28	66	68	82	150
regresi	-	0,1	0,1	0,1	0,2	0,6	1,0

Slovenska podjetja se vedno bolj zavedajo koristnosti zavarovanja kreditov ter prednosti tega zavarovanja pred drugimi sredstvi in instrumenti zaščite pred riziki neplacil v njihovem poslovanju na tujih trgih in doma, saj gre pri kreditnem zavarovanju za varen, cenovno konkurenčen in relativno enostaven instrument zaščite pred riziki neplacil, ki podjetjem močno olajša upravljanje z riziki in jim omogoča konkurenčno prodajo na kredit, in to na odprt racun, brez dodatnih varščin, ki bi jih sicer morali zagotoviti njihovi kupci (dolžniki). Vse bolj se slovenska podjetja tudi zavedajo, da so neplacila in nesolventnost riziki, ki obstajajo tudi na trgih razvitih držav in da, če so pred njimi nezavarovani, le-ti lahko resno ogrozijo njihovo rentabilnost poslovanja in celo njihov obstoj. Povečanje obsega tega zavarovanja kreditov na slovenskem trgu je ob negativnih izkušnjah s stecaji in slabo placilno disciplino seveda tudi posledica intenzivnih marketinških aktivnosti SID ter tudi vse večjega zanimanja komercialnih bank in drugih finančnih institucij za dodatne oblike zavarovanja pri financiranju njihovih komitentov. Tako lahko po enajstih letih obstoja SID ugotovimo, da je družbi uspelo spodbuditi povpraševanje po zavarovalnih kritjih in razviti slovenski trg kreditnih zavarovanj, ki postaja za podjetja vse pomembnejši pri njihovem učinkovitem upravljanju z riziki.

TRIMO: uspešno poslovanje in rast prodaje, tudi s pomočjo SID

Trimo d.d., eden vodilnih evropskih proizvajalcev kovinskih konstrukcij, se je v letu 1998 odlocil, da upravljanje z riziki neplacil svojih tujih kupcev prepusti SID, s katero je sklenil pogodbo o zavarovanju terjatev. Na ta način je podjetje svoj dragoceni čas in sredstva lahko posvetilo osnovnim dejavnostim, osvajanju novih tržišč, iskanju novih kupcev, novim idejam in razvoju. Že v istem letu je Trimo v zavarovanje vključil tudi prodajo preko svojih hčerinskih podjetij na Slovaškem in v Nemciji. Trimo je v letu 1998 realiziral 6,9 milijarde SIT prihodkov od prodaje, vecinoma na tujih trgih, in iz leta v leto dosegal višjo rast prodaje, kar se je odražalo tudi v rasti obsega zavarovanih poslov SID. Leta 1999 je Trimo vložil prvi odškodninski zahtevek zaradi stecaja kupca iz Nemcije, drugi pa je sledil leta 2001, ko je njegov češki kupec vec kot šest mesecev zamujal s placili. V letu 2002, ko so celotni prihodki od prodaje Trima znašali že 15,2 milijarde SIT, je nastopil naslednji zavarovalni primer, in sicer ponovno iz naslova podaljšane zamude placil kupca, spet iz Češke. V vseh naštetih primerih je SID Trimu izplacala nadomestilo škode, kar podjetju seveda omogoča lažje nacrtovanje denarnih tokov in ščiti njegovo bilanco, ki je zaradi neporavnanih terjatev njihovih kupcev lahko ranljiva.

Ker je Trimo zavarovanje terjatev pri SID sprejel kot svojo poslovno filozofijo na področju upravljanja z riziki neplacil kupcev, se drži nacela, da morajo biti vsi posli na kredit oziroma odloženo placilo, kjer gre za prodajo na odprt racun in brez dodatnih varščin, zavarovani. Tako je vedno, ko se (je) njihovo poslovanje razširi(lo) na nove trge in na nove kupce, le-te vključilo v zavarovanje. Danes je poleg prodaje Trima na tuje trge zavarovana tudi prodaja preko njegovih hčerinskih podjetij doma in v tujini.

Ko je na primer Trimo prevzel vecinski lastniški delež v podjetju Akripol d.d. Trebnje, ki je imel sicer pogodbo o zavarovanju terjatev s SID sklenjeno že od leta 1997, se je to odrazilo tudi v ugodnejših pogojih zavarovanja (cena) za Akripol, saj SID obravnava podjetji kot skupino.

Ker se v Trimu zavedajo pomena rizikov neplacil tudi na domačem trgu, kjer smo žal tudi prica slabi placilni disciplini in številnim prisilnim poravnavam ter stecajnim postopkom, so se konec leta 2003 zacele aktivnosti za razširitev zavarovanja terjatev Trima tudi do slovenskih kupcev. Ob tako doseženi varnosti poslovanja bo Trimo v sodelovanju s SID lahko še naprej uspešno ohranjal in povečeval prodajo ne le na domačem, evropskem trgu, temveč tudi na trgih zunaj Evropske unije.

SID s svojim storitvenim kreditnim zavarovanjem ne ostaja omejena samo na slovenski trg; zacena se namrec vkljucevati tudi v cezmejno nudenje zavarovalniških storitev, pri tem pa ne deluje samo kot primarni zavarovatelj, pac pa tudi kot aktivni pozavarovatelj. Leta 2001 je tako na primer SID z Makedonsko banko za obnovo in razvoj (MBPR) sklenila pogodbo o kvotnem pozavarovanju kratkorocnih izvoznih kreditov, ki jih ta banka pred komercialnimi riziki zasebnopravnih kupcev iz razvitih držav zavaruje makedonskim izvoznikom. Pri tem je SID nudila strokovno - zavarovalniško in tehnološko svetovanje MBPR ter jim prenesla svoj informacijski sistem (IS SID) za to zavarovanje, ocene rizicnosti posameznih kupcev oziroma odlocitve glede prevzemanja rizikov v zavarovanje pa zaenkrat ostajajo še v domeni SID. Zaradi razmer v Makedoniji pa je obseg tega poslovanja zaenkrat še precej omejen.

Soliden zavarovalni rezultat

Fakturirane premije pri zavarovanju pred kratkorocnimi komercialnimi riziki za lasten racun SID, d.d. so v letu 2003 zaostajale za povecanim obsegom tega poslovanja družbe, saj so se glede na leto prej povecale za 32 odstotkov (na podrocuju zavarovanja izvoznih terjatev za 28, pri zavarovanju domacih terjatev pa za 54 odstotkov) in so

- znašale 1.350 milijonov SIT (5,8 milijona EUR).

SID je v letu 2003 nadaljevala s pozavarovanjem kratkorocnih komercialnih (marketabilnih) rizikov na zasebnem trgu pri prvovrstnih pozavarovateljih, in to v okviru pogodbe o kvotnem pozavarovanju – predmet pogodbe so bili riziki, neposredno sprejeti v zavarovanje in riziki, prevzeti v okviru pogodbe o aktivnem pozavarovanju med SID in MBPR; premije, odvedene pozavarovateljem za to pozavarovanje v letu 2003, so v skupnem znesku

- znašale 962 milijonov SIT (4,1 milijona EUR).

Predvsem zaradi nadaljevanja recesije na nekaterih pomembnejših trgih so se za racun SID, d.d. placane škode iz naslova zavarovanja kratkorocnih kreditov pred komercialnimi riziki v letu 2003 povecale vec kot premije, in to za dobrih 37 odstotkov. Leta 2003 je bilo tako iz teh zavarovanj izplacanih 150 škod

- v skupnem znesku 921 milijonov SIT oziroma 3,9 milijona EUR

(najvec je bilo placanih škod za posle v Italiji, sledijo pa posli v Sloveniji, Nemciji, Franciji, na Hrvaškem, na Poljskem, na Češkem, v Avstriji, na Slovaškem, v Veliki Britaniji, Turciji, ZDA, Južni Afriki, Grciji, Izraelu, Portugalski, Kanadi, Estoniji, Švici, Belgiji, Madžarski in Španiji).

Rezultat tega zavarovanja je bil torej tudi leta 2003 (merjen z razmerjem med kosmatimi premijami in škodami, brez upoštevanja placanih regresov, ki so se lani precej povecali in znašali 1 milijon EUR) **pozitiven**, v višini **1,9 milijona EUR** (v absolutnem znesku je bil torej zavarovalnotehnicni rezultat v letu 2003 celo ugodnejši kot leto prej, placane škode pri tem zavarovanju pa so leta 2003 predstavljale 68 odstotkov v tem letu fakturiranih premij; seveda pa bo dolocen znesek škod, ki so bile na dan 31.12.2003 v obdelavi ali evidentirane kot potencialne škode, izhajajo pa iz poslov, sklenjenih v letu 2003, izplacani še v letu 2004).

Ob tem je bila SID lani glede na leto prej uspešnejša pri izterjavah, tako da se je v letu 2003 obseg **regresiranih škod** iz naslova zavarovanja marketabilnih kratkorocnih komercialnih rizikov povecal za skoraj dvakrat. V letu 2003 je SID prejela 54 regresov iz naslova že prej izplacanih škod v skupnem znesku 1 milijon EUR (po 15 regresiranih škod iz Italije in Slovenije, 14 iz Poljske, tri iz Švedske, po dve iz Nemcije in Hrvaške in po ena iz Turcije, Češke in ZDA).

Vse vecji poudarek SID namenja zmanjševanju morebitnih škod, tako pred vložitvijo zahtevka za izplacilo zavarovalnine kot po tem. Od trenutka, ko je SID obveščena, da zavarovana terjatev ni bila poravnana v roku, v sodelovanju z zavarovancem na razlicne nacine poskuša doseci placilo. Ocenjujemo, da smo samo v preteklem poslovnem letu tako uspešno preprecili nastanek škodnih primerov za 6-8 % glede na vse izplacane škode v tem obdobju.

Elektronsko on-line poslovanje: SID-NET

Elektronsko poslovanje prinaša nove priložnosti

Elektronsko poslovanje (B₂B in B₂C) je za slovensko gospodarstvo in finančne posrednike ne samo bodocnost, ki jim predstavlja nove izzive, pač pa že sedanjost. Elektronsko poslovanje povzroca velike spremembe tudi na področju kreditnega zavarovanja in drugega poslovanja kreditnih zavarovalnic in izvozno-kreditnih agencij. V svetu se namreč zaradi razvoja elektronskega poslovanja spreminjajo vloge in pomen raznih udeležencev poslovnih transakcij, finančni produkti se prilagajajo spremenjenim razmeram, spremembe doživlja komunikacija med strankami, pa tudi sama ponudba storitev zavarovalteljev in financerjev gospodarskih poslov. Ponudniki finančnih storitev in nekateri zavarovaltelji kot svoj odgovor na sodobne izzive, ki jih prinaša elektronsko poslovanje, zacenjajo ponujati nove produkte oziroma obstoječe produkte razbijajo na njihove dele in tudi loceno ponujajo upravljanje z riziki, nudenje zavarovalnih kritij, bonitetne in druge informacije ter druge spremljajoče storitve, kot so vnovčevanje faktur in izterjave. Internet in sodobna orodja jim pri tem olajšujejo njihovo ponudbo, marketing storitev, zbiranje in obdelavo informacij, zmanjšujejo jim stroške poslovanja, krajšajo odzivni čas, omogočajo pa jim tudi nudenje kvalitetnejših storitev, ki so vse bolj prilagojene potrebam strank.

Hiter in varen dostop do produktov SID

Na izzive, ki jih izvozno-kreditnim agencijam predstavlja razvoj elektronskega poslovanja, je SID odgovorila z razvojem SID-NET, preko katerega podjetjem omogoča Internet elektronsko poslovanje preko portala in s tem *on-line* varen, hiter ter učinkovit dostop do raznih storitev SID.

Olajšano poslovanje podjetij in boljše upravljanje z riziki

Strankam – registriranim uporabnikom, ki imajo uporabniško ime in geslo, elektronsko poslovanje s SID (v prvi vrsti pri zavarovanju kratkoročnih terjatev do tujih in domačih kupcev) predstavlja nov distribucijski kanal, ki jim omogoča:

- hitro in varno pridobivanje kvalitetnih in ažurnih bonitetnih informacij o kupcih, dolžnikih in garantih iz številnih baz podatkov ter ob dodanem analitičnem delu, ki temelji na visokih profesionalnih standardih, ki jih pri svojem delu upoštevajo strokovnjaki bonitetne službe SID;
- podprtost bonitetnih informacij tudi z danim kreditnim limitom kupcev (avtomatski limit), ki so »garantirane« z limitom zavarovalnega kritja, do katerega bo SID pripravljena zavarovati terjatve do posameznega dolžnika.

SID-NET podjetjem omogoča tudi:

- avtomatski dostop do podatkov o njihovem poslovanju s SID (registracija z dodelitvijo uporabniškega imena in gesla);
- z uporabo enostavne programske opreme in brez dodatnih stroškov za programsko opremo imajo uporabniki dostop do vseh relevantnih podatkov, ki so nastali v procesu poslovanja s SID;

SID-NET in zavarovanje terjatev

Pri zavarovanju terjatev je tako z uporabo SID-NET podjetjem omogočeno:

- enostavno pošiljanje zahtevkov za limite, z možnostjo avtomatske obdelave zahtevka in odobritve zavarovalnih limitov;
- vpogled v seznam odobrenih limitov kupcev in limitov v obdelavi;
- obveščanje zavarovaltelja o zahtevkih za povečanje limitov, spremembah placilnih rokov, zamudah pri placilih ipd.;
- tekoče prijavljanje prometa (v preteklem mesecu nastalih terjatev).

Prednosti elektronskega poslovanja s SID

Ugodnosti, ki jih prinaša SID-NET, so za podjetja pomembne, ker:

- se bo podjetjem skrajšal odzivni čas, saj bodo tako hitreje prišla do odgovorov na svoje zahtevke ter do zavarovanja in financiranja njihovih poslov;
- poslovanje podjetij se bo s tem torej odvijalo hitreje in z manj stroški;
- olajšano pa jim bo tudi vodenje dokumentacije, saj bodo podjetja preko SID-NET imela dnevni vpogled v poslovanje s SID v vseh njegovih fazah (na primer zahtevke, ponudba in sklenitev zavarovanja, prijava terjatev, placilo premij, spremljanje (*monitoring*) rizikov, obravnava škodnih zahtevkov in likvidacija škod, izterjave, regresi, ...).
- S tem bo podjetjem močno olajšano tudi za njih vse bolj pomembno upravljanje z riziki, ob čemer seveda osebni kontakti z zavarovalteljem in zunanjim financerjem ne bodo nič manj pomembni; podjetja – stranke SID - pa bodo na ta način deležna kvalitetnih storitev pod pogoji, kot jih nudijo tudi nekatere kreditne zavarovalnice in druge finančne institucije v svetu.

Bonitetne in druge kreditne informacije

Za zavarovanje izvoznih in domačih kreditov ter investicij v tujini, za izdajanje garancij in financiranje poslov mednarodne menjave, in pa glede na to, da so s strani SID podprti posli že po definiciji rizicni, so ustrezne baze podatkov in ocene rizicnosti trgov, kreditne informacije in ocene bonitet kupcev, dolžnikov in garantov nujne za uspešno opravljanje dejavnosti izvozno-kreditne agencije.

Kvalitetne kreditne informacije, baze podatkov in bonitetne analize

Podjetja in finančne institucije danes poslujejo v izredno konkurenčnem, dinamičnem in hitro spreminjajočem ter tudi negotovem okolju, ki od njih pri učinkovitem upravljanju z riziki zahteva dobro informiranost in hiter ter ustrezen odziv na spremenjene razmere na trgu.

SID je zato tudi v letu 2003 nadaljevala z razvojem lastne bonitetne službe. Ta pri svojem delu uporablja sodobne profesionalne metodologije ocenjevanja rizicnosti, lasten izgrajen informacijski sistem (IS SID), vzpostavljene ter tekoče dopolnjevale interne baze podatkov ter zanesljive kreditne informacije in analize domačih in tujih zunanjih institucij, ob tem pa tudi informacije o tujih trgih, placanih oziroma najavljenih škodah, kupcih, dolžnikih in garantih, ki si jih med seboj izmenjujejo na primer tudi članice Bernske unije.

Pri ocenjevanju rizicnosti tujih trgov SID ob sodelovanju z nekaterimi ministrstvi in diplomatsko-konzularnimi predstavništvi tesno sodeluje zlasti s Centrom za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki za SID pripravlja osnovne *country-risk* ocene za določene trge. Bonitetna služba ob tem za potrebe poslovanja SID pripravlja bonitetna poročila in kreditne informacije o domačih in tujih podjetjih ter bankah. Ob uporabi sodobnih metodologij bonitetna služba SID tekoče ažurira sezname sprejemljivih bank v določenih državah in njihove dodeljene limite, ter za interne potrebe pri izdajanju garancij in nekaterih zavarovanj, kakor tudi za zunanje naročnike teh informacij, izdeluje bonitetna poročila o podjetjih, s predlogom *ratingov* in limiti izpostavljenosti. SID omenjene informacije nudi tudi drugim domačim in tujim finančnim institucijam; te se za bonitetne informacije SID vse bolj zanimajo, predvsem za podatke o posameznih trgih, podjetjih in bankah v Sloveniji ter v tistih državah JV, S in V Evrope, kjer ima slovensko gospodarstvo bogatejšo izkušnje, SID pa tudi specifične podatke in večje izkušnje pri zavarovanju.

Ponudba bonitetnih informacij o podjetjih in bankah

Poleg ocen deželnih rizikov in informacij o posameznih trgih lahko torej komitenti in drugi zunanji uporabniki pri bonitetni službi SID naročijo:

- bonitetne informacije o slovenskih podjetjih,
- bonitetne informacije o slovenskih bankah,
- bonitetne informacije o bankah, zlasti v JV, S in V Evropi in
- bonitetne informacije o podjetjih, zlasti iz držav JV, S in V Evrope.

Dostop do kreditnih informacij prek Interneta

Storitve bonitetne službe SID so bile tudi temelj za prehod na elektronsko *on-line* poslovanje; tako so bonitetne informacije o slovenskih podjetjih, ki jih izdeluje bonitetna služba SID registriranim uporabnikom dostopne tudi preko SID-NET. SID je vzpostavila povezave z najboljšimi ponudniki bonitetnih in drugih informacij za posamezna tržišča ter vzpostavitev bogatih in ažurnih baz podatkov in povezav, ki so dodatno podprte z analitičnim delom strokovnjakov iz bonitetne službe SID. Preko SID-NET je tako uporabnikom omogočen hiter in varen dostop do kvalitetnih in tekoče ažuriranih podatkov predvsem slovenskih podjetij, kar z uporabo ustreznih programov podjetjem – strankam SID omogoča učinkovitejše poslovanje, hitrejše sprejemanje poslovnih odločitev, hitrejše pa so tudi odločitve zavarovatelja o prevzemu rizikov v zavarovanje in določanju pogojev zavarovalnega kritja (*underwriting*), kakor tudi spremljanje (*monitoring*) rizikov.

Zavarovanje izvoznih kreditov in investicij – zavarovanje pred nekomercialnimi riziki, srednjeročnimi komercialnimi in drugimi nemarketabilnimi riziki

Obseg zavarovanih poslov za racun Republike Slovenije

Skupni obseg zavarovanj, ki jih SID kot slovenska izvozno-kreditna agencija zaradi posebne narave političnih in drugih nemarketabilnih rizikov in omejene sposobnosti ter pripravljenosti zasebnega pozavarovalnega sektorja za njihovo prevzemanje zavaruje za racun države, je po hitri rasti v vseh preteklih letih od ustanovitve SID (razen v letu 2002) lani ponovno narasel. Leta 2003 je bilo tako za racun države zavarovanih za 806,6 milijona EUR izvoznih kreditov in investicij (8 odstotkov več kot leta 2002, ko je bilo takih zavarovanj za 748,8 milijona EUR).

Osnovni razlog, da stopnje rasti pri zavarovanju za racun države ne sledijo stopnjam rasti skupnega obsega zavarovanj SID, ki vključuje tudi zavarovalna kritja, prevzeta za lasten racun SID (marketabilni riziki), je v vse manjšem interesu izvoznikov za kritje političnih rizikov v državah OECD; tako se je obseg zavarovanih kratkoročnih terjatev oziroma izvoznih kreditov pred političnimi riziki lani zmanjšal za dodatnih 15 odstotkov, tak trend pa je razumljiv in pričakovan, saj ti riziki zlasti z vključitvijo Slovenije v EU resnično postajajo trivialni. Po drugi strani pa so bile lani zabeležene visoke rasti na drugih zavarovanjih, ki jih izvaja SID za racun države, praviloma pa gre za rizicnejše in dolgoročnejše posle, ki so v celoti nadomestila upad na zavarovanjih kratkoročnih izvoznih kreditov pred političnimi riziki. Tako je bil leta 2003 dosežen obseg srednjeročnih zavarovanj, vključno z zavarovanjem investicij, večji kar za 98 odstotkov, obseg kratkoročnih zavarovanj pred komercialnimi nemarketabilnimi riziki pa za 49 odstotkov.

[Obseg poslovanja SID na področju zavarovanja izvoznih kreditov in investicij pred nekomercialnimi riziki oziroma pred srednjeročnimi komercialnimi ter drugimi nemarketabilnimi riziki, ki jih SID zavaruje za racun države, je bil leta 2003 ponovno večji od preteklega leta in](#)

- [znašal 806,6 milijona EUR.](#)

To pomeni, da Republika Slovenija posredno preko SID z zavarovanjem, ki ga ta izvaja za racun države, podpira že skoraj 6 odstotkov celotnega slovenskega izvoza (po ocenah slovenskega izvoza blaga in storitev v letu 2003), na marsikaterem rizicnem trgu pa je ta delež še bistveno večji. S tem zavarovanjem se slovenskemu gospodarstvu z državnimi kapacitetami za prevzemanje rizikov odpira tuje trge in omogoča konkurenčno nastopanje. Podjetjem se s tem zavarovanjem SID ustvarja potrebno gospodarsko varnost in omogoča tudi zunanje financiranje njihovih mednarodnih gospodarskih poslov. To pa zagotavlja nujne pogoje za konkurenčno ponudbo slovenskih izvoznikov na zahtevnih tujih trgih ter pospešuje izvoz in investicije, kar ima nenazadnje ugodne placilnobilančne učinke in pospešuje gospodarsko rast in zaposlenost v slovenskem gospodarstvu. Brez ustreznega zavarovanja pred komercialnimi in političnimi riziki podjetja namreč ne bi mogla v taki meri izkoriščati poslovnih priložnosti, marsikateri posel, predvsem pri srednjeročnih projektih, pa tudi ne bi mogel biti sklenjen, izvršen in podprt s strani bank in drugih finančnih institucij.

Dosežen obseg poslov, ki jih SID zavaruje za racun države, je vsekakor v precejšnji meri tudi rezultat marketinških aktivnosti SID do podjetij in bank ter čedalje boljše seznanjenosti izvoznikov s storitvami in ponudbo SID, pa tudi izboljšanja gospodarskih in političnih razmer na nekaterih trgih (na primer v SND).

Trendi in prihodnost nemarketabilnih zavarovanj SID

Zmanjšanje obsega zavarovanj za racun države je bilo pričakovano, vzrok za to pa leži predvsem v zmanjševanju potreb po kritju kratkoročnih izvoznih kreditov pred političnimi riziki pri poslih izvoza blaga in storitev na trgih razvitih držav, kjer so ti riziki dejansko minimalni, so pa v preteklosti predstavljali glavnino zavarovanj SID za racun države. Glede na to lahko podobne trende pri zmanjševanju obsega zavarovanj poslov izvoza v razvite države pred političnimi in drugimi nekomercialnimi riziki pričakujemo tudi v naslednjih letih, še posebej po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, v manjši meri pa bodo ti politični riziki vseeno ostali kriti, vendar kot marketabilni s strani SID za njen lasten racun in pozavarovani na zasebnem trgu.

Skupni obseg poslov zavarovanj SID za racun države lahko v prihodnosti raste zaradi večjega povpraševanja po zavarovanju srednjeročnih izvoznih kreditov in izhodnih investicij, perspektive pa so tudi za rast obsega zavarovanj kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi in nekomercialnimi riziki v rizicnih državah izven OECD (tako imenovani nemarketabilni riziki), za katere ni interesa in sposobnosti v zasebnem (po)zavarovalnem sektorju in kjer bo vloga države oziroma njenih zavarovalnih zmogljivosti gotovo še naprej ključna za podporo izvoza slovenskega gospodarstva. Upad zavarovanj kratkoročnih izvoznih kreditov pred političnimi riziki poslov na trgih razvitih držav v letu 2003 (za dodatnih 15 odstotkov v primerjavi z letom 2002, ko je bil ta upad več kot 25-odstoten) je namreč že lani v celoti omilila in nadomestila rast obsega drugih zavarovanj za racun države, in sicer v primeru zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov in investicij za 98 odstotkov (skupni obseg teh zavarovanj je v letu 2003 dosegel 178 milijonov EUR), pri zavarovanjih kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi in

nekomercialnimi riziki v državah izven OECD pa je obseg zavarovanih poslov lani znašal že 163,9 milijona EUR (konec leta 2003 je bilo tako za to zavarovanje za državni racun veljavnih že 1.059 zavarovanih limitov do tujih kupcev, kar je za 17 odstotkov več kot ob koncu leta 2002, število pa se povečuje tako rekoc iz dneva v dan).

Ti trendi bodo tudi v naslednjih letih nedvomno precej vplivali na spremembo strukture zavarovanj za racun države, kjer bodo vse večje teže predstavljala zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov in investicij ter zavarovanja kratkoročnih izvoznih poslov v bolj rizične države izven OECD, kar bo seveda vplivalo tudi na ročnost in kvaliteto portfelja rizikov, ki jih bo SID kot pooblaščenca izvožno-kreditna agencija prevzemala v zavarovanje v imenu države.

Kratkorocni izvozni krediti (zavarovanje terjatev za racun države)

Glede na strukturo slovenskega gospodarstva, ki ima relativno malo proizvajalcev opreme in drugih kapitalskih dobrin, v strukturi zavarovanih izvoznih poslov prevladujejo predvsem potrošne in trajne potrošne dobrine, ki se v mednarodni trgovini prodajajo na kratkorocni kredit. Zato pri zavarovanih poslih SID tudi mocno prevladujejo zavarovanja kratkoročnih poslov oziroma kratkoročnih trgovinskih terjatev do kupcev, glede na geografsko strukturo slovenskega izvoza zlasti iz razvitih držav.

Tako so lani po obsegu zavarovanja kratkoročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi riziki še vedno predstavljala visokih 58 odstotkov vseh zavarovanih poslov SID za racun države (v letu 2002 pa kar 73 odstotkov), in so znašali 464,6 milijona EUR. Glede na geografsko destinacijo slovenskega izvoza, ki je usmerjen predvsem na trge EU in na trge nekaterih drugih razvitih držav, ti posli pa so vecinoma zavarovani s t.i. vseobsežnim kritjem (*comprehensive cover*) pred komercialnimi in nekomercialnimi riziki (slednje je leta 2003 SID še zavarovala za racun države), je logično tudi, da je glavnina zavarovanih kratkoročnih kreditov danih kupcem v razvitih državah. Vecina tako zavarovanega izvoza je bila lani namenjena v Nemcijo (105 milijonov, leto prej 144 milijonov EUR), Italijo 84 milijonov EUR, Francijo 48, sledijo pa Hrvaška, Avstrija, Švedska, ZDA, Nizozemska, Velika Britanija, Švica itd.

Kot že receno, iz leta v leto pri zavarovanju SID vse pomembnejšo vlogo pridobivajo zavarovanja kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi (nemarketabilnimi) riziki v nekaterih rizičnejših državah, ki niso članice OECD. Obseg teh zavarovanj je lani narasel že na 164 milijonov EUR, nadaljnja rast pa se pričakuje tudi v naslednjih letih. Največ teh zavarovanj je bilo v lanskem letu namenjenih izvoznim poslom v Rusijo (39,3 milijona EUR oziroma 25,5 odstotka), na drugo mesto je padla BiH (38,9 milijona oziroma 25,5 odstotka), sledijo pa Srbija in Crna gora s 34 milijoni EUR, Romunija, Makedonija, Bolgarija, Ukrajina, Belorusija in Iran.

Srednjeročni izvozni krediti

Za razliko od preteklih let, ko so bili izvajalci investicijskih del pretežno usmerjeni na izkoriščanje priložnosti, ki so se jim z velikimi investicijskimi projekti (zlasti na primer izgradnja avtocestnega križa, pa tudi investicije v energetske in drugo infrastrukturo) odprli na domacem trgu, je bilo v letu 2003 prvič po osamosvojitvi Slovenije in ustanovitvi SID opaženo njihovo večje udejstvovanje na tujih trgih. Povečano povpraševanje po zavarovanju in financiranju teh poslov je trajalo skozi celo leto; v ospredju so bile predvsem Rusija in druge države, nastale na tleh bivše Sovjetske zveze. Dobri makroekonomski pokazatelji, predvsem zaradi ugodnih cen surovin, ki jih Rusija izvažata, stabilnost rublja in nadaljevanje notranjepolitične stabilizacije so po finančni krizi konec leta 1998 prvič v večjem obsegu privabili tuje investitorje, podjetja in banke.

Kljub temu, da se praviloma taki posli dogovarjajo oziroma pripravljajo dalj časa, je bilo že v letu 2003 realiziranih za skoraj 35 milijonov EUR zavarovanj srednjeročnih kreditov v Rusiji, predvsem na področju gradbeništva (visoke gradnje), izvoza pohištva in telekomunikacijske opreme, ob koncu leta pa je bilo samo obljub za to zavarovanje za več kot 60 milijonov EUR, medtem ko je bilo vseh zabeleženih povpraševanj za zavarovanje srednjeročnih kreditov v Rusiji za več kot 800 milijonov EUR.

Kljub temu, zaradi že omenjenih razlogov, ki izhajajo iz strukture slovenskega gospodarstva, in zaradi političnih ter gospodarskih razmer, predvsem kar zadeva zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov na za slovensko gospodarstvo poleg držav bivše SZ drugih precej pomembnih trgih, predvsem v JV Evropi (na primer počasna gospodarska rast ter zmanjšan dotok donacij v Bosni in Hercegovini, počasna privatizacija bančnega sektorja in druge tranzicijske težave v Srbiji in Crni gori, zmanjšanje povpraševanja po zavarovanju izvoza v države proizvajalke nafte itd.), srednjeročni izvozni krediti ne predstavljajo pomembnejšega deleža v skupnem obsegu zavarovanj SID za racun države. 45 novih zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov v letu 2003 v skupni vrednosti 79,1 milijona EUR namrec predstavlja le 9,8 odstotka celotnega obsega zavarovanih poslov za racun države, pri čemer so upoštewane samo glavnice kreditov, odobrenih za financiranje srednjeročnih izvoznih projektov, ne pa tudi plačani avansi in pogodbene obresti. Pri tem je treba tudi reci, da je obseg teh zavarovanj zaradi majhnega števila vseh realiziranih projektov, ki so lahko tudi večjih vrednosti, lahko podvržen velikemu vplivu tudi samo enega večjega posla, primerjava med posameznimi leti in ugotavljanje trendov pa je zaradi tega oteženo.

Slovenski gradbinci na ruskem trgu

Zaradi že naštetih razlogov je rusko tržišče ponovno zelo zanimivo za tuja podjetja, svoje pa je prispevalo tudi izboljšanje ocen deželnega rizika Rusije, kar je pomembno tudi pri višini premij za prevzete ruske rizike. Napredovanje Rusije za dva razreda je tako lani bistveno pocenilo zavarovanje izvoznih kreditov, poleg tega pa so tudi tuji kreditodajalci na splošno pocenili svoje kredite za Rusijo ter podaljševali ročnosti kreditov. To je seveda vplivalo na večjo privlačnost in sploh možnost pridobitve dolgoročnih kreditov za posle v Rusiji, ki se prvenstveno uporabljajo za investicijska dela ter izvoz opreme in drugih kapitalskih dobrin. Pri tem zaenkrat še vedno velja, da je vloga nacionalnih izvozno-kreditnih agencij pri zavarovanju takih kreditov ključna, saj izvozniki na ruski trg oziroma banke, ki te posle kreditirajo, na splošno še niso pripravljeni sprejemati takih rizikov, oziroma so njihove kapacitete omejene na nekaj najpomembnejših oziroma najmočnejših ruskih podjetij.

Temu primerno so se poleg nekaterih drugih panog povečale tudi aktivnosti slovenskih gradbenih podjetij, ki so sicer že tradicionalno prisotna na ruskem trgu, tako da lahko z vidika zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov obeležimo leto 2003 kot leto slovenskih gradbincev na ruskem trgu. Poleg že večkrat omenjenega Hotela Budapest, ki ga v središču Moskve obnavlja Riko Inženiring, je tako na primer tudi ljubljanski Energoplan s pomočjo SID realiziral dva večja posla v skupni vrednosti skoraj 25 milijonov USD (gradbeno-obrtniška, instalacijska dela in dobava opreme na poslovni zgradbi v elitnem delu Moskve ter izgradnja tiskarne v Krasnogorsku), velenjski Vegrad dva posla v skupni vrednosti skoraj 5 milijonov USD (avtomobilski servisno-prodajni center ter fitnes center v Moskvi), ljubljanski Smelt pa izgradnjo mejnega prehoda Gukovo, med Rusijo in Ukrajino v vrednosti skoraj 7 milijonov USD. Poleg tega je bilo v letu 2003 izdanih še nekaj obljub za podobne posle v Rusiji v skupni vrednosti preko 40 milijonov USD, povpraševanje pa je še veliko večje. Konec leta je bilo tako v različnih fazah obravnave za preko 800 milijonov EUR izvoznih poslov v Rusijo, ki bi zahtevali dolgoročno kreditiranje ruskih kupcev, od tega je bilo vsaj 350 milijonov EUR zelo resnih.

Praviloma se vsi taki posli financirajo v obliki kredita tujemu kupcu oziroma banki, ki ga odobri ena izmed bank (v vseh navedenih poslih, razen pri Hotelu Budapest, je kredit odobrila Nova Ljubljanska banka), kar pomeni, da slovenski izvoznik dobi sredstva za opravljena dela oziroma dobavljeno opremo takoj po izvršitvi svojih obveznosti, kredit, ki je zavarovan pri SID, pa kreditodajalec (kupec ali njegova banka) odplačuje v dogovorjenem obdobju. Kljub kompleksnejšim pripravam, ki jih shema ter večje število udeležencev zahteva, ima tak način poslovanja za izvoznika številne prednosti, predvsem pa izvoznik ne nosi rizika nevracila kredita, le-ta pa tudi ne obremenjuje njegovih bilanc.

Reference, ki jih bodo s temi posli pridobili slovensko gospodarstvo, inženiring podjetja, dobavitelji opreme, gradbena operativa in slovenske banke, ki se vse bolj vključujejo v financiranje večjih oziroma kompleksnejših projektov na tujih trgih, bo v veliko pomoč pri pridobivanju novih poslov na hitro se razvijajočem in velikem ruskem trgu.

Največji zavarovani posamični projekt, ki se je financiral na srednjeročni kredit, je bil tako v letu 2003 sklenjen v Rusiji (glavnica kredita je znašala 12,6 milijona EUR), poleg tega pa so bila zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov lani odobrena tudi za izvoz na Hrvaško, v Ukrajino, Indijo, Kazahstan, Srbijo in Crno goro, Bosno in Hercegovino in Egipt, izvažali pa so predvsem telekomunikacijsko opremo, šlo pa je tudi za razna investicijska dela.

Podpora izvozu sodobne tehnologije

Podpora izvozu opreme, prenosu tehnologije in znanja, z velikim deležem dodane vrednosti, je ena izmed prioritet zunanjetrgovinske politike in predstavlja pomemben delež v skupnem obsegu zavarovanih poslov SID za račun Republike Slovenije. Tako je pri zavarovanju srednjeročnih izvoznih kreditov na primer izvoz telekomunikacijske, radiodifuzne, elektrooptične in podobne opreme v države Vzhodne in Jugovzhodne Evrope ter drugam vsa leta poslovanja za SID najpomembnejši izvozni artikel. V letu 2003 je SID podprla 15 takih projektov v skupni pogodbeni vrednosti več kot 42 milijonov EUR, kjer je šlo za izvoz slovenske opreme v Ukrajino, Kazahstan, Srbijo in Crno Goro, Rusijo, Iran, Egipt, na Hrvaško ter v Bosno in Hercegovino.

Poleg kranjskega Iskratela, ki je že tradicionalno največji uporabnik teh storitev, SID od samega začetka poslovanja sodeluje tudi z mariborskim TSN in z njim povezanimi podjetji (Elko Maribor, IMP Telekom Ljubljana). Tako je SID tem podjetjem do sedaj zavarovala že 29 projektov oziroma samostojnih poslov, samo v letu 2003 pa je podprla 9 njihovih poslov v skupni vrednosti 5,7 milijona EUR, in to na trgih bivše Jugoslavije (Hrvaška, BiH, Srbija in Crna Gora) in Irana. Šlo je za posle izvoza radiodifuzne opreme oziroma RTV oddajnikov, transformatorskih postaj in podobne opreme, kjer v nasprotju s kreditom tujemu kupcu pri t.i. kreditu dobavitelja izvoznik sam kreditira svojega kupca oziroma mu proda opremo na odloženo placilo ali daljši blagovni kredit, te terjatve pa zavaruje pri SID. Na osnovi zavarovanega kredita oziroma zavarovalne police SID lahko izvoznik pri bankah pridobi ugodnejše vire financiranja, zavarovalno polico pa s pomočjo asignacije oziroma prenosa pravic iz zavarovalne police na banko uporabi kot dodatno zavarovanje bančnega kredita.

Tako je na primer SID v letu 2003 zavarovala terjatve iz prodaje 1,9 milijona EUR vredne radiodifuzne opreme (RTV oddajniki), ki jo je IMP Telekom dobavil hrvaškemu podjetju Odašiljaci i veze iz Zagreba. Kupec je v skladu z dogovorom izvozniku nakazal 15 odstotkov predujma, ostalo pa bo poravnal v več zaporednih obrokih. SID je ta kredit zavarovala brez dodatnih bančne varšcin.

Poleg navedenih devetih poslov je SID zavarovala podjetju TSN tudi njegovo investicijo oziroma nakup enega izmed srbskih podjetij, ki se ukvarja s podobno proizvodnjo in sicer pred političnimi riziki na tem trgu.

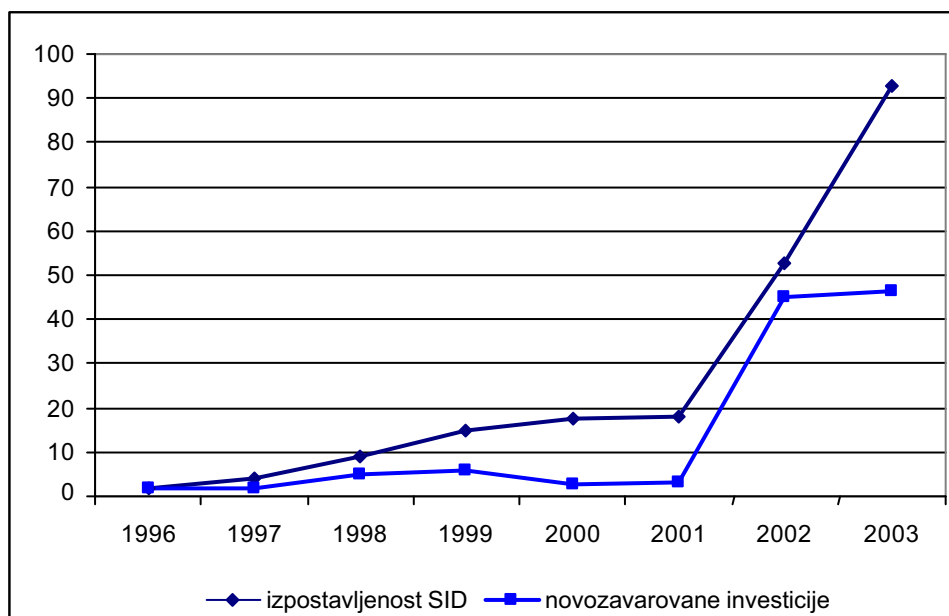
Iskratel je SID podprla v letu 2003 pri dveh poslih v Ukrajini (25 milijonov USD), v Rusiji (dva posla v skupni vrednosti 12 milijonov USD) ter Kazahstanu (posel v vrednosti 5 milijonov USD).

Glede na to, da je bil obseg veljavnih obljub za zavarovanje teh poslov konec leta eden največjih do sedaj in glede na rastoči trend povpraševanj, se v letu 2004 pričakuje dodatno povečanje obsega teh zavarovanj preko 100 milijonov EUR. Dodatno bo k temu pripomoglo oživiljanje nekaterih tradicionalnih trgov, pa tudi hitro oživiljanje in rast gospodarstva ter investicij v nekaterih državah Vzhodne Evrope.

Zavarovanje investicij v tujini

Slovenska podjetja zadnja leta vse intenzivneje investirajo v tujini, predvsem v države JV, V in S Evrope. To povečanje slovenskih neposrednih izhodnih investicij se odraža tudi v povečanem obsegu zavarovanja investicij pred političnimi riziki, ki je lani znašal 98,8 milijona EUR. Poleg v letu 2003 zavarovanih investicij pa je imela SID ob koncu tega leta v obdelavi še osem zahtevkov za zavarovanje v skupni vrednosti 54 milijonov EUR, kar kaže, da se bo trend povečanega zanimanja za zavarovanje investicij v tujini nadaljeval tudi v prihodnje. Razloge za spremembo odnosa nekaterih slovenskih investorjev do zavarovanja investicij slovenskih podjetij v tujini je verjetno treba iskati v koncni tranziciji in lastniški strukturi slovenskih podjetij, ki vse bolj pogojuje zavarovanje tega premoženja, pa tudi v izkušnjah, ki so jih slovenski investitorji pridobili ob preteklih oboroženih spopadih v Makedoniji, nenazadnje pa tudi v povečani negotovosti po 11. septembru 2001. Zlasti slednje je jasno pokazalo, da danes lahko pride do nastopa političnih rizikov kjerkoli in kadarkoli. Kljub spremenjeni zaznavi in večjemu zavedanju možnih posledic političnih rizikov je v zvezi z zavarovanjem investicij še vedno opazno nekaj značilnosti iz prejšnjih let – da na primer investitorji na premijo gledajo izključno kot na strošek, da so nekatere investicije podzavarovane, da se dodatne investicije v razširitev projektnih podjetij ter reinvestiranega dobička v obliki t.i. rezerviranih zavarovalnih vsot redkeje zavaruje ipd.

Slika 7: Zavarovanje investicij: izpostavljenost (31.12.) / novozavarovane investicije v posameznem letu - v mio EUR

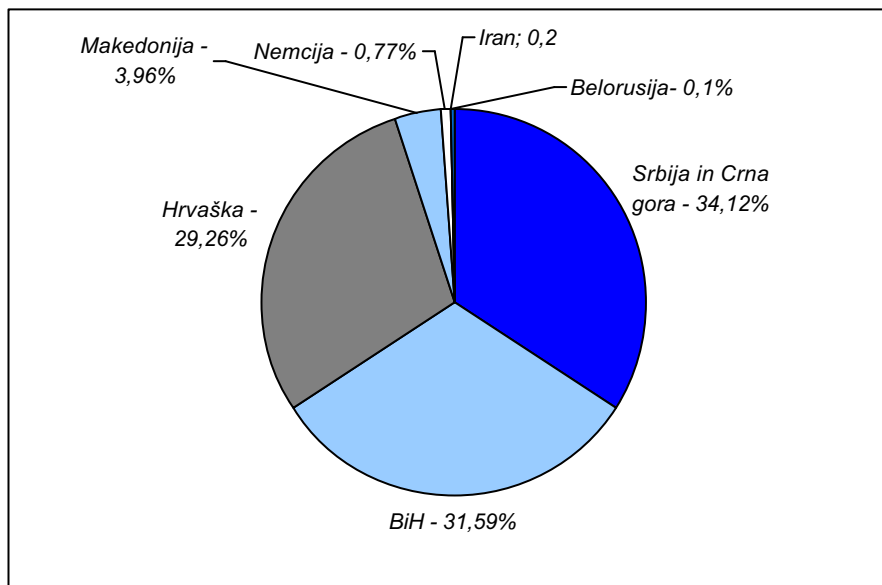

SID je v letu 2003 na novo zavarovala devet neposrednih investicij slovenskih podjetij v tujini (dve v BiH – živilsko-predelovalna industrija in trgovina, eno investicijo v Iranu – kovinsko-predelovalna industrija in šest investicij v Srbiji in Crni gori – lesno-predelovalna industrija, trgovina, kovinsko-predelovalna industrija, elektronika in kemijska industrija), v skupni vrednosti 46,6 milijona EUR, kar predstavlja 48-odstotni delež vseh zavarovanih investicij ob koncu leta 2003. Poleg tega je SID tudi v preteklem letu sklenila s še enim od najprodornejših slovenskih investitorjev dogovor o zavarovanju vseh sedanjih in bodočih investicij. Navedeni investitor je pri SID

že imel zavarovani dve svoji investiciji v skupni višini 6,8 milijona EUR, na podlagi navedenega dogovora pa bo pri SID do konca leta 2005 predvidoma zavaroval še za 40 mio EUR novih investicij.

Ob koncu leta 2003 je imela tako SID v svojem portfelju zavarovanih 19 investicij slovenskih podjetij in bank v skupni vrednosti 93 milijonov EUR, skupaj z izdanimi obljubami za zavarovanje pa je izpostavljenost SID iz naslova zavarovanja investicij 31.12.2003 znašala 114,8 milijona EUR.

Slika 8: Zavarovanje investicij – izpostavljenost po državah (31.12.2003)

Zavarovanja za racun države – izpostavljenost (31.12.2003)

V letu 2003 je SID za racun Republike Slovenije zavarovala izvozne posle v skupaj 76 državah, na vseh celinah sveta.

Pri tem je **izpostavljenost iz naslova zavarovanj SID za racun Republike Slovenije** dne 31.12.2003 dosegla

- 485,5 milijona EUR in je bila za 21 odstotkov vecja kot konec leta 2002.

Bistveno se je lani povecala izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov in investicij slovenskega gospodarstva v tujini (kar za 92 odstotkov), in sicer na 232 milijonov EUR. Predvsem je k temu pripomogel ucinek velikega obsega lani zavarovanih srednjeročnih kreditov, kjer se je izpostavljenost SID povecala za 104 odstotke glede na leto prej in dosegla 138,9 milijona EUR, precej pa se je povecala tudi izpostavljenost iz zavarovanih izhodnih investicij slovenskih podjetij v tujini, in sicer na 93 milijonov EUR.

Iz podobnih razlogov kot pri obsegu zavarovanj za racun države se spreminja tudi struktura izpostavljenosti po posameznih vrstah zavarovanj za racun države. Tako se je izpostavljenost iz kritja kratkorocnih izvoznih kreditov pred političnimi izkizi poslov na trgih razvitih držav v istem obdobju znižala z 219,9 na 169,4 milijona EUR, medtem ko se je izpostavljenost iz zavarovanja kratkorocnih izvoznih poslov v državah izven OECD (zavarovanje pred nemarketabilnimi komercialnimi riziki) lani ponovno precej povecala, in sicer za 36 odstotkov na 84,2 milijona EUR.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanj SID za racun države (že sklenjena zavarovanja) v višini 485,5 milijona EUR predstavlja 30-odstotno izkoriščenost največjega možnega obsega teh zavarovanj, ki je določen v Zakonu o izvajanju proračuna Republike Slovenije. Če upoštevamo še veljavne obljube za zavarovanje se skupna izpostavljenost iz zavarovanja za racun države tako poveca na 568,8 milijona EUR, kar predstavlja 35-odstotno izkoriščenost tega proračunskega limita.

Pri izpostavljenosti iz naslova zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so za SID najpomembnejši trgi Ruska federacija (64 milijonov EUR), sledijo Hrvaška, Ukrajina, Indija, Srbija in Crna gora, Kazahstan, BiH, Alžirija, Makedonija in Egipt. Pri zavarovanju kratkorocnih izvoznih poslov pred nemarketabilnimi riziki je po izpostavljenosti na prvem mestu ponovno Ruska federacija (21 milijonov EUR oziroma 25 odstotkov), sledijo Srbija in Crna gora (20 milijonov EUR), BiH, Makedonija, Romunija, Bolgarija, Makedonija, Iran, Belorusija, Sirija, Alžirija itd.

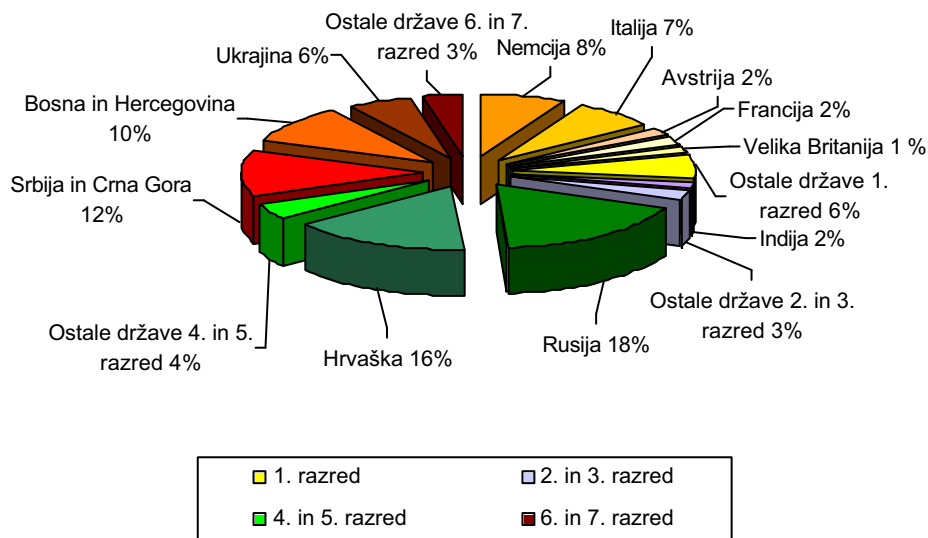
Rizik koncentracije

Regionalna struktura zavarovanj pred nekomercialnimi in drugimi nemarketabilnimi riziki je za SID in državo še naprej relativno ugodna, ceprav se že nekaj let poslabšuje (rizik koncentracije portfelja, ki je za IKA logicna posledica »negativne selekcije« zavarovanih poslov na trgih, kjer pozavarovanje na zasebnem trgu ni možno) in tako postopoma vse bolj postaja podobna strukturi izpostavljenosti drugih izvozno-kreditnih agencij, medtem ko je ta struktura pri zavarovanju pred komercialnimi riziki (tako kratkorocnimi kot srednjecnimi), ki se zavarujejo za racun države, za zavarovatelja oziroma državo dokaj neugodna, povezana pa je z geografsko strukturo slovenskega izvoza oziroma za slovensko gospodarstvo tradicionalnimi in precej rizicnimi trgi, vecinoma v državah nekdanje Sovjetske zveze oziroma Jugoslavije.

Ce upoštevamo veljavno razvrstitev držav in teritorijev v rizicne razrede, kjer so le-te po klasifikaciji SID razdeljene v sedem skupin (1. skupina predstavlja najmanj rizicne države), je izpostavljenost rizikom v državah z višjo stopnjo rizicnosti (države iz 6. in 7. skupine) konec leta 2003 predstavljala 31 odstotkov skupne izpostavljenosti SID pred omenjenimi riziki (pri tem niso upoštevane veljavne obljube za zavarovanje).

Ob tem je zaenkrat rizik koncentracije oziroma razpršitev rizikov glede na celotno izpostavljenost iz zavarovanj za državni racun po posameznih državah za SID še vedno razmeroma ugodna. Poleg Nemcije, ki je 31.12.2003 za SID pri zavarovanju za racun države predstavljala 8 odstotkov njene skupne izpostavljenosti pred nekomercialnimi in drugimi nemarketabilnimi riziki, ter Italije (7 odstotkov), ta delež že pri naslednji državi članici OECD – Avstriji – znaša le 2 odstotka, vecji delež od slednje pa imajo le štiri države neclanice OECD, in sicer Hrvaška (16 odstotkov oziroma 75,5 milijona EUR), Rusija (18 odstotkov), Bosna in Hercegovina (10 odstotkov) ter Srbija in Crna gora (12 ods tokov); deleži razvitih držav so se v tem portfelju lani rahlo zmanjšali, deleži drugih pa povecali.

Slika 9: Izpostavljenost SID - zavarovanja za racun države (31.12.2003)

Pozitiven rezultat zavarovanja za racun države

Rezultat zavarovanja SID za državni racun je bil (po letu 1999 edini izjemi od dosedanjih pozitivnih rezultatov tega zavarovanja) tudi leta 2003 znova pozitiven;

- Premije za zavarovanja za državni racun so lani za 6,1 milijona EUR presegale za to zavarovanje placane škode (škodni rezultat tega zavarovanja: 6,4 odstotka),
- Premije in prejeti regresi iz zavarovanja za državni racun pa so presegali za to zavarovanje placane škode in stroške tega poslovanja za 4,3 milijona EUR.
- Skupaj so fakturirane **premije** iz naslova zavarovanj za državni racun v letu 2003 znašale 6,5 milijona EUR – 103 odstotke vec kot leto prej (skoraj dve tretjini tega zneska so predstavljale premije za srednjeročna in dolgoročna zavarovanja).
- **Placane škode** iz naslova zavarovanj za racun države so se lani zmanjšale za 18 odstotkov, in skupaj znašale 416.000 EUR.
- Povecale pa so se škode v obravnavi, in sicer po stanju 31.12.2003 na 2,4 milijona EUR in potencialne škode na 8,2 milijona EUR.

Rezultat poslovanja na področju zavarovanj SID za državni racun je bil torej lani rekordno pozitiven. Skupne fakturirane premije za to zavarovanje so znašale 6,5 milijona EUR, od tega 68 odstotkov odpade na zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov in investicij (povečanje za 176 odstotkov), ostalo pa na kratkoročne posle (30-odstotno povečanje). Opravnine za obdelavo zahtevkov za zavarovanje in izdajo obljub o zavarovanju so dodatno znašale skoraj 70.000 EUR, pri čemer je treba dodati, da gre v bistvu za opravnino iz nerealiziranih poslov (v primeru realizacije poslov oziroma izdaje zavarovalne police SID zavarovancu namreč vrne placano opravnino oziroma jo upošteva pri obracunu zavarovalne premije).

SID je v letu 2003 iz naslova zavarovanj za racun države izplacala 15 posamičnih **škod** iz naslova zavarovanj kratkoročnih poslov s kupci iz držav izven OECD (nemarketabilno zavarovanje) v skupnem znesku 416.000 EUR (kritje rizika stečaja kupca oziroma podaljšane zamude placila).

SID je v letu 2003 **regresirala** 44.000 EUR iz naslova v preteklosti izplacanih škod iz naslova zavarovanj za racun države, predvsem na področju zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov do kupcev na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini.

Kljub precejšnjemu številu rešenih škodnih primerov oziroma ukrepom za preprečevanje in zmanjševanje škod, predvsem pa zaradi večjega obsega novih vloženih zahtevkov za izplacilo zavarovalnin, je konec leta 2003 stanje škod v obravnavi iz naslova zavarovanja za racun države znašalo 2,4 milijona EUR, kar je 246 odstotkov vec kot konec leta 2002; prav tako se je glede na leto prej na dan 31.12.2003 povečal obseg potencialnih škod (prijave zamud pri placilih dospelih kreditov), in sicer za 74 odstotkov, saj so potencialne škode iz zavarovanj za racun države konec leta 2003 znašale 8,2 milijona EUR.

Pozitiven rezultat zavarovanja SID za državni racun je vplival na povečanje varnostnih rezerv za to zavarovanje, ki so tako na dan 31.12.2003 znašale 88,8 milijona EUR.

Tabela 10: Zavarovanje: poslovanje SID za racun države 1998– 2003 (v mio EUR)

Zavarovanje za racun Republike Slovenije (vsa zavarovanja)	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obseg zavarovanih poslov	493,4	554,4	821,4	936,3	748,8	806,6
izpostavljenost (31.12.)	196,5	256,0	351,3	371,0	402,8	485,5
premije	1,3	1,5	2,3	2,8	3,2	6,5
škode	0,2	2,0	0,5	0,2	0,5	0,4
število škodnih primerov	1	2	7	7	16	15
regresi	/	/	0,3	/	0,5	0,04
Kratkorocni izvozni krediti (nemarketabilni riziki)	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obseg zavarovanih poslov	415,2	522,3	782,2	873,6	658,9	628,6
izpostavljenost (31.12.)	145,3	197,6	286,4	304,1	282,0	253,6
premije	0,3	0,7	1,5	1,4	1,6	2,1
škode	/	/	0,1	0,1	0,4	0,4
število škodnih primerov	/	/	5	8	14	15
regresi	/	/	/	/	/	0,08
Srednjerocni krediti	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obseg zavarovanih poslov	69,2	17,2	21,7	44,9	20,7	79,1
izpostavljenost (31.12.)	42,2	43,5	47,4	49,1	68,1	138,9
premije	0,9	0,8	0,6	1,2	1,1	3,6
škode	0,2	2,0	0,4	0,0	0,1	0,05
število škodnih primerov	1	2	3	0	2	/
regresi	/	/	0,2	/	0,5	-0,04
Investicije v tujini	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obseg zavarovanih poslov	9,0	14,9	17,5	17,8	69,1	98,8
izpostavljenost (31.12.)	9,0	14,9	17,5	17,8	52,7	93,0
premije	0,0	0,0	0,1	0,2	0,5	0,9
škode	/	/	/	/	/	/
število škodnih primerov	/	/	/	/	/	/
regresi	/	/	/	/	/	/

Opombe:

- Pri izpostavljenosti so upoštevana samo že sklenjena oziroma veljavna zavarovanja; izdane in veljavne obljube o zavarovanju niso upoštewane. Upoštevana je t.i. bruto izpostavljenost – torej celotna izpostavljenost, vključno s samopridržki - lastnimi deleži zavarovancev pri škodah. Prav tako niso upoštewane škode v obravnavi in potencialne škode.
- Obseg zavarovanih poslov se spremlja na podlagi prijav nastalih terjatev pri obnovljivih (*revolving*) zavarovanjih, in sicer glede na datum nastanka terjatve, pri zavarovanih individualnih poslih pa so upoštewane samo glavnice zavarovanih kreditov, brez prejetih avansov in zavarovanih pogodbenih obresti (pri slednjih pa se upošteva datum obracuna zavarovalne premije – v kolikor se premija obračunava v obrokih, se vsakic upošteva samo tisti del glavnice kredita, za katerega je bila obračunana premija).
- Obseg zavarovanj za racun države, izražen v EUR, je preračunan na podlagi srednjih tecajev Banke Slovenije na dan obracuna zavarovalne premije za vsak posamezen kredit oziroma prijavo izvoznega kredita v zavarovanje posebej.
- V obseg zavarovanih poslov za državni racun so uvrščeni vsi tisti krediti, ki so bili kakorkoli zavarovani za državni racun (pred komercialnimi in/ali nekomercialnimi riziki), ne glede na to, ce so hkrati (pred marketabilnimi riziki) zavarovani tudi za racun SID. Niso pa upoštevana tista zavarovanja, ki so bila v celoti realizirana samo za racun SID. V primeru pozavarovanj je upoštevan samo delež slovenskega partnerja in ne celoten zavarovani kredit oziroma investicija.
- Pri zavarovanju investicij so upoštewane vse zavarovalne pogodbe, za katere je bila v določenem obdobju obračunana premija. Glede na to, da gre pri zavarovanju investicij za letno obnavljanje zavarovanja, so tako poleg novih zavarovanj v določenem letu upoštewane tudi investicije, za katere so bile zavarovalne pogodbe sklenjene pred tem obdobjem, premija pa obračunana tudi v določenem letu.
- Pri regresih je upoštevan datum prejema regresa in ne škodno leto; podobno se pri škodah upošteva datum izplačila škode. Negativna vrednost pri regresih iz srednjerocnih izvoznih kreditih za leto 2003 izhaja iz poracuna lansko leto prejetega regresa.

Financiranje

Financiranje izvoza v domaci valuti in na podlagi zadolževanja SID z garancijami države na mednarodnih finančnih trgih od leta 1999 tudi v tujih valutah je bilo tudi v letu 2003 ena temeljnih dejavnosti SID. Zaradi doseganja večjega multiplikativnega učinka in želje po večjem vključenju sredstev komercialnih bank v posle financiranja izvoza in neposrednih izhodnih investicij je financiranje mednarodnih gospodarskih poslov s strani SID tudi v letu 2003 potekalo pretežno v obliki posrednega financiranja izvoznikov, preko bank in drugih finančnih institucij, zlasti z refinanciranjem izvoznih kreditov. SID je za uspešno nastopanje slovenskega gospodarstva na tujih trgih tako zagotavljala ugodne vire predvsem:

- domacim podjetjem oziroma izvoznikom (*supplier's credit*) ter
- tujim kupcem slovenskega blaga in storitev ali njihovim bankam (*buyer's credit*), vključno s kreditnimi linijami.

S to svojo dejavnostjo je SID pomembno prispevala k povečevanju zmogljivosti komercialnih bank za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov. Tako kot pri zavarovanju je tudi pri financiranju izvoznih poslov SID pokrivala vse faze izvoza, saj je s financiranjem te posle spremljala

- v fazi priprave za izvoz (*pre-shipment financing*) in
- po dobavi (*post-shipment financing*).

Tabela 11: Financiranje: Poslovanje SID v letih (1999 - 2003) – v mlrd SIT

	1999	2000	2001	2002	2003
Obseg poslov financiranja	43,6	51,1	60,8	88,1	72,4
Stanje (31.12.)	31,0	39,5	50,6	73,6	97,6
Število izvoznikov	343	420	398	351	354
Število bank	23	22	22	19	19
Število pogodb	1.043	1.143	1.117	1.006	765

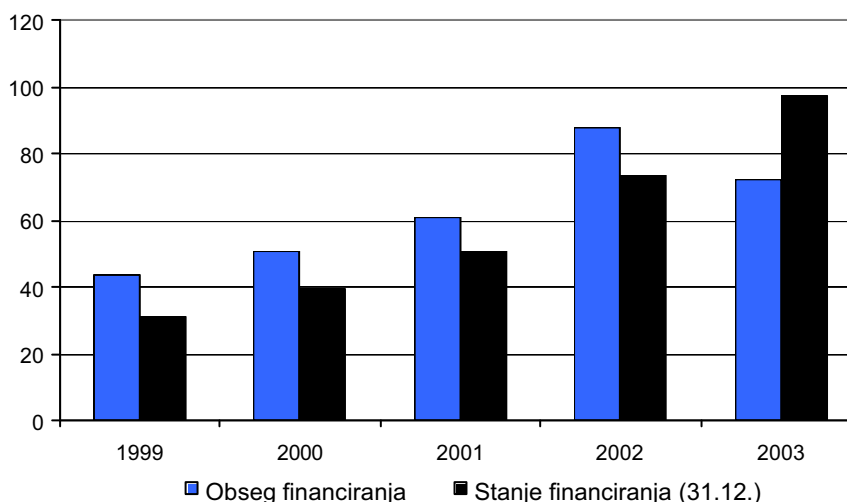
Nadaljevanje rasti obsega poslovanja

SID je na področju financiranja mednarodnih gospodarskih poslov tako lani aktivno sodelovala z 19 bankami in 354 izvozniki. V glavnem je bilo povečanje povpraševanja po sredstvih SID posledica ugodne ponudbe dolgoročnih virov sredstev za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov v tuji valuti ter ohranjanje konkurenčnosti financiranja izvoza v domaci valuti, predvsem preko državnega programa za izravnavo obresti (PIO), ki ga kot agent za državo izvaja SID po pooblastilu.

V primerjavi z letom 2002, ko je financiranje SID po stanju konec leta 2002 znašalo 73,6 milijarde SIT, se je financiranje s strani SID leta 2003

- povečalo za 32,6 odstotka in
- je konec leta 2003 znašalo že 97,6 milijarde SIT (412,3 milijona EUR),
- delež portfelja financiranja v celotni aktivi SID pa je znašal 84,5 odstotka.

Slika 10: Financiranje: Poslovanje SID (1999 – 2003) - v mlrd SIT

Podatki pricajo, da je šlo pri financiranju SID lani za vec kot šestkrat vecjo rast, kot je bila po ocenah lanska rast slovenskega izvoza.

- Rast financiranja SID je bila lani skoraj dvakrat vecja kot je sicer znašala letna rast vseh kreditov slovenskemu gospodarskemu sektorju (17,4-odstotna), pri cemer je delež financiranja SID v vseh lani danih kreditih slovenskim podjetjem (posredno in neposredno) znašal približno 6 odstotkov.
- Obseg vrednosti s strani SID refinanciranih poslov, ob predpostavki povprečne 65-odstotne stopnje refinanciranja, placanih avansov in povprečnega deleža kredita iz bancnih sredstev v izvoznem poslu, pomeni, da SID s financiranjem mednarodnih gospodarskih poslov, ki so pri SID vecinoma tudi zavarovani, podpira približno 3,7 odstotka ocenjenega celotnega slovenskega izvoza.

Struktura portfelja

Po rocnosti

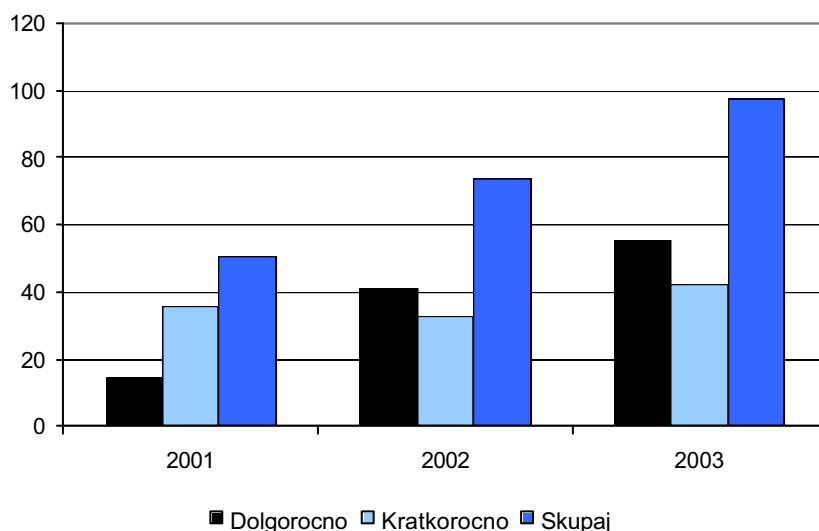
Ce je bilo za pretekla obdobja poslovanja za strukturo rocnosti kreditnega portfelja SID znacilen izrazito visok delež kratkorocnega refinanciranja kreditov v domaci valuti in je bil v letu 2002 že opazen trend hitrejše rasti dolgorocnega kreditnega portfelja, se je usmeritev naložbenja v dolgorocne kredite v letu 2003 še okrepila.

Tabela 12: *Financiranje SID: Dolgorocno/kratkorocno - stanje na dan 31.12.2003 – v mlrd SIT*

	2001	2002	2003
Dolgorocno	14,6	34,2	55,2
Kratkorocno	36,0	39,4	42,4
Skupaj	50,6	73,6	97,6

Tudi ob koncu leta 2003 beležimo v poslovanju SID znatno rast dolgorocnega financiranja tako v domaci valuti kot tudi v tujih valutah. Stanje dolgorocnih kreditov se je tako konec leta 2003 povecalo v primerjavi s stanjem konec prejšnjega leta za 61,4 odstotka, tako da so dolgorocni krediti predstavljali 56,5-odstotni delež v celotnem kreditnem portfelju SID.

Slika 11: *Financiranje SID: Dolgorocno/kratkorocno - stanje na dan 31.12. - v mlrd SIT*

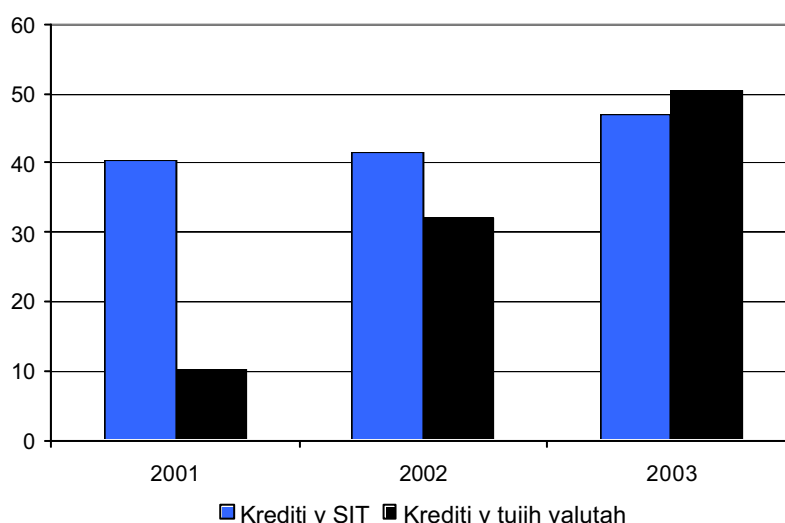
Rast dolgorocnega portfelja SID je rezultat izvajanja zacrtanih ciljev naložbene politike SID, in sicer usmerjenosti v dolgorocne kreditne posle. V skladu s temi usmeritvami je SID v letu 2003 uspel tudi znaten premik kratkorocnega kreditnega portfelja v domaci valuti v dolgorocnega, tako da se je dolgorocen kreditni portfelj v domaci valuti v primerjavi z letom 2002 v lanskem letu povecal za vec kot 100 odstotkov in konec leta znašal 13,3 milijarde SIT; kratkorocen kreditni portfelj v domaci valuti pa se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 4,3 odstotka, kar je manj, kot je bilo pricakovano, saj se je povpraševanje po kratkorocnih SIT konec leta 2003 v nasprotju s pricakovanji okrepilo.

Glede na stanje konec leta 2003 beležimo visoko rast tudi pri kreditnem portfelju v tujih valutah tako na dolgoročnem kot na kratkorocnem segmentu, ki je bila v primerjavi s predhodnim letom za kratkorocne kredite v tujih valutah 104-odstotna, za dolgorocne kredite pa 48,5-odstotna, kar predstavlja vec kot enkrat vecjo rast kot je bila povprecna rast kreditov v tuji valuti gospodarstvu pri bankah.

- **Po valuti**

Povecan interes podjetij in njihovih poslovnih bank za financiranje v tujih valutah je ob vecji aktivnosti slovenskih izvoznikov, zlasti dobaviteljev opreme, izvajalcev investicijskih del in investorjev, kar zahteva tudi financiranje tujih kupcev in investicij v tujini, razviden tudi iz valutne strukture plasmajev SID, kjer se je delež (re)financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v tujih valutah leta 2003 v primerjavi s predhodnim letom povecal za 55,86 odstotka in znašal 50,5 milijarde SIT.

Slika 12: *Financiranje SID: Valutna struktura – stanje na dan 31.12. - v mlrd SIT*

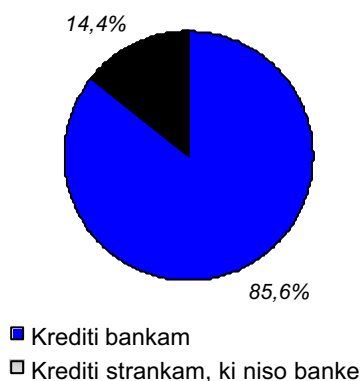

- **Po kreditorejmalcih**

Tudi v letu 2003 na podroccju financiranja izvoza in izhodnih investicij poslovne banke ostajajo najpomembnejši partnerji SID s konec leta 2003 85-odstotnim deležem v njenem kreditnem portfelju. Povpraševanje po neposrednem financiranju projektov slovenskih izvoznikov v tujini in njihove priprave na izvoz je tekom leta 2003 naraščalo tako, da je konec leta 2003 stanje danih kreditov strankam, ki niso banke, v primerjavi s predhodnim letom vecje za 34 odstotkov.

Kljub znatni rasti kreditiranja strank, ki niso banke, pa ta segment kreditnega portfelja SID ni rasel tako kot financiranje bank in je konec leta predstavljal 14,4 odstotka celotnega kreditnega portfelja (2 odstotka vec kot leta 2002).

Slika 13: *Financiranje SID: Po vrsti kreditorejmalcev – stanje 31.12.2003 - v %*

- **Po rizicnosti**

Kreditni portfelj SID kljub lani povečanemu neposrednemu financiranju slovenskih izvoznikov in njihovih kupcev ter investitorjev v tujini ostaja kvaliteten, saj je delež naložb razvrščenih v slabši razred kot B v kreditnem portfelju SID le 0,5-odstoten.

Klasifikacija naložb kreditnega portfelja	Delež naložb po klasifikacijah v celotnem kreditnem portfelju (v %)
A	83,8
B	15,7
C, D, E	0,5

Pri razvrščanju aktivnih bilancnih in zunajbilancnih terjatev pri poslih financiranja SID upošteva zakonske in druge predpise, ki veljajo za banke, ter interne akte, ki urejajo upravljanje s kreditnimi, deželnimi in drugimi riziki.

Ugodni pogoji financiranja SID

Pri zagotavljanju ugodnih pogojev financiranja za konkurenčno nastopanje slovenskih podjetij na tujih trgih si je pri politiki obrestnih mer SID med drugim prizadevala za zniževanje stroškov izvoznikov pri najemanju kreditov pri bankah in drugih finančnih institucijah.

- Leto 2003 je bilo za banke in druge finančne institucije z obrestovano aktivo izredno razgibano, saj je Banka Slovenije s svojimi instrumenti izvajala ukrepe, ki so zagotavljali postopno doseganje maas trichtskih kriterijev, kar je vodilo v znatno zniževanje pasivnih obrestnih mer poslovnih bank in posredno tudi – vendar z nižjo stopnjo zniževanja – aktivnih obrestnih mer na vseh segmentih ročnosti.
- Tudi v lanskem letu se je SID skušala tekoče prilagajati razmeram na domačem denarnem trgu, tako da so aktivne obrestne mere SID za refinancirane kredite glede na ročnost danih kreditov v domaći valuti konec lanskega leta za kratkoročne kredite bile od približno 10 do 20 odstotkov višje od povprečnih pasivnih obrestnih mer poslovnih bank za enako ročnost, na dolgoročnem segmentu pa so bile aktivne obrestne mere SID praviloma izenačene s povprečnimi bancnimi pasivnimi obrestnimi merami za primerljive ročnosti. Na dolgoročnem segmentu financiranja je SID ponujala dolgoročna sredstva tako na osnovi temeljne obrestne mere kot tudi, od primera do primera, nominalne obrestne mere; veljavne obrestne mere za SIT refinancirane kredite SID objavlja na svojih spletnih straneh.
- Končne bančne obrestne mere za izvozne kredite, pogojevane s strani SID (najvišje možne bančne obrestne mere – caps, ki jih banka sme uveljaviti pri kreditu odobrenem izvozniku iz refinanciranih virov SID), so konec leta za kratkoročne kredite v domaći valuti znašale do 8 odstotkov letno (za ročnost do 6 mesecev) in do 8,25 odstotka letno (za ročnost do 12 mesecev), za dolgoročne kredite (ročnosti daljše od enega leta) pa so bile na ravni povprečnih izhodiščnih obrestnih mer poslovnih bank za primerljive ročnosti.

Ob tem je SID tudi v letu 2003 kot agent v imenu Republike Slovenije izvajala program izravnave obrestne mere (PIO) za refinancirane izvozne kredite v domaći valuti. Merila in pogoje za izravnavo (regresiranje) revalorizacijskega dela obresti (TOM) in nominalnih obresti (za refinanciranje kratkoročnih ali dolgoročnih kreditov z nominalno obrestno mero) je glede na za to predvidena proračunska sredstva države sprejemala Komisija za pospeševanje izvoza. Za te namene je bilo preko SID iz sredstev državnega proračuna lani 305 izvoznikom izplačanih za 921,6 milijona SIT regresov obrestnih mer.

- Na področju financiranja v tujih valutah je SID prav tako praviloma omejevala najvišje obrestne mere za končne uporabnike kreditov, izražene nad šestmesečnim EURIBOR. Tako je najvišji dovoljeni pribitek poslovnih bank pri kreditih SID v tujih valutah, odvisno od ročnosti kreditov (od enega do desetih let), praviloma znašal do 2,5 odstotka letno nad obrestno mero, ki jo je banka dogovorila s SID.

Ugodno dolgoročno financiranje malih in srednje velikih podjetij

SID je v letu 2003 uspešno zaključila poseben program financiranja malih in srednje velikih podjetij (kot tudi samostojnih podjetnikov) s podporo Evropske komisije, ki ga je v sodelovanju z nemško Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) in Razvojno banko Sveta Evrope (CEB) izvajala preko sedmih izbranih slovenskih poslovnih bank. Posojila po tem programu je bilo mogoče najeti v EUR in SIT (z valutno klavzulo), z moratorijem na odplačilo glavnice do 2 let in dospelostjo do 10 let, sredstva posojil pa so podjetja lahko uporabila za kreditiranje dolgoročnih investicij v osnovna sredstva in financiranje obratnega kapitala.

Do konca leta 2003 je bilo v okviru programa 100 podjetjem ter samostojnim podjetnikom odobrenih 105 posojil, s čimer je bilo oziroma bo ustvarjenih 253 novih delovnih mest.

Dohodkovni vidik poslovanja SID na področju financiranja

Kljub razmeram na domačem denarnem trgu in izjemno agresivni politiki zniževanja obrestnih mer v letu 2003, manjši rasti (re)financiranja kreditov v domaći valuti, je SID lani v primerjavi z letom 2002 ohranila nivo obrestnih prihodkov iz poslov financiranja (5.044 milijonov SIT oziroma 21,6 milijona EUR). Neobrestni prihodki iz teh poslov financiranja so znašali 145,2 milijona SIT (oziroma 621.340 EUR), kar pomeni 1,6% nižjo realizacijo neobrestnih prihodkov v primerjavi z lanskim letom, zlasti zaradi v skladu z naložbeno politiko SID znatnega znižanja kratkoročnih 6 mesečnih refinanciranih kreditov v domaći valuti, ki so bili v preteklih letih pomemben dejavnik neobrestnih prihodkov.

Poleg obrestnih in neobrestnih prihodkov je področje financiranja realiziralo iz naslova posredovanja kreditne linije za mala in srednje velika podjetja, ki jo je SID najela pri KfW/CEB za posredovanje sredstev iz skladov Evropske komisije, ki so namenjeni spodbujanju razvoja malih in srednje velikih podjetij, tudi prihodke od finančnih poslov v višini 30,7 milijona SIT.

Dolgorocni viri tudi za financiranje poslov v tujih valutah

Z namenom, da ponudi izvoznikom oziroma njihovim poslovnim bankam čim bolj ugodne dolgorocne vire za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov v tujih valutah, je SID tudi v letu 2003 nadaljevala z že leta 1999 zacetim zadolževanjem na mednarodnih finančnih trgih. Tako je tudi v lanskem letu v organizaciji bank soorganizatoric na mednarodnem trgu sindiciranih posojil znova najela dolgorocno posojilo, in sicer v vrednosti 100 milijonov EUR; banki soorganizatorici sindiciranega posojila sta SANPAOLO IMI S.p.A. in Bank Austria Creditanstalt AG.

S kontinuirano prisotnostjo na mednarodnih finančnih trgih SID pridobiva status prvovrstnega partnerja z odličnim *track recordom*, kar ji bo ob državnih garancijah za najeta posojila in izdane vrednostne papirje tudi v prihodnje omogočalo dostop do sredstev za financiranje mednarodnih gospodarskih poslov slovenskih podjetij pod ugodnimi pogoji.

Kvalitetni instrumenti zaščite pred riziki

Bancne garancije so v poslovni praksi pogosto uporabljan osebnopravni instrument prenosa rizikov poslovnih transakcij na finančne institucije, ki koristnike lahko učinkovito ščitijo pred riziki, da njihove nasprotne stranke iz različnih domačih in mednarodnih poslovnih transakcij ne izpolnijo svojih obveznosti iz osnovne pogodbe. Bancne garancije, ki se v poslovni praksi pojavljajo v obliki različnih pravnih institutov, povezuje pa jih enak ekonomski namen, izdajajo predvsem banke, pa tudi zavarovalnice in druge finančne institucije, udeleženci poslovnih transakcij pa so mnenja, da jih, če jih izda prvovrstna finančna institucija, lahko učinkovito ščitijo pred različnimi riziki domačih in mednarodnih poslovnih transakcij.

Take so tudi kvalitetne garancije SID, ki dopolnjujejo ponudbo drugih finančnih storitev SID in jih tudi Banka Slovenije ter razne javnopravne in zasebnopravne osebe doma in v tujini štejejo za prvovrstna zavarovanja.

Glede na pomen, ki ga ima za slovenska podjetja izdaja ali confirmacija garancij komercialnih bank, zlasti za proizvajalce opreme in izvajalce investicijskih del v tujini in doma, SID dopolnjuje svoje storitve slovenskim podjetjem na področju zavarovanja in financiranja ter jim omogoča pridobitev poslov tudi z izdajanjem garancij, ki za domače ali tuje koristnike predstavljajo prvovrsten in kvaliteten instrument zaščite pred riziki neizpolnitev različnih obveznosti dolžnikov (nalogodajalcev za izdajanje garancij) iz različnih osnovnih pogodb in drugih pogodbenih razmerij. Pri izdajanju garancij daje SID prednost tistim izvoznim poslom, ki so pri SID tudi financirani in zavarovani. Pri tem so lahko garancije, izdane na zahtevo, pri SID lahko zavarovane tudi pred nekomercialnimi riziki in riziki neupravičenega vnovčenja (*unfair calling*), kar je pomembno za banke – garante in tudi podjetja – nalogodajalce za izdajo garancij.

Kratek odzivni čas in konkurenčnost ponudbe SID

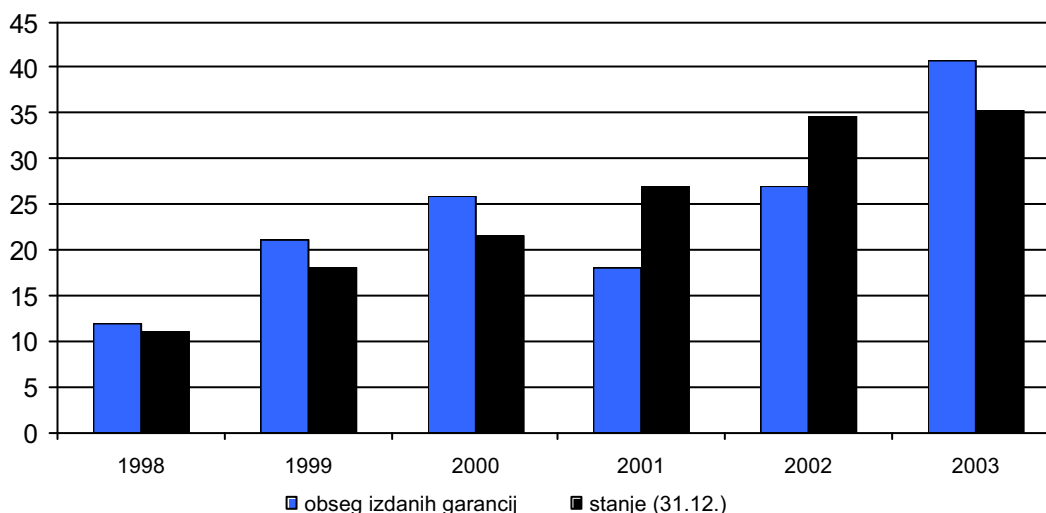
S to svojo storitvijo (izdajanjem garancij in kontragarancij), kjer SID posebno pozornost posveča specifičnim potrebam strank in kraššanju odzivnega časa na zahtevke nalogodajalcev, SID uspeva zniževati stroške slovenskim podjetjem in jim s tem omogoča konkurenčnejše pogoje pri nastopanju, zlasti na tujih trgih. Ob tem si tudi prizadeva za zniževanje stroškov pri izdaji garancij slovenskim podjetjem in za večjo sprejemljivost neposrednih izdaj garancij v tujini ter za večjo sprejemljivost s strani SID izdanih garancij v tujino. Zlasti na tistih trgih, kjer SID kot razmeroma mlada institucija še ni poznana ali ni dovolj poznana, pa se SID poslužuje tudi *frontinga*, ki ga njenim garancijam dajejo ugledne tuje finančne institucije, ter s tem ne glede na to dejstvo slovenskim izvoznikom zagotavlja tudi dostop do te storitve in možnosti hitre realizacije poslov.

Precejšnje povpraševanje in rast obsega izdanih garancij

V letu 2003 je povpraševanje po garancijah SID znova precej naraslo. Vrednost izdanih garancij je namreč glede na leto prej

- narasla kar za 51 odstotkov,
- tako da je vrednost izdanih garancij SID v letu 2003 znašala 41 milijonov EUR,
- stanje izdanih garancij SID pa je konec leta 2003 znašalo 35,3 milijona EUR, kar je 2 odstotka več kot leto prej, pri čemer je od tega tri četrtine izdanih garancij kratkoročnih.

Slika 14: Garancije (1998 – 2003) - v mio EUR

Leta 2003 je bilo največ izdanih placilnih garancij, sledile so garancije za vracilo avansa, za sodelovanje na licitaciji, carinske garancije, garancije za dobro izvedbo posla in na koncu garancije za odpravo napak.

Po stanju izdanih garancij je bilo v strukturi odprtih garancij konec leta 2003 največ garancij za vracilo avansa, sledile pa so placilne garancije, carinske garancije, garancije za dobro izvedbo posla, garancije za odpravo napak v garancijski dobi, garancije za zadržani znesek ter garancije za sodelovanje na licitaciji.

Tabela 13: Garancije SID (1998 - 2003) – v tisoc EUR

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Obseg izdanih garancij</i>	11.812	21.172	25.836	18.080	26.984	40.729
<i>Stanje garancij (31.12.)</i>	11.062	18.068	21.534	26.915	34.637	35.311
<i>Vnovcene garancije</i>	37	48	118	949	2.090	2.735
<i>Regresi</i>	106	465	118	692	405	423

Varnost garancijskega poslovanja SID

SID je v veliki meri zavarovala vse svoje potencialne obveznosti iz naslova izdanih garancij. Za večino izdanih garancij so bile SID dane različne varščine v obliki hipotek, depozitov, garancij maticnih družb in drugih podjetij, kontragarancij finančnih institucij, različnih poroštev ter drugih instrumentov zavarovanja placil.

Leta 2003 je bila vnovcena ena placilna garancija, izdana že v letu 2000. Obveznost nalagodajalca – dolžnika iz naslova te garancije je bila delno že regresirana.

Zakladništvo in upravljanje z (nekreditnimi) riziki

Upravljanje s tržnimi riziki

Glavna tržna tveganja s katerimi se pri svojem poslovanju sooca SID so likvidnostno, valutno in obrestno tveganje ter tveganje portfelja vrednostnih papirjev.

Upravljanje tržnih (nekreditnih) tveganj je opredeljeno s politikami upravljanja s posamezno vrsto tržnih tveganj (likvidnostno, valutno, obrestno) ter z metodologijami njihovega merjenja. Sestavni del politik upravljanja s tržnimi tveganji so tudi limiti, do katerih se SID lahko izpostavi posamezni vrsti tržnega tveganja.

Likvidnostno tveganje

V skladu s sprejeto politiko upravljanja z likvidnostjo SID je zakladništvo skrbelo, da je družba tekoče in redno izpolnjevala vse svoje denarne obveznosti in da je imela zadostna likvidnostna sredstva oziroma rezerve v domaci in tujih valutah.

Likvidnost SID je bila v letu 2003 dobra. Izpostavljenost likvidnostnemu tveganju je zakladništvo SID spremljalo s pomočjo kolicnikov likvidnosti, ki so se v razredu do 30 dni gibali okrog 2,2 ter v razredu do 180 dni okrog 5. Glede na aktualne razmere na denarnem trgu je zakladništvo za SID potrebne kratkoročne vire sredstev pridobivalo na medbancnem trgu, le v manjšem obsegu pa tudi od nebanknega sektorja.

Valutno in obrestno tveganje

SID je v letu 2003 v primerjavi z letom prej povečalo obseg poslovanja v tujih valutah. Zakladništvo redno spremlja devizno pozicijo SID in pri upravljanju z valutnimi in obrestnimi riziki uporablja finančne instrumente in tehnike, ki jih v skladu s predpisi in pravili za obvladovanje teh rizikov uporabljajo tudi banke.

Tabela 14: Prikaz bilance stanja po valutni strukturi na dan 31.12.2003

	Aktiva		Pasiva		Razmik	
	V mio SIT	% bilancne vsote	v mio SIT	% bilancne vsote	v mio SIT	% kapitala*
v SIT	57.467	49,78	37.050	32,09	20.417	112,63
v SIT z valutno klavzulo EUR	6.422	5,56	21.020	18,21	-14.598	-80,53
v SIT z valutno klavzulo USD	0	0,00	0	0,00	0	0,00
v USD	3.756	3,25	3.702	3,21	54	0,30
v EUR	47.798	41,40	53.671	46,49	-5.873	-32,40
Skupaj	115.443	100,00	115.443	100,00		

*Opomba: Pri izračunu kazalnika je kapital zmanjšan za dolgoročne naložbe v kapital strank v skupini.

Iz tabele je razvidno, da SID, d.d. po stanju na dan 31.12.2003 izkazuje pri terjatvah v domaci valuti z valutno klavzulo presežek obveznosti nad terjatvami (razmik predstavlja 80,53 odstotka kapitala družbe), pri terjatvah oziroma obveznostih v EUR pa presežek, ki predstavlja 32,40 odstotka kapitala.

Podrobnejši prikaz bilance stanja po valutni strukturi na dan 31.12.2003 je v točki 5.7. Pojasnil k računovodskim izkazom.

Tabela 15: Prikaz bilance stanja po valutni strukturi na dan 31.12.2002

	Aktiva		Pasiva		Razmik	
	v mio SIT	% bilancne vsote	v mio SIT	% bilancne vsote	v mio SIT	% kapitala*
v SIT	52.036	58,88	53.379	60,40	-1.344	-7,46
v SIT z valutno klavzulo EUR	3.428	3,88	0	0,00	3.428	19,04
v USD	805	0,91	805	0,91	0	0
v EUR	32.100	36,33	34.185	38,69	-2.084	-11,57
Skupaj	88.369	100,00	88.369	100,00		

*Opomba: Pri izračunu kazalnika je kapital zmanjšan za dolgoročne naložbe v kapital strank v skupini.

Tabela 16: Prikaz bilance stanja po rocnosti na dan 31.12.2003

Razred rocnosti	Aktiva		Pasiva		Razmik
	v mio SIT	v %	v mio SIT	v %	v mio SIT
do 1 meseca	5.070	4,39	9.275	8,03	-4.205
od 1 do 3 mesecev	10.853	9,40	1.546	1,34	9.307
od 3 mesecev do 1 leta	37.791	32,74	2.234	1,94	35.557
od 1 do 5 let	53.654	46,48	52.699	45,65	955
nad 5 let	8.075	6,99	49.689	43,04	-41.614
Skupaj	115.443	100,00	115.443	100,00	

Podrobnejša razclenitev postavk aktive in pasive na dan 31.12.2003 po rocnosti je v tocki 5.8. Pojasnil k racunovodskim izkazom.

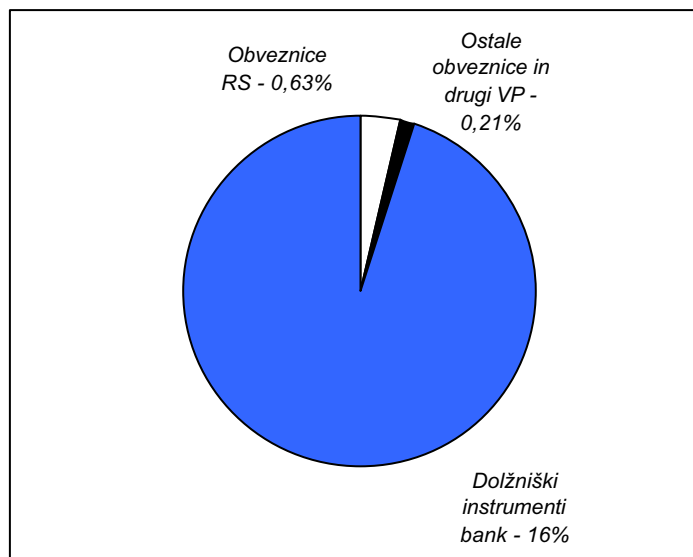
Tabela 17: Prikaz bilance stanja po rocnosti na dan 31.12.2002

Razred rocnosti	Aktiva		Pasiva		Razmik
	v mio SIT	v %	v mio SIT	v %	v mio SIT
do 1 meseca	638	0,72	27.787	31,44	-27.148,96
od 1 do 3 mesecev	10.094	11,42	360	0,41	9.733,88
od 3 mesecev do 1 leta	36.212	40,98	2.862	3,24	33.350,46
od 1 do 5 let	32.149	36,38	25.286	28,61	6.862,91
nad 5 let	9.276	10,50	32.074	36,30	-22.798,30
Skupaj	88.369	100,00	88.369	100,00	

Tveganje portfelja vrednostnih papirjev

Zakladništvo SID upravlja tudi s portfeljem vrednostnih papirjev, katerega tržna vrednost je konec leta 2003 nominalno znašala 7.652 milijonov SIT. Politika investiranja v vrednostne papirje ostaja še naprej precej konzervativna, saj družba posega po prvovrstnih državnih, paradržavnih in korporacijskih vrednostnih papirjih.

Slika 15: Struktura naložb v vrednostne papirje na dan 31.12.2003

Izdaje blagajniških zapisov SID

11.12.2003 je dospela v izplacilo zadnja (osma) izdaja blagajniških zapisov SID. Zaradi velikega padca obrestnih mer v zadnji cetrtni leta 2003 in zaradi visokih stroškov izdaj smo ocenili, da izdajanje takih blagajniških zapisov ni vec rentabilno. Ob dospelosti je SID izpad tolarске likvidnosti nadomestila z izdajo tolarских kratkorocnih potrdil o vlogi v višini 3.500 milijonov SIT.

O trženju posameznih storitev SID je bilo več povedanega že v poročilu o poslovanju SID na posameznih področjih njenih dejavnosti. O uspešnosti marketinških aktivnosti SID pa pričajo rast obsega poslovanja, uspešen razvoj in uveljavljanje storitev, ki jih pred dobrimi desetimi leti na slovenskem trgu skoraj ni bilo. Ob trženju posameznih storitev je SID uveljavila tudi celovito marketing strategijo, ki predstavlja srž njenega poslovanja. V okviru svoje marketing strategije je SID izvajala promocijske in izobraževalne dejavnosti do ciljnih javnosti – predvsem izvoznikov in bank, s katerimi je imela tudi redne skupne sestanke. Ob tem se je SID pojavljala v domaćih in tujih medijih ter v raznih publikacijah, posluževala pa se je tudi oglaševanja in ekonomske publicitete, izjav za tisk ob pomembnih dogodkih in sklicevala redne ali izredne tiskovne konference, kjer je javnost seznanjala s svojim poslovanjem, storitvami in novostmi v ponudbi.

Zlasti v domaćih medijih se je SID tudi lani precej pogosto pojavljala, skrbela pa je tudi za dvig splošne ravni znanja o zavarovanju in financiranju izvoza v Sloveniji, pri čemer je tesno sodelovala tudi z izobraževalnimi in znanstveno-raziskovalnimi institucijami.

Anketa med slovenskimi podjetji 2003

V letu 2003 je SID že šestič v 11 letih delovanja izvedla bienalno anketo med svojimi sedanjimi in potencialnimi klienti. Ta nam je dala tudi časovno primerljivo sliko o potrebah in pričakovanjih slovenskih podjetij ter njihovih izkušnjah pri poslovanju s SID in o poznavanju posameznih storitev SID. Odgovori pomagajo SID pri njenih marketinških aktivnostih, pri oblikovanju ponudbe in pri razvoju storitev ter pri nartovanju strategije razvoja SID.

Od 557 poslanih vprašalnikov je odgovore vrnilo 116 anketiranih podjetij (21 odstotkov), od katerih je bilo 60 odstotkov malih in srednjih podjetij. Skupen izvoz anketiranih podjetij, ki v veliki meri ustreza geografski destinaciji slovenskega izvoza, znaša 2,163 milijarde EUR, njihov skupen promet pa 5,237 milijarde EUR. Vecinoma gre za proizvajalce potrošnih (37 odstotkov) in trajnih potrošnih dobrin (28 odstotkov), storitev (17 odstotkov) in kapitalnih dobrin (13 odstotkov).

Tudi sodec po rezultatih letošnje ankete je SID med slovenskimi podjetji že precej poznana inštitucija, k čemur so največ pripomogli neposredni stiki, internet, mediji in poslovne banke. Kar 85 od 116 podjetij (73 odstotkov), ki so poslala odgovore, je za SID izvedelo prek neposrednih stikov z družbo, medijska pokritost je SID pomagala predstaviti 49 odstotkov podjetjem, za precejšen del podjetij pa se lahko SID zahvali internetu (34 odstotkov), poslovnim partnerjem in poslovnim bankam.

Anketirana podjetja med storitvami SID najbolj poznajo zavarovanje kratkorocnih izvoznih (80 podjetij) in domaćih (55 podjetij) terjatev ter bonitetne informacije (55 podjetij). Sledi zavarovanje izvoznih kreditov pred nekomercialnimi riziki (47), refinanciranje izvoznih kreditov v domaći valuti (39) ter izdajanje garancij doma in v tujino. Največ si jih želi informacije o pomoci SID pri izterjavah (33) ter o sofinanciranju in neposrednem financiranju izvoza (31). Manj pa podjetja poznajo zavarovanje srednjecrocnih izvoznih kreditov in investicij ter refinanciranje izvoza v tujih valutah.

Tudi tokrat so podjetja odnos SID do njih po razlicnih kategorijah ocenila (možne ocene od 1-5) precej dobro (povprečna ocena - 3,93). S povprečno oceno 4,3 so ocenila odnos SID do strank in strokovnost, nato svetovanje in pomoc (4) ter razumevanje potreb strank (4), sledila je primernost ponudbe storitev (3,9), ucinkovitost (3,8), prilagodljivost (3,7), hitrost reševanja zahtevkov pa se je od predlani zmanjšala in je bila v letošnji anketi ocenjena še najmanj pozitivno (na 3,4), kar se bo v prihodnje moralo izboljšati z razvojem elektronskega poslovanja (SID-NET). Skoraj vsi anketiranci so odgovorili, da so pripravljeni na *on-line* poslovanje s SID.

Anketirana podjetja želijo, da bi bila SID bolj aktivna zlasti na področju informiranja o storitvah SID, zavarovanja, neposrednega financiranja izvoza v tujih valutah, ponudbe bonitetnih informacij in refinanciranja izvoza v tujih valutah.

Med drugim je SID leta 2003 ponovno izvedla tudi nagradni razpis za teme in študijske naloge s področja zavarovanja in financiranja izvoza, s čimer želi spodbuditi študente ekonomskih, pravnih in drugih fakultet, da strokovno proučujejo tudi to področje. Nagrajena so bila tri diplomska oziroma magistrska dela.

Sodelovanje z državnimi organi in drugimi domačimi institucijami

SID je tudi v letu 2003 tesno sodelovala s številnimi državnimi organi ter drugimi institucijami doma in v tujini.

Sistem zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov

Sodelovanje z državnimi organi je bilo za SID pomembno predvsem na področju izvajanja in uresničevanja že v letu 1997 sprejete strategije razvoja sistema zavarovanja in financiranja izvoza v Sloveniji.

- SID je tvorno sodelovala pri pripravi novele Zakona o zavarovalništvu – ZZavar (Ur.l. RS, št. 13/00, 91/00 in 21/02), ki naj bi bila sprejeta spomladi 2004, urejala pa naj bi tudi nekaj za SID in njeno novoustanovljeno kreditno zavarovalnico pomembnih vprašanj, in to tudi v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja (SZZ), katerega aktivna članica je. S predlogi sprememb in dopolnitev pa je tudi kot članica v okviru Združenja bank Slovenije (ZBS) sodelovala tudi pri pripravi novele Zakona o bancništvu – ZBan- UPB1 (Ur.l. RS, št. 110/03) in nekaterih novih davčnih predpisov.
- SID je v letu 2003 svoje poslovanje usklajevala s predpisi o zavarovalništvu ter se v skladu s svojo strategijo razvoja pripravljala na ustanovitev specializirane kreditne zavarovalnice (SID – Prva kreditna zavarovalnica, d.d.), ki naj bi bila ustanovljena po pridobitvi ustreznih dovoljenj s strani Agencije za zavarovalni nadzor in bo svoje poslovanje opravljala v celoti v skladu z določili Zakona o zavarovalništvu in drugih zavarovalniških predpisov.
- **S pristojnimi državnimi organi pa je SID intenzivno in več let delala tudi na pripravi novega Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov - ZZFMGP (Ur.l. RS, št. 2/04), ki v skladu s pravili EU ureja poslovanje pooblašcene izvozno-kreditne agencije, ki ga SID izvaja po pooblastilu v imenu Republike Slovenije.**

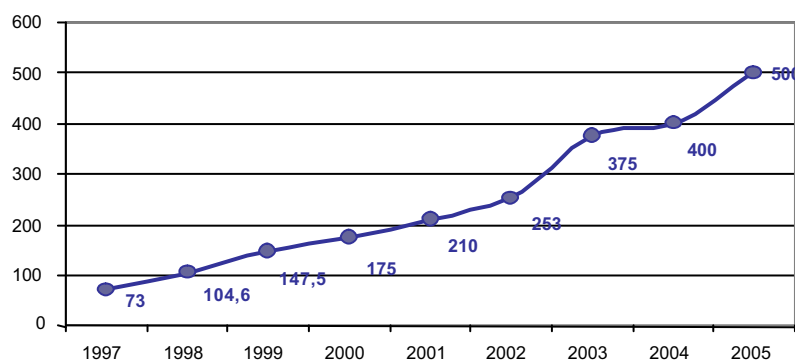
Državni proračun

O poslovanju SID in njenih nacrtih so večkrat razpravljali Vlada ter pristojni odbori Državnega zbora Republike Slovenije. SID pa se je še posebej intenzivno vključevala tudi v priprave na sprejemanje proračunov Republike Slovenije za leto 2004 oziroma 2005 in zakona o izvrševanju proračuna (Ur.l. RS, št. 110/2003;130/2003; 20/2004). Za leti 2004 in 2005 je tako v omenjenih proračunskih dokumentih:

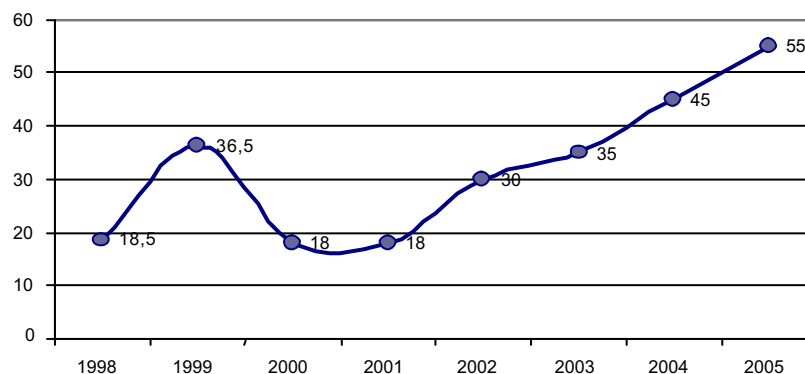
- kot zgornji limit izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za račun države za leto 2004 oziroma 2005 določeno 400 oziroma 500 milijard SIT (po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31.12.2003 približno 1.690 oziroma 2.112 milijonov EUR);
- poroštvena kvota za garancije države za obveznosti SID iz naslova zadolževanja (glavnica kreditov) pa je bila za leti 2004 in 2005 sprejeta v višini 45 in 55 milijard SIT (oziroma 190 in 232 milijonov EUR).

SID je tudi lani tesno sodelovala z raznimi državnimi organi, zlasti z Ministrstvom za finance, pri zadolževanju za potrebe financiranja izvoza, kjer je bilo SID z državnimi poroštvi omogočeno najemanje ugodnih virov sredstev za financiranje izvoza in izhodnih investicij. V tem okviru je SID tudi tvorno sodelovala pri pripravi ustreznih podzakonskih aktov glede postopkov zadolževanja ter izdajanja državnih garancij; glede zadolževanja v tujini pa je SID sodelovala tudi z Banko Slovenije.

Slika 16: Limiti izpostavljenosti SID iz naslova zavarovanja za račun Republike Slovenije - v mlrd SIT

Slika 17: Poroštvna kvota za državne garancije za zadolževanje SID - v mlrd SIT

Nadzorni organi

- SID o svojem poslovanju redno poroča Banki Slovenije ter z njo tudi tesno sodeluje na drugih področjih. Banka Slovenije je na primer že pred časom sprejela navodila, ki so garancijam in drugim zavarovalnim instrumentom SID pri razvrščanju aktivnih bilancnih in zunajbilancnih postavk bank dali tretman prvovrstnih instrumentov zavarovanja, za katere bankam ni treba oblikovati posebnih rezervacij, ter jih s tem naredili za slovenske banke za še bolj privlačen instrument zavarovanja, ki ga te tudi vse pogosteje zahtevajo za odobravanje kreditov in financiranje investicij v tujini.
- Ob tem SID dobro sodeluje tudi z Agencijo za zavarovalni nadzor (AZN), ki ji poroča o zavarovalniškem poslovanju, ki ga opravlja za svoj lasten račun, z AZN pa sodeluje tudi v zvezi s pripravo elaborata o ustanovitvi specializirane kreditne zavarovalnice ter podzakonskih predpisov, zlasti tistih, ki zadevajo kreditna zavarovanja.

Ministrstva in drugi vladni organi ter organizacije

- Za poslovanje SID, ki kot slovenska izvozno-kreditna agencija določene posle zavarovanja izvaja v imenu in za račun Republike Slovenije, je ključen mehanizem zagotavljanja zadostnih zavarovalnih zmogljivosti in likvidnosti za plačilo škod iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki, ki jih SID zavaruje kot agent države. Zato je treba posebej omeniti tudi dosedanje pogodbi o varnostnih in posebnih varnostnih rezervah, sklenjeni med SID in Ministrstvom za gospodarstvo, s katerima je bilo opredeljeno oblikovanje in status varnostnih rezerv za kritje škod iz naslova zavarovanj za državni račun. V skladu z novim ZZFMGP pa bo SID svoja pogodbeno razmerja v zvezi z izvajanjem storitev zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov urejala z Ministrstvom za finance.
- Poleg sodelovanja z različnimi gospodarskimi ministrstvi in vladnimi uradi ter Agencijo za gospodarsko promocijo in tuje investicije (TIPO) ter Pospeševalnim centrom za malo gospodarstvo (PCMG) je SID tesneje sodelovala še z Ministrstvom za zunanje zadeve in diplomatsko-konzularnimi predstavništvi, zlasti v bolj rizicnih državah in v tistih državah, kjer je izpostavljenost SID večja. V redno izmenjavo informacij o posameznih trgih so bile poleg pristojnih državnih organov vključene tudi druge institucije, SID pa je Ministrstvu za gospodarstvo ter drugim ministrstvom redno pošiljala informacije o svojem poslovanju in poslovni politiki, kakor tudi predloge za razvoj mednarodnega gospodarskega sodelovanja (na primer Pakt stabilnosti za JV Evropo, sodelovanje z OECD in udeležba Slovenije v Konsenzu OECD ter Skupini o izvoznih kreditih in kreditnih garancijah Komisije OECD za trgovino, Skupini za izvozne kredite pri Svetu EU, ob obiskih raznih državnih delegacij idr.).

Tudi v lanskem letu je bilo intenzivno sodelovanje z Gospodarsko zbornico Slovenije, kjer je SID zlasti sodelovala pri njenih aktivnostih do izvoznikov ter jim redno predstavljala možnosti podpore SID pri nastopanju podjetij na tujih trgih. Ob tem je podpredsednik zbornice tudi član Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, s čimer je zagotovljeno tudi neposredno zastopanje interesov gospodarstva pri izvajanju državne politike zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov preko SID in omenjene komisije.

- SID je članica Gospodarske zbornice Slovenije, Slovenskega zavarovalnega združenja (SZZ) in Združenja bank Slovenije (ZBS) ter se aktivno vključuje v njihove številne aktivnosti.

Bernska unija

SID je bila po dveletnem statusu opazovalke na 57. redni letni skupščini v Amsterdamu, Nizozemska (18.10.2000) sprejeta v Mednarodno zvezo zavarovateljev kreditov in investicij (Bernska unija).

Bernska unija, ki ima danes 52 članic (izvozno-kreditne agencije, nekatere mednarodne finančne institucije in druge zavarovalnice) iz 43 držav, si prizadeva za uveljavitev nacer zdravega zavarovalniškega poslovanja in discipline pri dogovorjenih pravilih zavarovanja izvoznih kreditov ter investicij. S tem ciljem IKA v okviru Bernske unije med drugim redno izmenjujejo informacije o svojem poslovanju in politiki zavarovanja, posameznih trgih, svojih izkušnjah pri poslovanju z dolžniki oziroma garantii, zavarovalno-tehnicnih vprašanih in med seboj sodelujejo tudi na drugih področjih.

Praški klub

Ob članstvu v Bernski uniji pa SID še naprej sodeluje tudi na zasedanjih Praškega kluba (rednih sestankih Generalnega sekretarja Bernske unije z novonastalimi IKA - 26 članic in tri opazovalke, s katerimi SID sicer precej sodeluje tudi na bilateralni ravni).

Med temi agencijami, z nekaterimi od njih ima SID tudi sklenjene sporazume o sodelovanju (glej tabelo v nadaljevanju), je SID lani nadaljevala s sodelovanjem z bosansko IGA. V okviru bilateralnega programa tehnicne pomoči, ki ga sofinancira Ministrstvo za gospodarstvo iz sredstev za Pakt stabilnosti v JV Evropi, je SID tako konec lanskega leta uspešno realizirala projekt tehnicne pomoči tej agenciji pri izvajanju zavarovanja kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi riziki. Ob tem pa je bilo tudi lani posebej tesno sodelovanje z Makedonsko banko za podporo razvoju (MBPR), zlasti na področju pozavarovanja kratkoročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi riziki. SID pa je lani organizirala tudi več predstavitev informacijskega sistema (IS SID), ki je rezultata lastnega razvoja, med drugim tudi za hrvaško HBOR in EXIM banko Slovaške.

Sodelovanje in sporazumi z IKA in MFI

Poleg obligatnega kvotnega (proporcionalnega) pozavarovanja (*Quota Share Treaty*) svojega portfelja kratkoročnih kreditov pred komercialnimi oziroma marketabilnimi riziki, ki jih SID zavaruje za lasten racun in jih ima pozavarovane na zasebnem trgu pri velikih in prvovrstnih tujih in domaćih pozavarovateljih, ima SID z drugimi IKA ter MFI sklenjene tudi številne druge sporazume. Okvirni sporazumi o sodelovanju, sporazumi o skupnem in vzporednem zavarovanju, fakultativnem pozavarovanju, *frontingu* garancij ter o sofinanciranju projektov, lahko slovenskemu gospodarstvu zagotovijo možnosti za uspešen nastop s tujimi partnerji na tretjih trgih, saj se tako SID s svojimi instrumenti lahko na podlagi teh sporazumov učinkovito poveže z drugimi finančnimi institucijami, ki tem podjetjem tudi zagotavljajo vire za financiranje različnih projektov in jim nudijo za te posle tudi kritje pred komercialnimi in političnimi riziki.

Z drugimi IKA, zlasti s članicami Bernske unije, je imela SID tudi v letu 2003 pogoste tudi bilateralne stike, izmenjavala je informacije, z nekaterimi pa je tudi poslovno sodelovala. Sodelovanje je bilo lani najbolj intenzivno z avstrijsko ÖKB (v Portorožu je bil na primer lani že tretji organiziran skupni posvet strokovnjakov iz ÖKB in SID o zavarovanju srednjeročnih izvoznih kreditov, investicij in strukturiranih transakcij), pa tudi z nemško Euler&Hermes. Leta 2003 je SID sklenila sporazum o fakultativnem pozavarovanju z rusko zavarovalnico Ingosstrakh, sporazuma o sodelovanju z ECGA iz Omana in indijsko ECGC, ter sporazum o pozavarovanju z nemškim Euler&Hermes, pricakujemo pa tudi skorajšnji podpis okvirnega pozavarovalnega sporazuma z MIGA. Omenjeni sporazumi omogočajo sodelovanje med zavarovatelji oziroma izvozno-kreditnimi agencijami (*one-stop shop arrangements*), pospešujejo izmenjavo informacij ter tudi odpirajo možnosti za učinkovit skupen nastop slovenskih in tujih podjetij ter bank na tretjih trgih, ki se lahko tudi financirajo iz večih virov in ki jih s svojimi instrumenti lahko tako skupaj podpirajo IKA in druge finančne institucije iz različnih držav. Na podlagi teh sporazumov je tudi že prišlo do nekaterih skupnih projektov in poslovnega sodelovanja med SID in drugimi IKA.

Sodelovanje IKA pri zavarovanju investicij v tujini

Slovenska podjetja vse intenzivneje internacionalizirajo svoje poslovanje in na tuje trge prodirajo tudi kot investitorji, zadnje case predvsem na trge JV, V in S Evrope. Ti trgi ob pešanju konjunktura na nekaterih tradicionalnih zahodnih trgih, po prenehanju oboroženih spopadov, obnovi in tranziciji v tržna gospodarstva, postajajo za slovenska podjetja zopet pomembna, slovenski investitorji pa tem gospodarstvom s svežim kapitalom, opremo ter znanjem pomagajo pri njihovi modernizaciji in k bolj uravnoteženim placilnim bilancam.

Ceprav slovenska podjetja dobro poznajo razmere na teh trgih, nekatera še vedno podcenjujejo politične rizike v teh mladih državah, ki so dostikrat povezani tudi s postopki privatizacije. Zavarovalne police SID pa vseeno postajajo vse bolj cenjen instrument zaščite NTI pred političnimi riziki, na katere sami investitorji v državah gostiteljicah investicij ne morejo vplivati, saj zagotavljajo kvalitetno kritje pomembnemu delu premoženja podjetij in ki jih za dana posojila zahtevajo tudi banke – posojilodajalke.

Poleg vloge bilateralnih sporazumov o zaščiti investicij pri zagotavljanju pravne varnosti investitorjem je pri spodbujanju neposrednih investicij v tujini pomembna tudi vloga IKA, ki zavarujejo investicije podjetij v tujini in so do držav gostiteljic v bolj enakovrednem položaju kot sam investitor – zasebnopravno podjetje. Sodelovanje zavarovalca zmanjša rizike investicij, preprečuje nastanek škod in lahko v nekaterih primerih olajša reševanje investicijskih sporov med investitorjem in vlado države gostiteljice. Dejstvo, da so izhodne investicije slovenskega gospodarstva usmerjene zlasti na nekatere bližnje trge bolj rizicnih držav, predstavlja za zavarovalca - SID, poleg siceršnje rizicnosti, tudi še dodaten rizik koncentracije portfelja. Ker zavarovalne zmogljivosti za prevzem teh rizikov niso neomejene, za zavarovanje določeni limiti pa včasih morda ne zadoščajo za povpraševanje izvoznikov in investitorjev po zavarovalnih kritjih, je dostikrat koristno sklepanje sozavarovalnih in pozavarovalnih aranžmanov, ki pridejo v poštev tudi pri skupnih vlaganjih v tretjih državah.

S sodelovanjem IKA, mednarodnih finančnih institucij in zasebnih zavarovalcev se tako investitorjem omogoči kvalitetno zavarovalno kritje, nacionalne IKA pa si lahko prihranijo zavarovalne zmogljivosti in s tem omogocijo podporo večim poslom. Riziki investicij, pri katerih sodeluje več zavarovalcev, so lahko zaradi tega manjši (nekateri politični riziki ob sodelovanju zavarovalcev iz večih držav niso več samo dvostranski, pač pa postanejo večstranski), z delitvijo rizikov med zavarovalci se zmanjša izpostavljenost posameznega zavarovalca in rizik koncentracije, ocene rizikov posameznih investicij so lahko ob sodelovanju večih zavarovalnih institucij bolj poglobljene, povečajo pa se tudi možnosti za uspešno preprečevanje in reševanje morebitnih investicijskih sporov in povrnitev plačanih zneskov škod, omejene zavarovalne zmogljivosti IKA in držav pa se s tem lahko sprostijo za nove posle zavarovanja izvoznih kreditov in investicij.

Omenjeno so glavni razlogi, da SID pri zavarovanju investicij slovenskih podjetij v tujini sodeluje s temi institucijami, ki so tudi članice Bernske unije, z njimi pa ima SID sklenjene tudi razne okvirne sporazume o sodelovanju, skupnem in vzporednem zavarovanju ter pozavarovanju, vključno s sporazumi na področju reševanja škod. Tako je SID ob skupnih vlaganjih podjetij iz dveh držav na tretjih trgih z avstrijsko ÖKB in nemško PwC že vzporedno zavarovala investicije v projektna podjetja na Hrvaškem in Slovaškem oziroma v Makedoniji. V sodelovanju z ÖKB je SID tako pred političnimi riziki zavarovala investiciji Termo, Škofja Loka v znesku 1,2 oziroma 10,2 milijona EUR, v sodelovanju s PwC pa investicijo Nove Ljubljanske banke v Tutunsko banko.

Precej intenzivno pa SID že dalj časa sodeluje tudi z afilijacijo Svetovne banke - Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), kjer je za SID in slovenske investitorje sodelovanje z MIGA še posebej pomembno zaradi njenih ekspertiz in statusa mednarodne finančne institucije. Na podlagi medsebojnega okvirnega sporazuma o sodelovanju (memorandum o razumevanju) je MIGA pozavarovala štiri s strani SID zavarovane investicije v Bosni in Hercegovini in na Hrvaškem. Šlo je za zavarovanje investicije slovenske banke v Sarajevu, ki je pomembna za bancno spremljavo poslov med slovenskimi in bosanskimi podjetji ter tudi za razvoj finančnega sistema v BiH, za pozavarovanje investicije v delniški kapital ter delničarsko posojilo pri investiciji Poslovnega sistema Mercator v trgovski center v Sarajevu (ta investicija je med drugim pomembna tudi za boljšo preskrbo prebivalstva v Bosni in Hercegovini, večjo konkurenco na trgu in nižje cene – racuna se, na primer, da bo nov tržni center v Sarajevu privabil kupce tudi s "sivega" trga, po ocenah pa naj bi bilo 40 odstotkov prodanega blaga lokalnega izvora); pozavarovana pa je že tudi investicija Poslovnega sistema Mercator na Hrvaškem.

Tabela 18: Seznam sporazumov, sklenjenih med SID in tujimi izvozno-kreditnimi agencijami ter drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami

Država	IKA / MFI	Vrsta sporazuma	Podpisan
	EBRD	okvirni sporazum o sodelovanju	8.5.1996
Belgija	ONDD	sporazum o skupnem zavarovanju	Ljubljana, 20.12.1996
		sporazum o vzporednem zavarovanju	Ljubljana, 20.12.1996
Združeno kraljestvo	ECGD	sporazum o sodelovanju	London, 26.2.1998
Avstrija	OeKB	sporazum o sodelovanju	Dunaj, 10.6.1998
		sporazum o skupnem zavarovanju	Dunaj, 10.6.1998
		okvirni pozavarovalni sporazum	1997
Rusija	Ros-EXIM	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 8.7.1998
	EXIMGARANT	memorandum o razumevanju	Ljubljana, 23.7.1998
	Ingosstrakh	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 11.12.2001
		sporazum o fakultativnem pozavarovanju	9.7.2003
	Vneshtorgbank	sporazum o sodelovanju	12.9.2002
ZRN	Euler Hermes	sporazum o skupnem zavarovanju	Hamburg, 10.9.1998
		sporazum o pozavarovanju	Ljubljana, 9.12.2003
		dogovor o frontingu garancij	Hamburg, 16.9.2002
	PwC	memorandum o razumevanju	Ljubljana, 20.9.2002
BiH	IBF	dogovor o medsebojnem sodelovanju	Ljubljana, 26.1.1999
	IGA	memorandum o sodelovanju	Ljubljana/Sarajevo 16.6.2000
Švedska	EKN	sporazum o skupnem zavarovanju	Ljubljana/Stockholm, 23.4.1999
ZDA	US-EXIM	memorandum o razumevanju	Ljubljana, 21.6.1999
Nizozemska	Atradius	sporazum o pozavarovanju	Ljubljana, 22.6.1999
Makedonija	MBPR	sporazum o sodelovanju	Skopje, 20.7.1999
		sporazum na področju zavarovanja kratkoročnih komercialnih rizikov	Skopje, 1.2.2001
Republika Koreja	KEIC	sporazum o sodelovanju	Istanbul, 13.10.1999
Bolgarija	BAEZ	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 28.10.1999
Izrael	IFTRIC	sporazum o sodelovanju	Tel Aviv, 7.3.2000
Uzbekistan	UZBEKINVEST	sporazum o sodelovanju	22.9.2000
Turcija	Turk-EXIM	sporazum o sodelovanju	Amsterdam, 20.10.2000
Italija	SACE	sporazum o pozavarovanju	Madrid, 28.3.2001
Romunija	R-EXIM	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 6.9.2001
Egipt	ECGE	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 2.10.2001
Slovaška	EXIM SK	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 11.10.2001
Hrvaška	HBOR	sporazum o sodelovanju	Cavtat, 30.10.2001
		sporazum o pozavarovanju	22.7.2002
	MIGA	memorandum o razumevanju fakultativni pozavarovalni sporazum*	31.12.2001 (v pripravi)
Oman	ECGA	sporazum o sodelovanju	Ljubljana, 11.7.2003 Oman, 5.8.2003
Indija	ECGC	sporazum o sodelovanju	Merida, 30.9.2003
Kanada	EDC	sporazum o sodelovanju	24.11.2003

PASA

Na 15. redni letni generalni skupščini, ki je bila od 24. do 27.5.1998 v Vancouvru (Kanada), je SID postala tudi opazovalka v Pan American Surety Association (PASA) ter s finančnimi institucijami, ki so članice te mednarodne nevladne organizacije, izmenjuje informacije o izdajanju garancij ter se dogovarja o frontingu garancij.

SID je sodelovala tudi z drugimi mednarodnimi vladnimi organizacijami (na primer EU (Evropska komisija), OECD ter UNCTAD) in nekaterimi mednarodnimi finančnimi institucijami.

MIGA

Na področju zavarovanja investicij je SID tudi v letu 2003 tesno sodelovala z afilijacijo Svetovne banke, ki je tudi članica Bernske unije - MIGA. Z MIGA ima SID sklenjen okvirni memorandum o sodelovanju, v pripravi pa je tudi sklenitev fakultativnega pozavarovalnega sporazuma. Pri tem SID ob izmenjavi izkušenj o zavarovanju investicij in podnebnju naložb z MIGA s to mednarodno finančno institucijo že nekaj časa sodeluje tudi pri pozavarovanju investicij slovenskih podjetij. Tako je do konca leta 2003 SID pri MIGA pozavarovala štiri investicije slovenskih podjetij v JV Evropi v skupni vrednosti 58,8 milijona EUR.

Predstavniki SID so aktivno sodelovali tudi na večih mednarodnih konferencah, seminarjih in delavnicah, zlasti o mednarodni trgovini in financiranju ter zavarovanju izvoznih kreditov in investicij.

Razvoj integralnega IS SID

Razvit informacijski sistem in kvalitetne interne baze podatkov (teh je 150) ter vzpostavljene povezave z drugimi institucijami predstavljajo nujno orodje za učinkovito poslovanje finančne institucije, njeno upravljanje, nadzor nad njenim celotnim poslovanjem in načrtovanje. Celoten razvoj informacijskega sistema temelji na postopnem uvajanju v delo ter vpliva na izboljšanje notranjega in zunanjega komuniciranja družbe.

SID je za učinkovito podporo svojemu poslovanju, ki med drugim zajema tako zavarovanje kot financiranje, pri čemer je zavarovalniško poslovanje loceno za državni in lastni račun družbe, leta 1996 zacela s programskim orodjem LOTUS NOTES sistematično izgrajevati lasten in integralen informacijski sistem (IS SID). Ta je danes kvalitetna podlaga za vse poslovne dejavnosti in storitve družbe; procesi so računalniško podprti in v veliki meri tudi že avtomatizirani, saj se dokumenti od na primer zahtevka stranke, njegove obdelave in odobritve, do ustreznih pogodb in računov izdelujejo avtomatizirano, istocasno pa so osnova za analitično obdelavo podatkov in upravljalni informacijski sistem (MIS). Tako so v SID informacijsko podprta vsa področja poslovanja družbe (enako pa velja tudi za faktoring, ki ga SID izvaja preko hčerinske družbe Prvi faktor d.o.o.), ki so medsebojno povezana v informacijsko celoto. Z IS v SID ne obvladujemo samo upravljanja z vhodnimi in izhodnimi dokumenti ter poslovne procese, pač pa ustvarjamo tudi baze znanj. Poenotene in standardizirane so tudi zbirne analitične tabele o poslovanju SID, izdelane so zbirne analitične oblike za poslovne partnerje družbe, povezano pa je tudi računalniško omrežje v družbi in telefonija CTI, kar zaposlenim omogoča seznanitev s partnerjem, s katerim komunicirajo in istocasno prikaz vseh zbirnih podatkov o tem partnerju na zaslonu računalnika.

Glavne smernice razvoja informacijskega sistema so v letu 2003 potekale na nadaljevanju uvajanja enotnih standardov pri razvoju aplikacij, elektronskemu povezovanju s poslovnimi partnerji, na področju še večje osamosvojitve sistema in vgrajevanju varnostnih (standard BS7799) in kontrolnih mehanizmov v celotno poslovanje družbe ter na graditvi sistema, ki omogoča vzdrževanje IS tudi s strani zunanjega računalniškega podjetja.

Pri razvoju IS SID smo v želji izboljšanja kvalitete poslovanja lani zaceli izvajati dva večja projekta. Prvi je izdelava programske rešitve za spremljanje kompletnega naložbenega dela poslovanja SID z vsemi funkcijami bančnega informacijskega sistema in analitičnega knjigovodstva, drugi pa je pregled in revizija celotnega sistema v skladu z varnostno politiko po standardu BS 7799, z implementacijo tega standarda v poslovanje SID. Z zaključkom projektov v letu 2004 bodo postavljeni vsi temelji na področju informacijske tehnologije za poslovanje SID v statusu banke ter hčerinske družbe SID – Prve kreditne zavarovalnice d.d., ki bo od matere prevzela dejavnost in portfelj marketabilnih zavarovanj, ki jih izvaja za lasten račun.

Na področju tehnične opreme smo v celoti locili produkcijsko od razvojnega in testnega okolja, vpeljali dodatne zaščite na ravni operacijskih sistemov in zaključili projekt migracije lokalnih operacijskih sistemov na novejšo verzijo.

Transfer IT in tehnicna pomoc IKA

Vse baze v LOTUS NOTES so po novih standardih združene v posamezne module, kar omogoča lažji nadzor nad razvojem in spremembami posameznih aplikacij ter postopno oddajo posameznih modulov v vzdrževanje zunanji računalniški firmi SRC.SI. Modularen pristop k reorganizaciji baz je omogočil tudi njihovo uporabo na drugih lokacijah, kar je SID že leta 2001 uporabila pri projektu tehnične pomoči Makedonski banki za podporo razvoju (MBPR), ki ga je v okviru bilateralnega programa tehnične pomoči sofinanciralo Ministrstvo za gospodarstvo s sredstvi za Pakt stabilnosti v JV Evropi, s čemer je s tem podprlo tudi zaceto poslovno sodelovanje med obema agencijama.

Program tehnične pomoči SID se je nadaljeval v Bosni in Hercegovini ter v Srbiji in Crni gori, kjer sta bili prejemnici te tehnične pomoči lokalni agenciji IGA in SMECA.

V letu 2003 je omenjeni partner na področju IT tehnologije SRC.SI module za komercialno in nekomercialno zavarovanje prenesel tudi na hrvaško HBOR.

Elektronsko poslovanje (SID-NET)

Elektronsko poslovanje, ki v sodobni trgovini dobiva vse večje razsežnosti, se vse bolj uveljavlja tudi pri poslovanju SID z njenimi strankami. Stranke pri komunikaciji s SID vse bolj uporabljajo tudi elektronske poti; tako je konec leta 2003 med drugim 66 podjetij že prijavljalo svoje terjatve v zavarovanje po elektronski poti. Ker je elektronsko poslovanje za sodobne finančne institucije imperativ, je bil kot odgovor na izzive poslovanja izgrajen SID-NET. Elektronsko poslovanje s strankami v realnem času in prostoru je bilo lani testirano tudi s pomočjo 20 poslovnih partnerjev, od katerih smo prejeli približno 400 zahtevkov za odobritev limitov, od katerih jih je bilo 30% avtomatsko (v celoti ali delno) odobrenih. SID-NET je namenjen tako obstoječim zavarovancem, kot tudi bodočim zavarovancem, ki imajo možnost preko portala izpolniti Vprašalnik za zavarovanje terjatev, ki se v sistemu avtomatsko obdelata. V lanskem letu je bilo na ta način obdelanih približno 10 vprašalnikov. Notranji IS je bil reorganiziran in integriran s SID-NET tako, da je SID-NET sedaj pripravljen na intenzivno uvajanje v poslovanje družbe. S tem bo strankam močno olajšano poslovanje s SID po elektronski poti, preko portala na internet domaći strani SID (<http://www.sid.si>) jim bo tako na voljo lažji dostop do njenih storitev in vse informacije o produktih SID, pogojih zavarovanja ter financiranja njihovih poslov, vključno z bonitetnimi informacijami («@rating» - SID-BON), administracijo in spremljavo poslovanja strank z družbo.

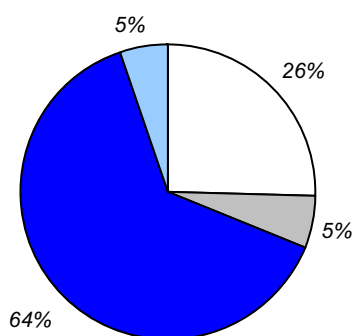
Zaposlovanje - struktura in trendi

Zaposlovanje se je tudi v letu 2003 v SID izvajalo v skladu s sprejeto poslovno politiko in nacrtom zaposlovanja. Nove sodelavce smo pridobivali na različne načine, najpogostejše pa so bile objave na vidnih mestih in oglasi v javnih medijih, metoda neformalnega pridobivanja, neposredno javljanje kandidatov, stiki s šolami/fakultetami.

Število zaposlenih v SID se je v letu 2003 povečalo z 69 na 74 (52 žensk in 22 moških), povprečno število zaposlenih pa je bilo v tem letu 72.

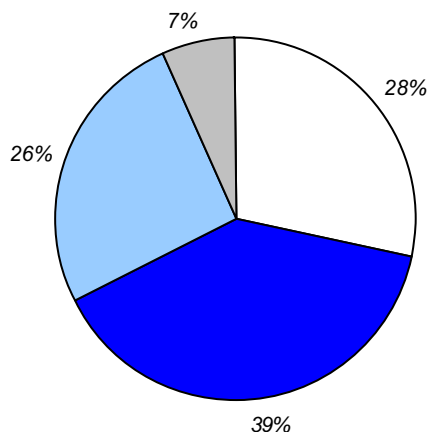
Novo sodelavko smo zaposlili za nedolocen čas v računovodstvu ter za določen čas eno na oddelku zavarovanja terjatev. V letu 2003 smo zaposlili štiri pripravnike za določen čas, vse s VII. stopnjo izobrazbe, delovno razmerje pa je prenehalo eni delavki, ki je bila zaposlena za določen čas.

Slika 18: SID – struktura zaposlenih (izobrazba) - 31.12.2003

- srednješolska (19)
- višješolska (4)
- visokošolska (47)
- magisterij/doktorat (4)

Slika 19: SID – struktura zaposlenih (starost) - 31.12.2003

- 21-30 let (21)
- 31-40 let (29)
- 41-50 let (19)
- 51-60 let (5)

Politika zaposlovanja

Hitra rast obsega poslovanja in razvoj obstojecih ter uvajanje novih storitev SID so bili podprti s kadrovske politiko, ki je temeljila predvsem na:

- pridobivanju novih sodelavcev s specifičnimi strokovnimi znanji in izkušnjami,
- sistemu spremljanja in ugotavljanja delovne uspešnosti ter določanju ciljev in nalog s pomočjo letnih razvojnih in polletnih ocenjevalnih razgovorov z vsemi zaposlenimi,
- razvoju politike nagrajevanja, tako v obliki denarnih kot nendenarnih nagrad, ter
- spodbujanju aktivnega sodelovanja vseh zaposlenih pri izboljševanju poslovanja družbe.

Posebna pozornost je bila tudi v letu 2003 namenjena projektne nacinu dela, ki so ga posamezne projektne skupine izvajale na področju razvoja elektronskega poslovanja (SID-NET), bonitetnega informacijskega sistema (SID-BON), zavarovanja bancnih garancij, upravljanja z riziki, pozavarovalnega aranžmana in tehnicne pomoči drugim izvozno-kreditnim agencijam, ustanovitvi SID - Prve kreditne zavarovalnice d.d. in varnostne politike na področju informacijske tehnologije.

Tudi v letu 2003 so zaposleni imeli možnost posredovanja predlogov in idej za izboljšanje delovnih postopkov in storitev SID, večjo učinkovitost dela in zmanjševanje stroškov.

Izobraževanje

Glede na potrebna znanja s področja financiranja in zavarovanja gospodarskih poslov je SID, tako kot tudi vsa leta prej, omogočala pridobivanje in prenos znanj, ki so potrebna zlasti na posameznih strokovnih področjih (zavarovanje, financiranje, zakladništvo, pravne zadeve, informatika, racunovodstvo in notranja revizija) in to v različnih oblikah internega izobraževanja ter udeležbe na predavanjih, delavnicah, seminarjih, podiplomskem študiju in podobnem doma in v tujini.

Hkrati so se zaposleni udeleževali tudi raznih oblik izobraževanja, kjer so pridobivali potrebna splošna (tuji jeziki, racunalništvo, nacrtovanje ciljev, upravljanje s časom, ipd.) in specifična znanja (s področja internetnega marketinga, ravnanja s kupci, vodenja sodelavcev, novih mednarodnih standardov racunovodskega poročanja, priprav slovenskih bank na Basel II, integracije Slovenije v Evropsko unijo, na področju placilnih sistemov idr.).

V letu 2003 se je različnih oblik izobraževanja udeležilo 55 zaposlenih. Povprečno število dni izobraževanja v preteklem letu na zaposlenega v SID je bilo 4,4 dni.

Stroški dela

SID, ki sicer izvaja tako bancne kot zavarovalniške posle, pri izplačevanju plac zaposlenim upošteva veljavno splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti in kolektivno pogodbo dejavnosti bank in hranilnic.

SID je za svoje zaposlene tudi v letu 2003 placevala del premije za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, prav tako pa za zaposlene placuje tudi premije za dodatno prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

Odsotnost z dela

V skladu z internim pravilnikom o delovnem času velja v SID drseči delovni čas, ki omogoča fleksibilno izkoriščanje delovnega časa glede na potrebe in zahteve delovnega procesa.

V letu 2003 je bilo opravljenih skupaj 120.826 delovnih ur, od tega so zaposleni izkoristili 14.656 ur rednega letnega dopusta, 432 ur izrednega in 416 ur študijskega dopusta.

Bolniška odsotnost je v SID v letu 2003 znašala 6.144 ur, kar predstavlja v povprečju 4,27 odstotka. Relativno visok delež je posledica dolgotrajnejše bolezni dveh sodelavk. Precej je bilo tudi porodniške odsotnosti, ki je znašala 4.216 ur oz. 2,93 odstotka in je pogojena z visokim odstotkom (skoraj 70 odstotkov) zaposlenih žensk.

Notranje komuniciranje

V družbi so uveljavljene različne oblike obveščanja in komunikacije z zaposlenimi prek interne elektronske pošte, elektronskega internega časopisa in dostopa do obsežnega števila baz podatkov (na primer zabeležke poslovnih dogodkov, zapisniki in sklepi organov družbe, baze pravilnikov in drugih aktov, strokovna knjižnica, opisi postopkov dela, predlogi in ideje ipd.).

Sindikat

Vecina zaposlenih SID je včlanjena v Sindikalno organizacijo SID, ki je vključena v Sindikat delavcev bank in hranilnic Slovenije. SID glede pravic in obveznosti zaposlenih v celoti spoštuje določbe Kolektivne pogodbe bank in hranilnic v Republiki Sloveniji, z letno dotacijo pa omogoča tudi izvajanje aktivnosti sindikata (na primer športno-rekreativne, kulturne in razne druge prireditve).

Delovno okolje

SID posebno skrb namenja zagotavljanju ustreznih delovnih pogojev. Skladno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu ter izjavo o varnosti z oceno tveganja je SID svoje zaposlene tudi v letu 2003 usposabljal za varno in zdravo delo ter varstvo pred požari, jim omogočala predhodne in obdobjne zdravniške preglede ter izvajala vse potrebne ukrepe za zagotavljanje optimalnih delovnih pogojev.

Notranja revizija in kontroling

Notranja revizija je v SID organizirana kot samostojno strokovno področje, podrejeno neposredno upravi in odgovorno tudi nadzornemu svetu družbe. Njeno organizacijo in aktivnosti opredeljujeta Zakon o bancništvu – ZBan – UPB1 (Ur.l. RS, št. 110/03) in Zakon o zavarovalništvu – ZZavar (Ur.l. RS, št. 13/00, 91/00 in 21/02), ki predpisujeta:

- strokovno usposobljenost delavcev notranje revizije,
- naloge in letni program dela ter
- poročanje notranje revizije upravi, nadzornemu svetu in skupščini delnicarjev.

Notranja revizija v SID tako izvaja celovit in stalen nadzor nad poslovanjem družbe, pri čemer se upošteva vse posebnosti poslovanja družbe ter veljavne predpise, tako na področju njenega bancnega, kot tudi zavarovalniškega poslovanja.

Tako notranja revizija v SID med drugim preverja ali družba:

- opravlja finančne storitve pravilno in v skladu z zakoni in predpisi ter notranjimi pravili, ki urejajo njeno poslovanje družbe, in
- vodi poslovne knjige, sestavlja knjigovodske listine, vrednoti knjigovodske postavke in sestavlja računovodska in druga poročila v skladu z bancnimi in zavarovalniškimi predpisi ter notranjimi pravili in akti.

Notranje revidiranje poslovanja družbe se opravlja na osnovi sprejetega letnega nacrta v skladu s strokovnimi načeli in standardi notranjega revidiranja, kodeksom poklicne etike ter pravili delovanja, ki jih v soglasju z nadzornim svetom sprejme uprava družbe. Pri tem je dan še poseben poudarek nadzoru upravljanja z riziki (kreditni, tržni in operativni riziki) ter preverjanju in presojanju učinkovitosti delovanja sistema notranjih kontrol. V okviru svojih aktivnosti področje notranje revizije sodeluje z Banko Slovenije in Agencijo za zavarovalni nadzor, pa tudi z revizijskimi sekcijami bancnega in zavarovalniškega združenja ter drugimi.

Kazalo

	Stran
Revizorjevo poročilo	63
Bilanca stanja na dan 31. decembra 2003	64
Izkaz poslovnega izida za leto 2003	65
Izkaz finančnega izida za leto 2003	67
Izkaz gibanja kapitala za leto 2003	68

Revizorjevo poročilo, namenjeno javnosti

V skladu z mednarodnimi standardi revidiranja in mednarodnimi stališči o revidiranju, ki jih je izdalo Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov, smo revidirali računovodske izkaze družbe Slovenska izvozna družba d.d., Ljubljana za leto, končano 31.12.2003. Iz revidiranih računovodskih izkazov družbe izhajajo povzetki računovodskih izkazov, ki jih sestavljajo bilanca stanja na dan 31.12.2003, izkaz poslovnega izida za leto 2003, izkaz finančnega izida za leto 2003 in izkaz gibanja kapitala za leto 2003. V svojem poročilu z dne 26. marca 2004 smo o računovodskih izkazih, iz katerih izhajajo povzetki računovodskih izkazov, izrazili pritrdilno mnenje. Dodali smo pojasnjevalni odstavek, ki se nanaša na davčno obravnavo oblikovanja zavarovalno-tehnicnih rezervacij.

Po našem mnenju so priloženi povzetki računovodskih izkazov v vseh pomembnih pogledih v skladu z računovodskimi izkazi, iz katerih izhajajo.

Zaradi boljšega razumevanja finančnega stanja podjetja na dan 31.12.2003, njegovega poslovnega in finančnega izida v letu 2003 ter področja naše revizije, je potrebno povzetke računovodskih izkazov brati skupaj z računovodskimi izkazi, iz katerih izhajajo, in z našim revizijskim poročilom o njih.

Letno poročilo družbe do datuma priprave tega poročila še ni bilo predloženo organizaciji, pooblaščenim za obdelovanje in objavljanje podatkov.

KPMG SLOVENIJA,
podjetje za revidiranje in poslovno svetovanje,
d.o.o.

Marjan Mahnic, univ. dipl. ekon.

pooblaščen revizor

partner in direktor

Ljubljana, 5. maj 2004

1. Bilanca stanja na dan 31.12.2003

v tisoč SIT

Zap. šte.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	ZNESEK	
			POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
	1	2	3	4
1	A. 1.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB (centralni banki)	22	31
2	A. 2.	Državne obveznice in drugi vrednostni papirji za reeskont pri CB		
3	A. 3.	Kreditni bankam	89.914.435	71.218.888
4	A. 4.	Kreditni strankam, ki niso banke	14.839.368	10.482.693
5	A. 5.	Dolžniški vrednostni papirji, ki niso namenjeni trgovanju	7.515.967	3.909.752
6	A. 6.	Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju		
7	A. 7.	Dolgorocne naložbe v kapital strank v skupini	388.167	496.465
8	A. 8.	Dolgorocne naložbe v kapital drugih strank		
9	A. 9.	Neopredmetena dolgorocna sredstva	55.099	7.711
10	A. 10.	Opredmetena osnovna sredstva	666.585	705.243
11	A. 11.	Lastni deleži		
12	A. 12.	Vpisani nevplacani kapital		
13	A. 13.	Druga sredstva	1.032.852	799.300
14	A. 14.	Usredstvene (aktivne) casovne razmejitev	1.030.587	749.399
		SKUPAJ SREDSTVA	115.443.082	88.369.482
15	P. 1.	Dolgovi do bank	61.012.805	38.661.304
16	P. 2.	Dolgovi do strank, ki ni so banke	23.626.068	20.293.469
17	P. 3.	Dolžniški vrednostni papirji	3.500.000	3.768.806
18	P. 4.	Drugi dolgovi	494.606	697.616
19	P. 5.	Udolgovane (pasivne) casovne razmejitev	522.673	124.890
20	P. 6.	Dolgorocne rezervacije za obveznosti in stroške	7.771.445	6.586.460
21	P. 7.	Rezervacije za splošna bancna tveganja		
22	P. 8.	Podrejene obveznosti		
23	P. 9.	Vpisani kapital	9.323.540	9.323.540
24	P. 10.	Kapitalske rezerve	1.337.489	1.337.489
25	P. 11.	Rezerve iz dobicka	2.431.244	2.173.322
26	P. 12.	Prevrednotovalni popravki kapitala	5.283.938	5.283.938
27		- splošni prevrednotovalni popravek kapitala	5.283.938	5.283.938
28		- posebni prevrednotovalni popravki kapitala		
29	P. 13.	Preneseni cisti poslovni izid (preneseni cisti dobicek ali prenesena cista izguba iz prejšnjih let)		
30	P. 14.	Cisti poslovni izid (cisti dobicek ali cista izguba) poslovnega leta	139.274	118.648
		SKUPAJ OBVEZNOSTI	115.443.082	88.369.482
	B.	ZUNAJBILANCNE POSTAVKE	26.309.417	21.292.199
31	1.	Možne obveznosti iz naslova akreditivov in indosamentov		
32	2.	Jamstva in sredstva, dana v zastavo	8.353.366	7.975.866
33	3.	Prevzete finančne obveznosti	17.956.051	13.316.333
34	4.	Izpeljani finančni instrumenti		

2. Izkaz poslovnega izida za leto 2003

v tisoč SIT

Zap. šte.	VSEBINA	ZNESEK	
		POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
1	2	3	4
1	Prihodki iz obresti in podobni prihodki	6.064.977	5.776.545
2	Odhodki za obresti in podobni odhodki	2.682.529	2.753.965
3	Ciste obresti in podobni prihodki (1 - 2)	3.382.448	3.022.580
4	Prihodki iz naložbenja v kapital		38.361
5	Prejete opravnine (provizije)	2.066.748	2.233.940
6	Dane opravnine (provizije)	138.499	65.500
7	Ciste opravnine (provizije) (5 - 6)	1.928.249	2.168.440
8	Prihodki iz finančnih poslov	1.287.964	880.814
9	Odhodki za finančne posle	1.490.651	849.352
10	Cisti poslovni izid (cisti dobiček ali cista izguba) iz finančnih poslov (8 - 9)	-202.687	31.462
11	Drugi poslovni prihodki	25.960	62.234
12	Stroški dela	656.713	521.474
13	Stroški materiala in storitev	428.740	498.222
14	Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	78.844	73.040
15	Drugi poslovni odhodki	874.119	1.045.736
16	Izgube iz danih kreditov in terjatev, zmanjšane za poplacila	2.726.811	2.886.374
17	Cisti znesek rezervacij za splošna bančna tveganja		
18	Poslovni izid (dobiček ali izguba) iz rednega delovanja (3+4+7+10+11-12-13-14-15-16-17)	368.743	298.231
19	Izredni prihodki		931
20	Izredni odhodki	0	25
	- izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala	0	25
	- izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala		
21	Poslovni izid zunaj rednega delovanja (19 - 20)	0	906
22	Celotni poslovni izid (18 + 21)	368.743	299.137
23	Davek iz dobička	90.195	61.841
24	Davki, ki niso izkazani v drugih postavkah		
25	CISTI POSLOVNI IZID (cisti dobiček ali cista izguba) POSLOVNEGA LETA (22 - 23 - 24)	278.548	237.296

3. Izkaz finančnega izida za leto 2003

v tisoc SIT

Oznaka	VSEBINA	ZNESEK	
		POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
1	2	3	4
A.	FINANČNI TOKOVI PRI POSLOVANJU		
a)	Pritoki pri poslovanju	7.389.289	7.115.960
	Dobljene obresti in obrestim podobni prihodki	5.767.644	4.929.848
	Dobljene opravnine (provizije)	1.797.702	1.938.246
	Prihodki iz izterjanih odpisanih terjatev iz danih kreditov	0	115.809
	Prihodki od naložbenja v kapital	0	38.361
	Cisti poslovni izid (cisti dobiček ali cista izguba) iz finančnih poslov	-202.017	31.462
	Drugi poslovni prihodki	25.960	62.234
b)	Odtoki pri poslovanju	4.998.260	4.492.092
	Dane obresti in obrestim podobni odhodki	2.759.947	2.338.610
	Dane opravnine (provizije)	104.302	31.941
	Placila zaposlencem	597.646	521.474
	Drugi poslovni odhodki	1.462.247	1.543.958
	Davki iz dobička	74.118	56.109
	Skupaj poslovni prihodki/odhodki pred spremembami poslovnih sredstev in obveznosti	2.391.029	2.623.868
c)	(Povecanja) / zmanjšanja poslovnih sredstev	-23.285.774	-28.103.292
	Cisto (povecanje)/zmanjšanje vrednosti državnih obveznic in drugih vrednostnih papirjev za reeskont pri centralni banki (razen za prevrednotenje)		0
	Cisto (povecanje)/zmanjšanje kreditov bankam (razen za prevrednotenje)	-18.695.547	-18.761.237
	Cisto (povecanje)/zmanjšanje kreditov drugim strankam (razen za prevrednotenje)	-4.356.675	-9.881.446
	Cisto (povecanje)/zmanjšanje vrednosti vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju (razen za prevrednotenje)	0	766.766
	Cisto (povecanje)/zmanjšanje drugih poslovnih sredstev (razen za prevrednotenje)	-233.552	-227.375
c)	Povecanja / (zmanjšanja) poslovnih obveznosti	1.148.850	508.129
	Cisto povecanje/(zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) od bank (razen za prevrednotenje)	686.402	0
	Cisto povecanje/(zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) od strank, ki niso banke (razen za prevrednotenje)	462.448	508.129
	Cisto povecanje/(zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) iz poslovanja (razen za prevrednotenje)		0
d)	Prebitek pritokov pri poslovanju (a+c-b+c) ali prebitek odtokov pri poslovanju (b+c-a+c)	-19.745.895	-24.971.295
B.	FINANČNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU		
a)	Pritoki pri naložbenju	13.257.683	3.105.512
	Dobljene obresti iz naložbenja	0	0
	Prihodki od naložbenja v kapital in drugi prihodki od naložbenja	0	0
	Pritoki pri prodaji dolžniških vrednostnih papirjev	13.257.683	3.104.538
	Pritoki pri prodaji kapitalskih naložb	0	0
	Pritoki pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev	0	974
b)	Odtoki pri naložbenju	16.951.115	4.556.106
	Odhodki za naložbenje	0	0
	Odtoki pri nakupu dolžniških vrednostnih papirjev	16.869.680	3.909.752
	Odtoki pri nakupu kapitalskih naložb	0	500.220
	Odtoki pri nakupu opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev	81.435	146.134
c)	Prebitek pritokov pri naložbenju (a - b) ali prebitek odtokov pri naložbenju (b - a)	-3.693.432	-1.450.594

C.	FINANCNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU		
a)	Pritoki pri financiranju	124.615.525	59.095.124
	<i>Drugi prihodki od financiranja</i>	0	
	<i>Prejeti krediti</i>	124.615.525	56.030.936
	<i>Povecanje vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenih obveznosti (razen za prevrednotenje)</i>	0	2.788.646
	<i>Pritoki pri izdaji novih delnic</i>	0	0
	<i>Pritoki pri prodaji lastnih delnic</i>	0	275.542
b)	Odtoki pri financiranju	101.201.255	32.230.409
	<i>Dane obresti in drugi odhodki za financiranje</i>	0	0
	<i>Dividende, ki jih placa banka</i>	0	0
	<i>Odplacani krediti</i>	100.932.449	31.954.867
	<i>Zmanjšanje vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenih obveznosti (razen za prevrednotenje)</i>	268.806	0
	<i>Odtoki pri nakupu lastnih delnic</i>	0	275.542
c)	Prebitek pritokov pri financiranju (a - b) ali prebitek odtokov pri financiranju (b - a)	23.414.270	26.864.715
	<i>Ucinki spremembe deviznih tečajev na denarna sredstva in njihove ustreznike</i>		
C.	KONCNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	421.405	446.462
	<i>x) Finančni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ad, Bc in Cc)</i>	-25.057	442.826
	<i>+</i>		
	<i>y) Začetno stanje denarnih sredstev</i>	446.462	3.636

4. Izkaz gibanja kapitala

Ozn. post.	VSEBINA	Vpisani kapital	Kapitaliska rezerva	Rezerve iz dobitka	Skład lastnih delnic	Preneseni čisti poslovni izid iz prejšnjih let	Splošni prevrednot. popravek kapitala	Posebni prevrednot. popravi kapitala	Čisti poslovni izid poslovnega leta	Skupaj kapital
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A.	ZACETNO STANJE V OBRACUNSKEM OBDOBJU	9.323.540	1.337.489	2.173.322			5.283.938		118.648	18.236.937
B.	Premiki v kapital								278.548	278.548
a)	Vpis (ali vplacilo) novega kapitala									
b)	Splošno prevrednotenje kapitala									
c)	Posebna prevrednotenja kapitala									
c)	Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) poslovnega leta								278.548	278.548
d)	Vnos dela obdobja za poravnavo izgube iz prejšnjih let									
e)	Druga povečanja									
C.	Premiki v kapitalu			257.922					-257.922	0
a)	Razporeditev čiste dobitke v rezerve iz dobitka			257.922					-257.922	0
b)	Poravnava izgube prejšnjih let z delom dobitka poslovnega leta									
c)	Poravnava izgube iz prejšnjih let in poslovnega leta z rezervami iz dobitka ali drugimi sestavnimi kapitala									
c)	Razporeditev sestavnih kapitala v posebni sklad lastnih delnic									
d)	Razpustitev sklada lastnih delnic z vračilo k prvotnim sestavnim kapitala									
e)	Spoljtev sestavnih kapitala razen zakonskih rezerv in splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala v na novo opredeljeni osnovni kapital									
f)	Izplacilo (obracun) dividend v obliki delnic									
g)	Drugi premiki v kapitalu									
C.	Premiki iz kapitala									
a)	Izplacilo (obracun) dividend									
b)	Vračilo kapitala									
c)	Zmanjšanje posebnih prevrednotenih kapitala zaradi oslabitve sredstev									
c)	Prenos posebnih prevrednotovalnih popravkov kapitala v poslovne prihodke									
d)	Prenos posebnih prevrednotovalnih popravkov kapitala v finančne prihodke									
e)	Druga zmanjšanja kapitala									
D.	KONČNO STANJE V OBRACUNSKEM OBDOBJU	9.323.540	1.337.489	2.431.244			5.283.938		139.274	18.515.485

Konsolidirani racunovodski izkazi Skupine SID

Kazalo

Revizorjevo porocilo	70
Konsolidirana bilanca stanja na dan 31. decembra 2003	71
Konsolidirani izkaz poslovnega izida za leto 2003	72
Konsolidirani izkaz financnega izida za leto 2003	73
Konsolidirani izkaz gibanja kapitala za leto 2003	75

Revizorjevo porocilo, namenjeno javnosti

V skladu z mednarodnimi standardi revidiranja in mednarodnimi stališči o revidiranju, ki jih je izdalo Mednarodno združenje racunovodskih strokovnjakov, smo revidirali konsolidirane racunovodske izkaze skupine Slovenska izvozna družba d.d., Ljubljana za leto, koncano 31.12.2003. Iz revidiranih konsolidiranih racunovodskih izkazov družbe izhajajo povzetki konsolidiranih racunovodskih izkazov, ki jih sestavljajo konsolidirana bilanca stanja na dan 31.12.2003, konsolidiran izkaz poslovnega izida za leto 2003, konsolidiran izkaz finančnega izida za leto 2003 in konsolidiran izkaz gibanja kapitala za leto 2003. V svojem poročilu z dne 26. marca 2004 smo o konsolidiranih racunovodskih izkazih, iz katerih izhajajo povzetki konsolidiranih racunovodskih izkazov, izrazili pritrdilno mnenje. Dodali smo pojasnjevalni odstavek, ki se nanaša na davčno obravnavo oblikovanja zavarovalno-tehnicnih rezervacij.

Po našem mnenju so priloženi povzetki konsolidiranih racunovodskih izkazov v vseh pomembnih pogledih v skladu s konsolidiranimi racunovodskimi izkazi, iz katerih izhajajo.

Zaradi boljšega razumevanja finančnega stanja skupine na dan 31.12.2003, njenega poslovnega in finančnega izida v letu 2003 ter področja naše revizije, je potrebno povzetke konsolidiranih racunovodskih izkazov brati skupaj s konsolidiranimi racunovodskimi izkazi, iz katerih izhajajo, in z našim revizijskim poročilom o njih.

Letno poročilo skupine do datuma priprave tega poročila še ni bilo predloženo organizaciji, pooblaščenici za obdelovanje in objavljanje podatkov.

KPMG SLOVENIJA,
podjetje za revidiranje in poslovno svetovanje,
d.o.o.

Marjan Mahnic, univ. dipl. ekon.

pooblaščen revizor

partner in direktor

Ljubljana, 5. maj 2004

1. Konsolidirana bilanca stanja na dan 31.12.2003

v tisoč SIT

Zap. šte.	VSEBINA	ZNESEK	
		POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
	2	3	4
1	Denar v blagajni in stanje na racunih pri CB (centralni banki)	22	31
2	Državne obveznice in drugi vrednostni papirji za reeskont pri CB		
3	Kreditni bankam	89.914.435	71.218.888
4	Kreditni strankam, ki niso banke	14.839.368	10.482.693
5	Dolžniški vrednostni papirji, ki niso namenjeni trgovanju	7.515.967	3.909.752
6	Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju		
7	Dolgorocne naložbe v kapital strank v skupini	388.167	496.465
8	Dolgorocne naložbe v kapital drugih strank		
9	Neopredmetena dolgorocna sredstva	55.099	7.711
10	Opredmetena osnovna sredstva	666.585	705.243
11	Lastni deleži		
12	Vpisani nevplacani kapital		
13	Druga sredstva	1.032.852	799.300
14	Usredstvene (aktivne) casovne razmejitev	1.030.587	749.399
	SKUPAJ SREDSTVA	115.443.082	88.369.482
15	Dolgovi do bank	61.012.805	38.661.304
16	Dolgovi do strank, ki niso banke	23.626.068	20.293.469
17	Dolžniški vrednostni papirji	3.500.000	3.768.806
18	Drugi dolgovi	494.606	697.616
19	Udolgovane (pasivne) casovne razmejitev	522.673	124.890
20	Dolgorocne rezervacije za obveznosti in stroške	7.771.445	6.586.460
21	Rezervacije za splošna bancna tveganja		
22	Podrejene obveznosti		
23	Kapital manjšinskih delnicarjev		
24	Vpisani kapital	9.323.540	9.323.540
25	Kapitalske rezerve	1.337.489	1.337.489
26	Rezerve iz dobicka	2.431.244	2.173.322
27	Prevrednotovalni popravki kapitala	5.283.938	5.283.938
28	- splošni prevrednotovalni popravek kapitala	5.283.938	5.283.938
29	- posebni prevrednotovalni popravki kapitala		
30	Uskupinjevalni popravek kapitala		
31	Preneseni cisti poslovni izid (preneseni cisti dobiček ali prenesena cista izguba iz prejšnjih let)		
32	Cisti poslovni izid (cisti dobiček ali cista izguba) poslovnega leta	139.274	118.648
	SKUPAJ OBVEZNOSTI	115.443.082	88.369.482
	ZUNAJBILANCNE POSTAVKE	26.309.417	21.292.199
33	Možne obveznosti iz naslova akreditivov in indosamentov		
34	Jamstva in sredstva, dana v zastavo	8.353.366	7.975.866
35	Prevzete finančne obveznosti	17.956.051	13.316.333
36	Izpeljani finančni instrumenti		

2. Konsolidirani izkaz poslovnega izida za leto 2003

v tisoč SIT

Zap. šte.	VSEBINA	ZNESEK	
		POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
1	2	3	4
1	Prihodki iz obresti in podobni prihodki	6.064.977	5.776.545
2	Odhodki za obresti in podobni odhodki	2.682.529	2.753.965
3	Ciste obresti in podobni prihodki (1 - 2)	3.382.448	3.022.580
4	Prihodki iz naložbenja v kapital		38.361
5	Prejete opravnine (provizije)	2.066.748	2.233.940
6	Dane opravnine (provizije)	138.499	65.500
7	Ciste opravnine (provizije) (5 - 6)	1.928.249	2.168.440
8	Prihodki iz finančnih poslov	1.287.964	880.814
9	Odhodki za finančne posle	1.490.651	849.352
10	Cisti poslovni izid (cisti dobiček ali cista izguba) iz finančnih poslov (8 - 9)	-202.687	31.462
11	Drugi poslovni prihodki	25.960	62.234
12	Stroški dela	656.713	521.474
13	Stroški materiala in storitev	428.740	498.222
14	Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	78.844	73.040
15	Drugi poslovni odhodki	874.119	1.045.736
16	Izgube iz danih kreditov in terjatev, zmanjšane za poplčila	2.726.811	2.886.374
17	Cisti znesek rezervacij za splošna bančna tveganja		
18	Poslovni izid (dobiček ali izguba) iz rednega delovanja (3+4+7+10+11-12-13-14-15-16-17)	368.743	298.231
19	Izredni prihodki		931
20	Izredni odhodki	0	25
	- izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala	0	25
	- izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala		
21	Poslovni izid zunaj rednega delovanja (19 - 20)	0	906
22	Celotni poslovni izid (18 + 21)	368.743	299.137
23	Davek iz dobička	90.195	61.841
24	Davki, ki niso izkazani v drugih postavkah		
25	Dobiček manjšinjskih delničarjev		
26	CISTI POSLOVNI IZID (cisti dobiček ali cista izguba) POSLOVNEGA LETA (22 - 23 - 24 - 25)	278.548	237.296

3. Konsolidirani izkaz finančnega izida za leto 2003

v tisoč SIT

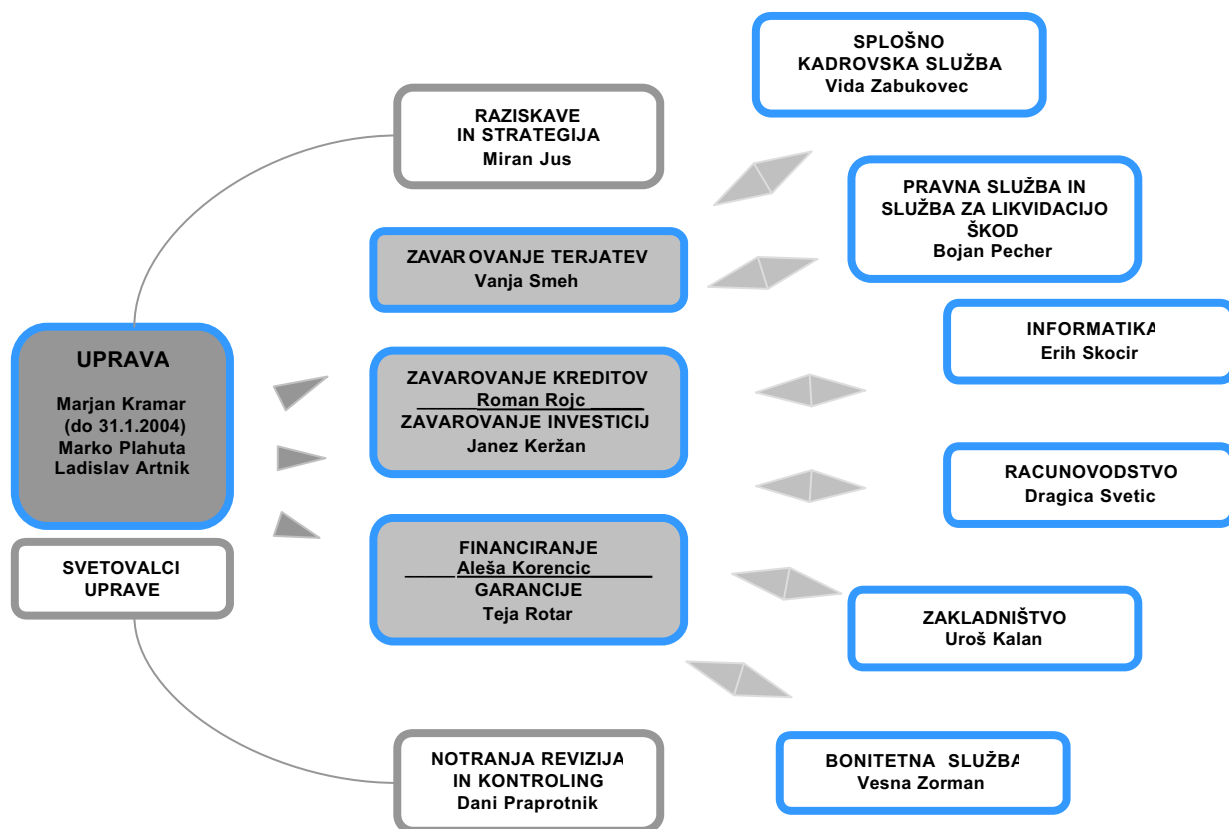
Ozn.	VSEBINA	ZNESEK	
		POSLOVNEGA LETA	PREJŠNJEGA LETA
1	2	3	4
A.	FINANČNI TOKOVI PRI POSLOVANJU		
a)	Pritoki pri poslovanju	7.389.289	7.115.960
	Dobljene obresti in obrestim podobni prihodki	5.767.644	4.929.848
	Dobljene opravnine (provizije)	1.797.702	1.938.246
	Prihodki iz izterjanih odpisanih terjatev iz danih kreditov	0	115.809
	Prihodki od naložbenja v kapital	0	38.361
	Cisti poslovni izid (cisti dobiček ali cista izguba) iz finančnih poslov	-202.017	31.462
	Drugi poslovni prihodki	25.960	62.234
b)	Odtoki pri poslovanju	4.998.260	4.492.092
	Dane obresti in obrestim podobni odhodki	2.759.947	2.338.610
	Dane opravnine (provizije)	104.302	31.941
	Placila zaposlencem	597.646	521.474
	Drugi poslovni odhodki	1.462.247	1.543.958
	Davki iz dobička	74.118	56.109
	Skupaj poslovni prihodki/odhodki pred spremembami poslovnih sredstev in obveznosti	2.391.029	2.623.868
c)	(Povečanja) / zmanjšanja poslovnih sredstev	-23.285.774	-28.103.292
	Cisto (povečanje)/zmanjšanje vrednosti državnih obveznic in drugih vrednostnih papirjev za reeskont pri centralni banki (razen za prevrednotenje)		0
	Cisto (povečanje)/zmanjšanje kreditov bankam (razen za prevrednotenje)	-18.695.547	-18.761.237
	Cisto (povečanje)/zmanjšanje kreditov drugim strankam (razen za prevrednotenje)	-4.356.675	-9.881.446
	Cisto (povečanje)/zmanjšanje vrednosti vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju (razen za prevrednotenje)	0	766.766
	Cisto (povečanje)/zmanjšanje drugih poslovnih sredstev (razen za prevrednotenje)	-233.552	-227.375
c)	Povečanja / (zmanjšanja) poslovnih obveznosti	1.148.850	508.129
	Cisto povečanje/(zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) od bank (razen za prevrednotenje)	686.402	0
	Cisto povečanje (zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) od strank, ki niso banke (razen za prevrednotenje)	462.448	508.129
	Cisto povečanje/(zmanjšanje) bancnih vlog (depozitov) iz poslovanja (razen za prevrednotenje)		0
d)	Prebitek pritokov pri poslovanju (a+c-b+c) ali prebitek odtokov pri poslovanju (b+c-a+c)	-19.745.895	-24.971.295
B.	FINANČNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU		
a)	Pritoki pri naložbenju	13.257.683	3.105.512
	Dobljene obresti iz naložbenja	0	0
	Prihodki od naložbenja v kapital in drugi prihodki od naložbenja	0	0
	Pritoki pri prodaji dolžniških vrednostnih papirjev	13.257.683	3.104.538
	Pritoki pri prodaji kapitalskih naložb	0	0
	Pritoki pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev	0	974
b)	Odtoki pri naložbenju	16.951.115	4.556.106
	Odhodki za naložbenje	0	0
	Odtoki pri nakupu dolžniških vrednostnih papirjev	16.869.680	3.909.752
	Odtoki pri nakupu kapitalskih naložb	0	500.220
	Odtoki pri nakupu opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev	81.435	146.134
c)	Prebitek pritokov pri naložbenju (a - b) ali prebitek odtokov pri naložbenju (b - a)	-3.693.432	-1.450.594

1	2	3	4
C.	FINANCNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU		
a)	Pritoki pri financiranju	124.615.525	59.095.124
	<i>Drugi prihodki od financiranja</i>	0	
	<i>Prejeti krediti</i>	124.615.525	56.030.936
	<i>Povečanje vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenih obveznosti (razen za prevrednotenje)</i>	0	2.788.646
	<i>Pritoki pri izdaji novih delnic</i>	0	0
	<i>Pritoki pri prodaji lastnih delnic</i>	0	275.542
b)	Odtoki pri financiranju	101.201.255	32.230.409
	<i>Dane obresti in drugi odhodki za financiranje</i>	0	0
	<i>Dividende, ki jih plača banka</i>	0	0
	<i>Odplacani krediti</i>	100.932.449	31.954.867
	<i>Zmanjšanje vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenih obveznosti (razen za prevrednotenje)</i>	268.806	0
	<i>Odtoki pri nakupu lastnih delnic</i>	0	275.542
c)	Prebitek pritokov pri financiranju (a - b) ali prebitek odtokov pri financiranju (b - a)	23.414.270	26.864.715
	<i>Ucinki spremembe deviznih tečajev na denarna sredstva in njihove ustreznike</i>		
C.	KONCNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	421.405	446.462
	<i>x) Finančni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ad, Bc in Cc)</i>	-25.057	442.826
	<i>+</i>		
	<i>y) Zacetno stanje denarnih sredstev</i>	446.462	3.636

4. Konsolidirani izkaz gibanja kapitala

		V tisoč SIT									
	VSEBINA	Vpisani kapital	Kapitalska rezerva	Rezerve iz dobitka	Skład lastnih delnic	Preneseni čisti poslovni izid iz prejšnjih let	Splošni prevrednot. popravek kapitala	Posebni prevrednot. popravek kapitala	Čisti poslovni izid poslovnega obdobja	Skupaj kapital	Prevredbeni popravek kapitala
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A.	ZACETNO STANJE V OBRACUNSKEM OBDOBJU	9.323.540	1.337.489	2.173.322			5.283.938		118.648	18.236.937	
B.	Premiki v kapital								278.548	278.548	
a)	Vpis (ali vplacilo) novega kapitala										
b)	Splošno prevrednotenje kapitala										
c)	Posebna prevrednotenja kapitala										
c)	Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) poslovnega leta								278.548	278.548	
d)	Vnos dela dobitka za poravnavo izgube iz prejšnjih let										
e)	Druge povečanja										
f)	Povečanje prevedbenih valutnih razlik										
C.	Premiki iz kapitala			257.922					-257.922	0	
a)	Razporeditev čistega dobitka v rezerve iz dobitka			257.922					-257.922	0	
b)	Poravnava izgube prejšnjih let z delom dobitka poslovnega leta										
c)	Poravnava izgube iz prejšnjih let in poslovnega leta z rezervami iz dobitka ali drugimi sestavinami kapitala										
c)	Razporeditev sestavin kapitala v posebni sklad lastnih delnic										
d)	Razpustitev sklada lastnih delnic z vračilom k prvotnim sestavinam kapitala										
e)	Spojitev sestavin kapitala razen zakonskih rezerv in splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala v na novo opredeljeni osnovni kapital										
f)	Izplacilo (obracun) dividend v obliki delnic									0	
g)	Drugi premiki v kapitalu										
C.	Premiki iz kapitala										
a)	Izplacilo (obracun) dividend										
b)	Vracilo kapitala										
c)	Zmanjšanje posebnih prevrednotenj kapitala zaradi oslabitve sredstev										
c)	Prenos posebnih prevrednotovalnih popravkov kapitala v poslovne prihodke										
d)	Prenos posebnih prevrednotovalnih popravkov kapitala v finančne prihodke										
e)	Druge zmanjšanja kapitala										
f)	Zmanjšanje prevedbenih valutnih razlik										
D.	KONCNO STANJE V OBRACUNSKEM OBDOBJU	9.323.540	1.337.489	2.431.244			5.283.938		139.274	18.515.485	

Organizacijska shema in organi SID

Skupščina Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana

mag. Simon Oblak – predsednik
 pomočnik generalnega direktorja, Lek d.d., Ljubljana
 Ludvik Hribar – namestnik predsednika (do 24.6.2003)
 nekdanji generalni direktor, Rudis, d.d., Trbovlje
 Metod Zaplotnik – namestnik predsednika (od 24.6.2003)
 finančni direktor, Iskratel Telekomunikacijski sistemi, d.o.o.

Nadzorni svet Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana

1. mag. Sibil Svilar – predsednik
državni sekretar, Ministrstvo za finance
2. Janez Lotric – namestnik predsednika
predsednik uprave, Petrol, d.d., Ljubljana
3. mag. Mateja Mešl
državna sekretarka, Ministrstvo za
gospodarstvo
4. Janko Deželak
državni sekretar, Ministrstvo za obrambo
5. Jože Stanic
nekdanji predsednik uprave, Gorenje, d.d.,
Velenje
6. Ivan Ferme
predsednik uprave, Etol, d.d., Celje
7. Pavel Demšar
glavni direktor, Domel, d.d., Železniki

Komisija za pospeševanje i zvoza (oziroma Komisija za pospeševanje mednarodne menjave)

1. Renata Vitez – predsednica
državna sekretarka, Ministrstvo za gospodarstvo
2. dr. Mojmir Mrak – namestnik predsednice
redni profesor – Ekonomska fakulteta v Ljubljani
3. mag. Janez Košak
vice guverner – Banka Slovenije
4. Stanka Zadavec Caprirolo
državna podsekretarka – Ministrstvo za finance
5. Bojan Gucek (do 6.3.2003)
svetovalec vlade – Vlada Republike Slovenije
Mitja Štrukelj (od 6.3.2003 do 26.2.2004)
generalni sekretar – Ministrstvo za zunanje zadeve
Jože Drogenik (od 26.2.2004)
državni podsekretar – Ministrstvo za zunanje zadeve
6. mag. Marta Kos Marko (do 9.10.2003)
podpredsednica – Gospodarska zbornica Slovenije
mag. Cveto Stantic (od 9.10.2003)
podpredsednik – Gospodarska zbornica Slovenije

Zgodovina SID

1992

- 17.6. - sprejem Zakona o družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije (Ur.l. RS, št. 32/92); kasneje je bil zakon še nekajkrat spremenjen in dopolnjen (Ur.l. RS, št. 37/95, 34/96, 31/97 in 99/99);
- 8.7. - podpis pogodbe o ustanovitvi Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana (pogodbo je podpisalo 87 ustanovnih delnicarjev); še v istem letu - vplacilo prvega od treh obrokov ustanovnega kapitala;
- 22.10. – ustanovna skupščina SID (27.10. – vpis družbe v sodni register).

1993

- sklenjen prvi pozavarovalni aranžman na zasebnem trgu – kvotno pozavarovanje (pasivno in aktivno);
- zacetek poslovanja – zavarovanje kratkorocnih izvoznih kreditov in refinanciranje;
- finsko tehnicno pomoc financira EBRD.

1994

- zacetek hitre rasti obsega zavarovanja;
- placana prva škoda pri zavarovanju za racun države (iranska banka je kasneje dolg v celoti poravnala).

1995

- uvedba storitev zavarovanja srednjecrocnih izvoznih kreditov pred komercialnimi riziki;
- sprejem zakona, ki v naslednjem letu omogoci oblikovanje varnostnih rezerv za zavarovanja za racun države in dokapitalizacijo SID iz kupnin iz naslova privatizacije družbenih podjetij;
- drugi program tehnicne pomoci EBRD;
- pri zavarovanju terjatev je poleg trajne nesolventnosti krita tudi podaljšana zamuda placil;
- refinanciranje se razširi tudi na kredite za izvoz potrošnih dobrin in financiranje marketinških aktivnosti.

1996

- izgradnja novega lastnega celovitega informacijskega sistema (IS SID);
- ustanovitev lastne bonitetne službe SID;
- uvajanje novih storitev: refinanciranje izvoznih kreditov se razširi tudi na izhodne investicije, uvedba zavarovanja garancij;
- sodelovanje SID na sestankih novonastalih IKA z generalnim sekretarjem Bernske unije;
- tehnicna pomoc COFACE (Phare program).

1997

- sprejeta strategija razvoja sistema zavarovanja in financiranja izvoza;
- spremembe Zakona o SID omogocijo dokoncanje projekta o možni uvedbi zavarovanja pred tecajnimi riziki; nova storitev: zavarovanje kreditnih linij; prenovitev storitve in sprejem novih splošnih pogojev za zavarovanje investicij (rast obsega tega zavarovanja);
- intenzivno tkanje mreže razlicnih sporazumov z drugimi IKA.

1998

- sprejet Zakon o poroštvih Republike Slovenije za zadolževanje za potrebe financiranja izvoza (Ur.l. RS, št. 20/98), ki je omogoci zadolževanje SID z garancijami države in omogoci vstop SID na mednarodne financne trge ter financiranje izvoza tudi v tujih valutah;
- 21.10. - na 55. redni letni skupščini Bernske Unije (Capetown, Južna Afrika) je bila SID sprejeta v Mednarodno zvezo zavarovateljev kreditov in investicij in dobi dvoletni status članice – opazovalke;
- 24.-27.5. - na 15. redni letni generalni skupščini v Vancouvru (Kanada) je SID kot opazovalka sprejeta v Pan American Surety Association (PASA);
- uveden Program SIMP za zavarovanje in refinanciranje kreditov malim in srednje velikim podjetjem.

1999

- v desetih letih edino leto, ko je bil rezultat zavarovanja za državni racun negativen (dve vecji škodi zaradi stečajev hrvaških bank);

- prvo najeto posojilo na mednarodnem finančnem trgu (KfW);
- uspešen zacetek zavarovanja tudi domaćih terjatev;
- spremembe Zakona o SID - omogočena privatizacija, pri čemer naj bi se kupnina namenila za varnostne rezerve.

2000

- obseg zavarovanega izvoza prvic prek milijarde EUR (1.192 milijonov EUR);
- 18.10. - SID sprejeta v polnopravno članstvo Mednarodne zveze zavarovateljev kreditov in investicij - Bernske unije (57. redna letna skupščina – Amsterdam, Nizozemska).

2001

- SID prvic v vlogi svetovalca v okviru meddržavnih programov tehnicne pomoči (MBPR);
- prilagoditev premijskega sistema za zavarovanje za račun države (OECD – Knaepen paket).
- SID je kot nov vir financiranja izdala blagajniške zapise v nominalni vrednosti 1 milijarde SIT (prva izdaja dolžniških vrednostnih papirjev SID).

2002

- 15.10. – SID vplaca polovici delež v osnovnem kapitalu hčerinske družbe – LB Factors d.o.o. (ki se je kasneje preimenovala v Prvi faktor d.o.o.);
- SID v sodelovanju s KfW in Razvojno banko Sveta Evrope odpre program financiranja malih in srednjevelikih podjetij;
- najeto dotlej največje sindicirano posojilo SID pri sindikatu BACA, Citigroup, SMBC in WestLB (70 milijonov EUR);
- SID izdala blagajniške zapise v nominalni vrednosti 1,8 milijarde SIT.

2003

- zavarovanje in financiranje obnove Hotel Budapest v Moskvi;
- 27.6. – SID postane pridružena članica Bancnega kluba;
- hčerinska družba Prvi faktor ustanovi družbo na Hrvaškem;
- 19.12. - Državni zbor RS sprejme Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov – ZZFMGP (Ur.l. RS, št. 2/04), ki je začel veljati 14.2.2004 in je nadomestil zakona iz leta 1992 in 1998;
- obseg vseh zavarovanih poslov SID prvic že krepko preseže 2 milijardi evrov (2.394 milijonov EUR), hkrati pa tudi zavarovanje za lastni račun to številko prvic preseže (2.031 milijonov EUR).

2004

- sklenjena dolgoročna pogodba o izvajanju storitev zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov med SID in Ministrstvom za finance Republike Slovenije;
- prenovljen produkt zavarovanja bancnih garancij (BANG);
- vzpostavljen SID-NET;
- ustanovitev in prenos marketabilnih zavarovanj v hčerinsko družbo SID-Prva kreditna zavarovalnica, d.d.